

**ХІППІ
У
ЛЬВОВІ**

А Л Ь М А Н А Х

Випуск 2

**ЛЬВІВ
2012**

ХІШІ У ЛЬВОВІ

Альманах

Випуск 2

Редакційна колегія:

Редактор	<i>Іван Банах</i>
Фоторедактор	<i>Алік Олісевич</i>
Художник	<i>Дмитро «Казік» Кузовкін</i>
Консультант	<i>Ілько Лемко</i>

Директор видавництва	<i>Андрій Трач</i>
Літературний редактор	<i>Надія Мисик</i>
Комп'ютерне верстання	<i>Ольга Іванків</i>
Дизайн обкладинки	<i>Ірина Гібей</i>

*Редакція не завжди поділяє погляди,
висловлені в публікаціях.*

Виготівник і видавець – ТЗОВ “Тріада плюс”
79016, м. Львів, вул. Митр. Ангеловича, 28
тел. (032) 243-17-49, e-mail: triadaplus@hotmail.com

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 2712 від 07.12.2006 р.

© І. Банах, 2012
© «Тріада плюс», 2012

Зміст

Народження трагедії з духу музики	13
Ілько Лемко. Сні життя і сні смерті.....	14
Супервуйки Лемко і Джубокс: «У нашому складі грали дванадцять музикантів.....	19
Ілько Лемко. Нова музична епоха	22
Дмитрій «Казик» Кузовкин. Хиппи и Хендрикс	24
Ілько Лемко. Супер Вуйки	34
Цей прекрасний новий світ	39
Олена Бурдаш. Далеке – близько	40
«Щодня скиртується відшукувана думка...»	40
«А на мене котиться долина...»	41
Самовдоскональна емоція	41
«Прийшов гість...»	42
У пошуках істини	43
Олександр Фещук. Лист 2	45
Сэм. Поход по головам	52
Сэм. Серенький шнурочек	54
Сэм. Гостиница пани Юли	57
Звёздный. Звездные стихи	59
У пам'ятника Даниле Галицькому в столиці Галичини на площаді Галицкой.....	59
Идиллия	60
Чудак на букву «М»	61
Бесконечность	62
Лестница в небо	63
Алик Олисевиц	65
Скансен	65
Make Love Not War	68
Банан. Вот такая история	69
Явор. Сила пророцтва	78
Явор. Сила пісні	79
Явор. Сила дрібниць	83

Бірман. Ноні	84
Чарлі. Про Шипот	90
Ерос і цивілізація	95
Дмитро «Казік» Кузовкін. Сексуальна гранда у Львові	96
Антон Бриних. Спіраль любові	106
Дмитро «Казік» Кузовкін. Революція в коментах	112
Антон Бриних. М. Істерія	121
Нестор. Воїн світла	122
Чужак в чужім краю	137
Наталія Конфетка. Намисто з білих грибів	138
Звєздный. От сумы и от тюрьмы... ..	159
Spreaker. Політ у вічність	169
Антон Бриних. Я – Лідер Етого Всего!	178
Ангели спустошення	183
Валерія Славникова. Акты львовской мистерии	184
Лестница в небо – Исидору Цеппелину	184
Реклама	185
Полет над гнездом кукушки	186
Николаю Морозовскому	186
Хипповое сатори	187
Объятия Праздника	187
Отложенное Причастие	189
Николай Морозовский. Ау...м	190
Звєздный. Цеппелин	195
Іван Лучук. Про тих гіпі, які не потрапили до львівського гіпівського канону... ..	198
Дайва Григелите. Хиппи в Литве	211
Революція квітів	217
Алік Олісевич. Squawk	218
Волдмур. Дещо про мою участь в політиці	243
Александр Иванов. Ночные беседы по skype с Львовским Аликом «Woody Child»	250

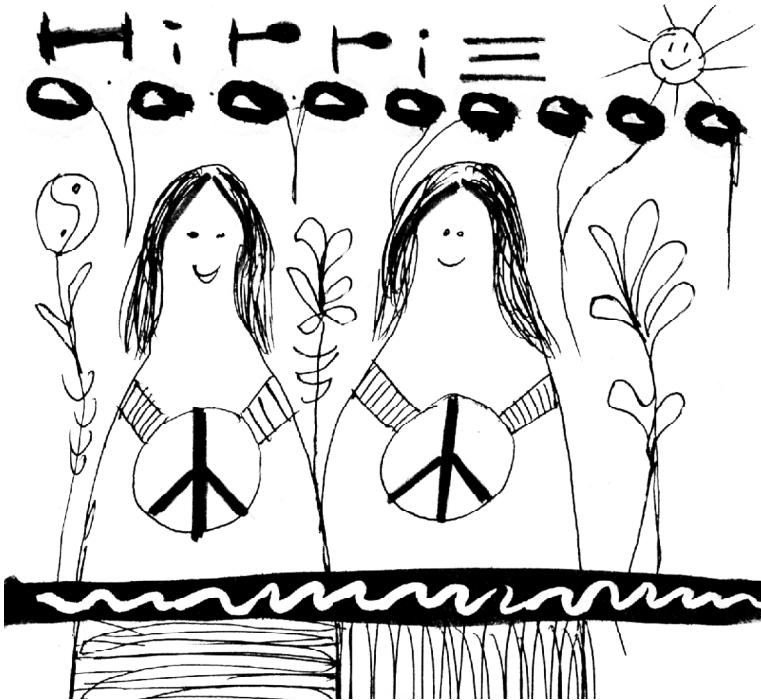
Львів понад усе	289
Василь Бабій: «Весь пагорб у сутінках буквально горів вогнями – натуральна нірвана»	290
Нестор. Delight Of Genuine	296
Алік Олісевич. Роверисти Львова	300
Speaker. Про львівський мото-байкерський рух	301
Марта Ніконова.Інтер'єр кав'ярні «Вірменка»	313
Калич. Коли падає дощ	317
Калич. Рок Осінь 1987	320
Дмитро «Казік» Кузовкін. Make Love Here And Now.....	323
Львов – XXIII	324
Сны и психоделия	333
Из истории идеологии хиппи	347
Лев Толстой и «хиппиведение»	349
Секс і хіпі	352
Об умении говорить языками	361
Епізоди з метаісторії львівських хіпі	365
Хиппи: парадокс естетических предпочтений	379
Нестор. Повість чудових літ	387
Волоцюги Дхарми	389
1964 рік	398
1965 рік	411
1966 рік	434
1967 рік	453
1968 рік	479
1969 рік	493
I'll Follow the Sun	502
Автори	515

Все на світі є Проектом Божим, а відтак – надійно взаємопов'язаним між собою. Світова музична культура не була б повноцінною без рок-музики, і рок би не відгримів без підтримки ХІІІ, а вони ж попіднімали свої скуйовджені голови у зневазі не до якогось феодального устрою, а саме до буржуазного суспільства 2-ї половини ХХ століття...

А як же ХІІІ Совдепії? Просто і закономірно – більш безглуздой суспільно-політичної макабри, ніж еСеСеСеР на цій півкулі годі було відшукати, от і постали вони тут, як свого часу УПА, дисиденти та інші невдоволені паскудним державним режимом.

Дивно, що могло бути спільного між УПА та ХІІІ? На перший погляд, здавалося б – нічогосінького, враховуючи

«інтернаціональний» складник львівських ХІІІ й те, що їх масово не садили в тюрми та не вивозили в Сибір. Але якщо вдатися до медитативного самозаглиблення, то як винагороду можна отримати цікавий інсайт: братство львівських ХІІІ – це УПА в значно тоншому паралельному вимірі. Я зовсім не прагну покласти на шальки терезів коефіцієнти їхньої корисної дії, але все ж усім цим Дітям Квітів, утілюючи в життя філософію Просвітлення, довелося відректись від освіти, кар'єри, добробуту, а такий «антисуспільний» спосіб буття первинно і кінцево є такою ж самопожертвою, як і відхід у підпілля.

УПА воювала з фашизмом і комунізмом зі зброєю в руках, ХІІІ воювали не воюючи, мовчки тримаючи в руках замість зброї квіти.

Обидвоє люто ненавиділи Совок і прагнули його кінця.

Ті та інші палко любили СВОБОДУ – кожен по-своєму – з часовою дистанцією одного покоління.

І перші, і другі свого часу застрягли, мов кістка в горлі Совдепії.

Супроти обидвох проводились різного роду енкаведистські, кадебістські та міліцейські акції.

Рівень антидержавної небезпеки УПА та ХІІІ, природньо ж, був різнокалібровий, але завжди – був.

Тому як би ідеалістично не звучали ці порівняння, в ієрархії моїх цінностей УПА та ХІІІ довічно посідають почесні місця п'єдесталу борців зі Вселенським Злом.

Ми, юні художники 70-их, починали творити власну культуру, латентно тяжіючи до контркультури. Ми не були ХІІІ, а лише тими, хто хотів такими бути і багато в чому взаємоперевтілювались. Бо ВОНИ були серед НАС, а МИ поміж НИХ. І гуртом ми таки вхопили СВОБОДУ за хвіст.

Збрехав – ми тримали її за крило!..

Львовский альманах – первая значительная книга о зарождении хиппи движения в СССР. Первый выпуск составлен в стиле художественного современного романа: меняется страница – меняется рассказчик. Некоторые тексты не читаются, а смотрятся как цветное кино. Есть повести о том, что пили, но есть и главы, наполненные идеями, показывающие, как происходило становление взглядов советских хиппи.

Митинги, демонстрации, перформансы львовских хиппи, первые плакаты, основание группы «Доверие», письма на Запад, начало взаимодействия с другими – советскими и зарубежными группами правозащитников – это действительно интересно, в этом смысле альманах уникален.

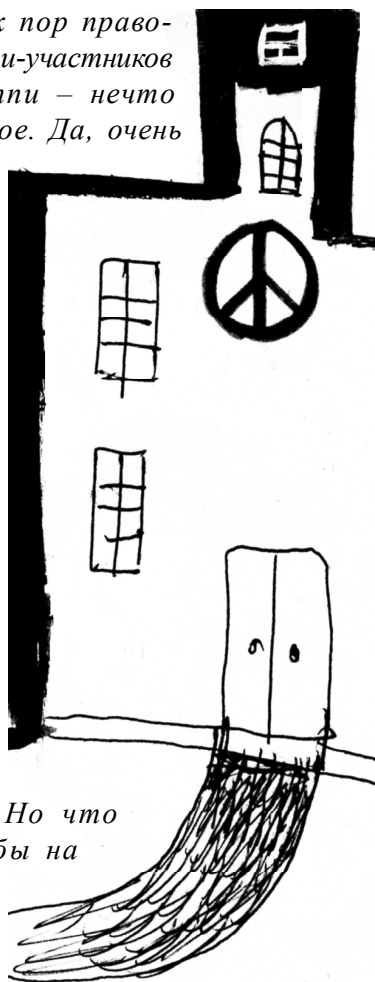
Большая часть альманаха – свидетельство о репрессиях – об арестах и унижениях, которым не было числа, о физическом насилии, принудительной госпитализации, об увольнении и отчислениях – обо всем том, что власти применяли к своим идеологическим противникам – хиппи. Существует «Забытый роман» Владимира Бороды – про шесть лет строгого режима за распространение «Декларации прав человека». Исторические документы показывают обществу, что недопустимо считать репрессии в отношении хиппи чем-то незначительным. Самосожжения прибалтов, акции против режима, экологические и анти-военные протесты... кто-то еще считает, что советские хиппи были аполитичны?

Хиппи едва упомянуты в «Хронике

текущих событий». До сих пор правозащитники не замечают хиппи-участников протестов, будто бы хиппи – нечто безнравственное, несерьезное. Да, очень сложно преодолевать стереотипы. Но стереотипы и ярлыки на самом деле не страшны до тех пор, пока сами хиппи не начинают верить, что они аполитичны, ленивы, трусливы, слабы, эгоистичны, жестоки. Историю можно дополнить, жизнь заново не прожить.

Творческая часть альманаха – субкультурная живопись и поэзия. Вне контекста книги творчество львовских хиппи растворяется в океане самодетельности. Ни нового стиля, ни нового слова, ни особенного ритма, ни яркой гражданской темы, ни исключительных чувств. Но что касается стихов – если бы на Шипот приехали почитать одновременно Быков, Бродский и Искренко и в карпатских горах решали бы, кто первый поэт, им бы стал Валера Звёздный. Просто потому, что он пишет о Шипоте, о хиппи; потому что он и его ценности просты и понятны. Любовь, присутствующая в хипповых текстах, утеряна поэтами-профессионалами.

Для більшості Львів – це столиця української кави або книжкова столиця країни. Я згоден і з тим, і з іншим. Але так само, як кави і книги, невід’ємною частиною історії і традиції міста є гідний уваги й вивчення рух хіпі. Адже в СРСР Львів був одним із центрів цього руху, залучаючи миролюбних і довговолосих пілігримів з усіх кінців однієї шостої частини суші земної кулі. За останні роки бібліографія львівського руху хіпі значно розширилася і збагатилася, і я вірю, що ми знаходимося тільки в першій частині цього процесу. Все, що пишеться про рух хіпі і його учасників сьогодні – це фундамент майбутніх текстів, це свідчення, реальні факти і спогади, а також тексти, що вже вийшли за межі реальності, що стали легендами. Все це зараз потрапляє до нас «з перших рук». Ще не дійшов час до переказів і тлумачень. Тому я від душі вітаю появу цієї книги.

Андрій Курков

Summertime

(Пам'яті львівських хіппі)

Коли я слухаю Дженіс Джоплін, зокрема, запаморочливу *Summertime*, яку вона виконувала на славетному фестивалі у Вудстоку, тоді нічна злива стоїть стіною за моїми вікнами і потоки літер спливають монітором; хлопці і дівчата, з якими я шалів від цієї нестерпної музики, сходяться до помешкання, дістають невагоме вино померлих, запалюють неіснуючі цигарки. Любі мої, вічно п'яні і обкурені хіппі та кришинаїти, дорзівці і бітломани, невинуваті хулігани й свободомани, які, ні на мить не замислюючись, проміняли довготривале життя в радянському раю на пекельно солодку – і блискавичну – смерть від передозування та надуживання... Я регулярно дивлюся новини, але в жодній із них не знаходжу ваших імен. Мабуть це тому так, що ви вже належите історії. А в історії не буває новин. Єдине, що там може бути – це дедалі глибше проникнення в матеріал – у ваші безсоння і похмілля, у ваші екстатичні стани, у позичені до завтра й ніколи не повернені три карбованці на пиво. Ви сидите на підлозі, слухаєте *Summertime* – і нічого мені не кажете. Там – у вічності, в історії, завжди падають легкі нічні зливи, а от новин не буває. Принаймні, таких, як тут: політичних і соціальних, культурних і літературних, завжди чомусь гарячих, галасливих. Час – це сон, який кожен з нас бачить наодинці. Новини у сні такі самі примарні й нетривалі, як героїнові радощі і портвейнові осяяння. Хто доведе мені, що новина про депресію в популярної зірки, яка почалася сьогодні, а закінчилася завтра, одночасно з купівлею кількох сот метрової квартири в Києві – отже, що ця новина важливіша й потрібніша за дощ і мовчання моїх померлих? Велетенські срібні краплі поволі скочуються монітором шиби; може, то кров летючих риб, може, сльози безпритульних ангелів. Інколи мені здається, що ми з ними ще зустрінемося там – у вічному, не пронумерованому Літі Господньому, у Святому Саду.

Кость Москалець

Hippie

July 2012

Народження трагедії з духу музики

*Музика – правдива ідея світу,
драма ж є тільки відблиск цієї ідеї,
окрема відкинута нею тінь.*

Фрідріх Ніцше

Ілько Лемко

СНИ ЖИТТЯ І СНИ СМЕРТІ

Диво Музики і Храми

(сон, записаний 4 січня 2004 року)

Я йду дерев'яними сходами десь угорі храму Архістратиґа Михаїла в монастирі Кармелітів Босих, дуже обережно ступаючи, щоб ніхто мене не виявив, тому що я зараз перебуваю у Зоні Всепроникного Найвищого Прозріння. Дивлячись із горішнього вікна храму на місто, я думаю, що Там, Де я буду незабаром, ніщо не матиме значення, і все, що вважається тут важливим, Там перетвориться на ніщо. Все, крім одного – Музики. Я не задрю життю тих, хто може найкраще висловити і виразити сутність Музики, я навіть співчуваю їхньому земному життю, але я до нестями задрю тому почуттю, яке відчують Творці Музики, коли вони її створюють або виконують. Але ж хіба я не так глибоко відчуваю Диво Музики, як вони? Це Диво Музики тут, під склепінням мого найсвятішого Храму, загортає мене, ніби у якусь дивовижну намітку, яка клаптями звисає з горішніх хорів. Раптом унизу біля вітваря я помічаю незнайому дівчинку, я її боюся, я не хочу, щоби вона мене помітила, але вона, закинувши голову догори, таки помічає мене і говорить до мене вгору: «Злізайте донизу, щоб вас ніхто тут в церкві не помітив і вам потім не було погано». Вона показує мені найкоротший шлях, яким я маю злізти донизу і вийти з храму. Я, минаючи хори, швидко спускаюся вниз, виходжу на вулицю якимось потаємним і незрозумілим виходом і опиняюся біля північного наріжника оборонного муру монастиря. Тут я почувуюся набагато вільніше, я вже у реальному житті, і на мене не тисне тягар Всепроникного Найвищого Прозріння...

27 травня 1978 року десь близько обіду Л. і К., взявши по пляшці «Портвейну білого Таврійського» за 1 рубль 56 копійок, дві невеличкі ставридки холодного копчення і два свіженькі, ще теплі рогалики з маком по сім копійок на закуску, вирушили у Святий Сад на «ранчо».

Цього разу ранчо було зовсім порожнє. Л. і К., усівшись на лавці, відкоркували легенькі дюралеві пробки, які йменувалися «безкозирками», бо у відкритому вигляді нагадували матроський головний убір зі стрічками. К., двадцятишестилітній «закінчений» інтелектуал, літератор і митець, котрий ніде не працював, і на рік старший Л., недавній абсолювент університету, разом грали у шалено популярному тоді у Львові напівпідпільному рок-гурті «Супер Вуйки» і були досить близькими товаришами.

– Знаєш, – обсмоктуючи жирну шкірку від копченої рибки, промовив Л., – я хочу записувати свої сни, принаймні записати їх штук сто.

– На фіга?

– Вони такі цікаві, щось мені підказує, що вони колись стануть цікавими для багатьох. Адже уві сні ми одержуємо містичне натхнення, глибинну цінність, яка, маючи надзвичайно потужну інерцію, ще довго дає про себе знати. Деколи роками згадуємо деталі якогось окремого сну, і цей сон може надихати нас протягом цілого життя...

– Знаєш, вуйцю, я давно розмірковував над суттю снів. Сни не мають початку. Починається сон – і стає раптом ясно, що він тривав ще раніше... ніби дивишся продовження якогось нескінченного серіалу...

– Слухай, чувак, – Л. аж підскочив від захоплення, – ти просто суперово вкурив цю телегу! Ти цілковито правий – сни не мають початку, але вони так само не мають і кінця, вони – як нескінченний серіал. Прокинувшись і знову заснувши, можна побачити продовження цього серіалу.

– Більше того, – підхопив К., – сні, фактично, ніколи не перериваються. Через довгий період часу, місяці і навіть роки, можна побачити продовження сну-серіалу. Існує до того ж якийсь підсвідомий коментатор, який пояснює пропущену подію, ситуацію, навіть сюжет в цілому. Снів – нескінченних серіалів є безліч. І що найцікавіше, сюжет кожного фрагменту слабо пов'язаний із головним сюжетом актуального сну і сильно пов'язаний із попередніми епізодами. Тому частими є несподівані зміни внутрішньої проєкції: жінка може перетворитися на пацюка, парасолька на автомобіль, ставок на сад... У Хармса Лев Толстой з нічним горщиком в руці перетворюється на сарай, в якому сидить курка...

– Згідний з тобою, оце незрозуміле перетворення має свою логіку, але ця логіка позачасова, розірвана, без контексту, і в окремому випадку нелогічна. Але логіка цілого серіалу не втрачається і в довгому часі складає цілісну мозаїку.

– Мені здається, сні взагалі позачасові. Вони не мають всесвітнього часу. Та стосовно людської свідомості сні тривають у реальному часі, звідси, напевно, оця нелогічність...

Хлопці не помітили, як допили портвейн, але за такою цікавою розмовою їм «здалося мало», і вони пішли в гастроном на розі вулиці Лисенка ще за двома пляшками. Знову всівшись на ранчо, на якому сьогодні, як на диво, нікого не було, хлопці поринули у продовження власних концепцій. Мудрого К. конкретно понесло у хаші його звичних складних логічних конструкцій, і годі було зупинити потужний, неначе водоспад, потік свідомості:

– Побачити майбутнє у снах неможливо без виходу за межі звичного тривимірного простору, і тому простір наших найзначущих снів є чотиривимірним. На відміну від снів, Всесвіт не може існувати у чотири- і більше-вимірному просторі. Саме у цьому полягає трагізм снів: підсвідомість не може реалізувати безмежних можливостей

четвертого виміру у буденному тривимірному матеріальному світі. Але людині конче необхідно хоч трохи орієнтуватися в часі, хоч трохи прозрівати майбутнє. Тому деколи відбувається невеличкий прорив у четвертий вимір – віщі сни...

– Не вірю у віщі сни, – перебив товариша Л., – ми абсолютно нічого не знаємо наперед, ти ж згідний, що всі ці фальшиві пророки шукають легковірних дурників. А цим дурникам приносить велику насолоду обдурюватися.

– Ну, ти, вуйцю, точно це вкурив, – К. посміхнувся, – відчувається моя школа. Розумієш, у певному сенсі всі сни є віщими, але їхній зміст торкається настільки далекого майбутнього, що нам це навіть важко уявити. В такому випадку це майбутнє може збігатися з далеким минулим, тому деякою мірою наші сни є і палеонтологічними. А позаяк час у снах є дискретним, а не суцільним, то він не обов'язково йде тільки з минулого в майбутнє, а й навпаки. Матерія снів одночасно є й матерією позасмертного буття – тибетського бар-до. З точки земного життя – це теж вияв трагічності сну. Страх смерті, що часто актуалізується уві сні, – це результат глибинної інтеграції психіки, коли актуалізуються найглибинніші, тваринні шари.

Л. хильнув із пляшки, поставив її на стіл і відзначив для себе, що рівень вина вже опустився нижче слова «Таврійський» на етикетці. Його трохи втомили занадто мудрі розмірковування К., і він вирішив перевести розмову у простіше і цікавіше, на його думку, русло:

– Слухай, а ти ніколи не замислювався над тим, чому у снах все ніби загальмоване: рухи, думки, емоції, все здебільшого нечітке, нерізде і змазане. Уві сні дуже важко зробити рух рукою чи ногою, кудись побігти, закричати.

– Знаєш, усі наші рухи, поривання і бажання уві сні – це протидія смерті, а позаяк смерть сильна, то опиратися їй надзвичайно важко. І взагалі, сон – це репетиція смерті, а інколи самогубства. Ти ніколи не думав, що є щось суїцидне в людині, яка намагається заснути? Якщо би не було нічних снів, люди б засинали назавжди, вічним сном.

– Не знаю, що на нас чекає, але у снах нас анітрохи не дивують ті речі, які дуже б здивували у реальному житті. Коли ми є уві сні, поза сном не існує жодної іншої реальності. І ще одна дуже цікава річ: наш вік у снах невизначений, ми самі як суб'єкт сну виступаємо людиною без віку.

– А ти хіба не розумієш, що людина уві сні немає віку, бо уві сні не існує часу. А коли не існує часу, то цей факт є запорукою нашого безсмертя, безсмертя нашої душі...

– Казус! – вдарив себе по чолі Л. і схопився на рівні ноги, – слухай, я щойно зрозумів велику істину! У снах наша душа готується до безсмертя. Сон – це репетиція життя вічного, життя без часу, це прообраз Царства Небесного... Недарма у снах бувають сплески просвітління, емоційного піднесення, глибинного пізнання Божої істини. Недарма у Святому Письмі всі найбільш вагомні речі Бог відкриває людям у снах... А як ми відчуваємо музику у снах! Та сама фраза, яка звучить ординарно у реальному житті, набуває незрівнянної величі, неземної краси, і ми відчуваємо від цієї музики у снах найвище щастя, яке лише можна собі уявити!

Супервуйки Лемко і Джубокс:

**«У нашому складі грали
дванадцять музикантів,
таких собі '12 апостолів року»**

Інтерв'ю з учасниками відновленої супергрупи Ільком Лемком і Володимиром «Джубоксом» Михаликом записав колишній вуйківський басист Дмитро «Казік» Кузовкін.*

На зламі 60-их і 70-их років минулого сторіччя у рок-музиці виник певний інваріант, певний незмінний класичний канон: якщо композиції багатьох тогочасних просто популярних «модних» звучать сьогодні досить архаїчно, то естетичні еталони «тяжкого» і «твердого» року (музика таких команд, як Deep Purple, Led Zeppelin, Nazareth, Uriah Heep...) актуальні і в сучасну добу.

Саме тому деякі з вищезгаданих груп ще й до сьогодні досить активно гастролюють.

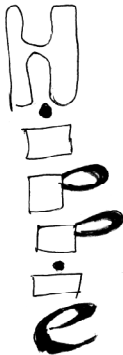
Саме тому і виявився можливим такий феномен львівської рок-сцени, як відродження групи «Вуйки» після 30-річної перерви.

Із 1975 до 1978 року я грав у першому їхньому складі, тому, природно, мені цікаво, а що ж тепер являє собою колектив тих, кому вже за 50–60, кого я знав 20–25-річними юнаками. І вирішив порозмовляти з Лемком і Джубоксом – колишніми і теперішніми «вуйками».

Через незвичність ситуації – такий пізній «рівайвл» – питання довелося ставити нетрадиційно: спочатку про те, про що зазвичай питають наостанок – про перспективи

* – Володимир Михалик – басист «Супер Вуйків» (у 1978–1980; з 2011).

і плани на майбутнє: якою ви бачите свою подальшу діяльність? Чи будете намагатися активно просуватися на рок-сцену?

Джубокс: Просувати себе стандартно – трохи соромно, вік вже не той. І в той же час плисти за течією у стилі дзен-буддизму... це також не дуже випадає... Очевидно, для нас буде актуальною якась середня лінія: записувати пісні і альбоми, час від часу виступаючи на концертах.

Лемко: Як на мене, то я відчуваю певну заборгованість перед минулим, особливо перед тими, хто вже помер. За весь час існування

«Вуйків» у 70–80-их роках у нашому складі грали дванадцять музикантів, таких собі 12 апостолів року. Третина з них вже покинули цей світ... Рожок** помер лише вчора, завтра його проводжаємо... Виникає потреба продовжити їхню справу, адже вони повністю віддавали себе рок-культурі, це був сенс їхнього життя.

Казік: Вважаєте, що продовження є вдалим? Яким є теперішній рівень виконання – гіршим чи кращим?

Лемко: Важко сказати... якщо і кращим, то не-набагато. Звісно, зараз ми є мудрішими, сорокарічний досвід дається взнаки. Тепер маємо краще розуміння музики. І, як наслідок, видаємо якісніший продукт. Позиція руки на грифі тепер більш практична і розумніша, тому і зручніша. Аплікатура краща, тому гітарні рифи виразніші. Кращі для вуха... Але, ясна річ, тридцятирічна пауза дає

** – Іван Рижок (1957–2012) – сопілкар, гобоїст і саксофоніст «Супер Вуйків» (у 1975–1981). Помер 25 червня 2012 р.

свої наслідки. Нам треба ще багато працювати над підвищенням рівня.

Джубокс: Я навіть дивуюся – як багато навичок гри збереглося у підсвідомій пам'яті! З того часу, як я замінив тебе на бас-гітарі у «Вуйках» і почав серйозно вчитися рок-музиці, майже нічого не було втрачено. Дві-три репетиції – і партії, що я їх тоді вивчив, цілком відновилися.

Лемко: Сьогодні ось мені здається, що тоді, у 70-ті, я Джубокса недооцінював як басиста. Бо тепер бачу, що він показує високу майстерність, видає чіткий ритмічний рисунок.

Джубокс: Так, у ті роки я і виглядав далеко не так фактурно, як покійний Джегер***, який грав після мене... Він був природжений рокер! Коли він виходив на сцену...

Лемко: ...то міг би взагалі нічого не грати, публіка все одно була би у захваті! (*сміється*). Але ж грав, і то дуже якісно грав. Недаремно і після «Вуйків» його запрошували у відомі рок-команди, це про щось свідчить...

Казік: Як теперішні «Вуйки» позиціонують себе стосовно молодших поколінь рокерів? Адже життя на місці не стояло... Навчається від молодняка? Чи вони від вас?

Лемко: Певним речам від нас навчитися можна – гармонії, принципам року. А ось щодо техніки виконання, то молодь грає краще. Нам треба ще працювати над виконавським рівнем. Публіка могла нам вибачити багато на перших концертах****, сам факт того, що рок-група відродилася через тридцять років, давав фору в очах прихильників. Але далі експлуатувати цю міфологію вже не можна. Далі треба вдосконалюватися і грати за загальними правилами...

Джубокс: Так, це потрібно. Сам не знаю чому – але це мені дуже потрібно.

*** – Михайло Саврук (1960–1996) – бас-гітарист рок-гуртів «Супер Вуйки» (у 1979–1981), «Повторний карантин» (1985–1988).

**** – перші виступи відновлених «Супер Вуйків» пройшли 4 грудня 2011 р. і 15 травня 2012 р. у львівському клубі «Пікассо».

Ілько Лемко

Нова музична епоха

У музиці ознака величі епохи попередньої – це величезна кількість кавер-версій, тобто переспівів давніх хітів. У 50–60-і практично не було знаменитих кавер-версій хітів минулих епох, як-от у 1980–2000-х. Покоління 60-х не мало особливого пієтету до музики минулого, бо для тодішньої молоді в цьому минулому майже нічого визначного не було. Інша річ, від 70-х років – тут вже кожне наступне десятиліття мало свої музичні ікони з попередніх десятиліть. У 60-і ж роки для тогочасних підлітків який міг бути Елвіс Преслі, який Баді Холлі, яка «Серенада сонячної долини», коли з'явилися Бітлз, Роллінг Стоунз і Холліс?

Музику 60-х Мілько* потім назве музикою геніальних дилетантів, заснованою на неймовірній щирості, відвертості, мелодійній і гармонійній красі. Зірки шістдесятих були такими собі простими хлопчиками, з якими запросто можна було випити у пабі кухоль пива і побалакати про життя. Навіть Бітлам ніколи б не спало на думку мати власний авіалайнер, який мали багато гуртів сімдесятих, або чітко структуровану службу особистої охорони, або врешті технічну команду звукоінженерів, яка на концерті налічувала понад сто людей. Ніхто із зірок 60-х років не страждав на таку шалену мегаломанію і монументалізм, що стало звичним явищем у сімдесяті. Колективізм, ансамблевий спів і гра на інструментах – це те, що вирізняло шістдесяті.

Коли ж вичерпалась творча геніальність і щирість, мелодійність і гармонійність композицій, характерна для 60-х років, на порозі сімдесятих постало питання, що ж прийде на їхнє місце. Попередній напрямок був цілковито

вичерпаний, далі у ньому розвиватися було нікуди, і тоді з'явилася на світ нова ідея – ідея суперпрофесіонала. Виконавська майстерність зростала шаленими темпами до неймовірних вершин. З'явилися фантастичні музиканти, рівень яких межував із неправдоподібністю. Це були барабанщики Карл Палмер, Ян Пейс і Джон Бонем, гітаристи Річі Блекмор, Джиммі Пейдж і Ян Акерман, клавішники Кіт Емерсон, Рік Вейкман і Джон Лорд, і, звичайно ж, вокалісти Роберт Планта, Йен Гіллан, Девід Ковердейл і Роні Джеймс Діо. Ці виконавці виробляли зі своїми інструментами і голосами такі карколомні трюки, що у слухачів забивало подих.

Нові рок-виконавці намагалися компенсувати назавжди втрачені і залишені у минулому десятиріччі геніальну наївність, легкість і світле бачення життя. У музиці сімдесятих приваблював шалений натиск професіоналізму, довжелезні інструментальні соло і вокальні пасажі, нечувані електронні ефекти, оригінальне темброве звучання, високі ноти вокалу і філігранна техніка інструменталістів.

(з книги «Сни у Святому Саду»)

Дмитрий «Казик» Кузовкин

Хиппи и Хендрикс*

1. Хендрикс, хиппи, Сотрудники

Собрались толпой на окраине Львова и воспоследовали к старинному Лычаковскому кладбищу – почти на противоположном краю города.

По дороге к ним присоединялись ещё некоторые сознательные граждане из разряда «хиппи», из класса «реальных», из подкласса «олдовых»... и даже более юных «пионеров».

Крались. Можно сказать, что даже совсем бесшумно передвигались. Ибо шли на символическую могилу некогда известного неплохого гитариста, но ужасного вокалиста Джимми Хендрикса. Чтобы, значит, почтить его память и в очередной раз поздравить с Днём рождения. Поздно вечером шли. Совсем уже темно было.

А когда уже подходили к кладбищу, когда проходили по улице Пекарской, недалеко от Ветеринарной Высшей Школы, то слышали грозное «Бе-е-е-е-е!..»

И остолбенели от ужаса. И залились смертельной бледностью.

Грозное бляенье повторилось. Хиппи побледнели ещё больше.

Самый отчаянный и решительный – Володя Петров** – смело послал своего учёного Крыса, который сидел на его плече, на разведку: посмотри, мол, что там такое. Только осторожно, зря не рискуй, береги себя...

* – за мотивами повісті Андрія Куркова «Львівська гастроль Джимі Хендрікса» (2012).

** – Володимир Петров (1958–2000).

Крыс соскочил на тротуар, вытянулся по стойке «смирно», махнул длинным хвостом, отдал честь и нырнул в кусты.

Через три минуты вернулся, улыбаясь, и доложил:

– Спокуха, пипл! Это просто некая Ночная Пенсионерка совершает обряд «Выпасания Ночного Козла». Она его попасёт – и подоит, попасёт – и подоит... так что ничего особенного.

Хиппи несколько успокоились, но всё же в их душах оставалось сомнение: ох, что-то тут не просто так! Может, это какой-то знак?

И тут, как бы подтверждая их догадку, Ночной Козёл заблеял гораздо громче, и в его страшном блеянии отчётливо можно было услышать:

– Ка-Ге-Бе-е-е-е!.. Ка-Ге-Бе-е-е-е!..

И хиппари всё поняли.

Вот ночное кладбище.

Хиппарям уже всё ясно, поэтому они ломаются по кладбищу не скрываясь, громко разговаривают, визгливо смеются... Потревоженные покойники в могилах ворочаются и недовольно ворчат, иногда даже на древнейшем львовском диалекте: холерувата тя франка ясна! Жыбы ты, гдыбы ты, дыбы ты! И по ночам покоя нет!..

И вот могила... но!

...хиппари снова столбенеют – на этот раз не от ужаса, а от удивления...

Они-то ожидали увидеть очередного скромненького, тихенького, любвеобильнейшего, раскаявшегося кагебиста-расстригу – а у могилы их ждут целых пятнадцать бывших Сотрудников Здания!

Щелчок – один из Сотрудников включает огромный магнитофон (хиппи замечают, что он подключён к «жулику») у

одного их кладбищенских фонарей). Из чудовищных колонок раздаются мощные киловаттные аккорды... это играет Сводный Духовой Оркестр Военной Армии и Воздушно-морского Флота имени КПСС Великих Достижений Ура!..

Но хиппары тут же узнают знаменитую хендриксовскую «Эй, Ваня!»***.

Поэтому, сдерживая слёзы умиления, вытягиваются по стойке, кладут руки на сердца и замирают в экстазе.

Звучат последние ноты (соло-гитару неплохо имитирует тенор-сакс), хиппи расслабляются и с ожиданием смотрят на Сотрудников. А тем вроде как бы неудобно, они как бы вроде в замешательстве... но вот один из них наконец решается и выступает вперёд с бумажкой – произнести речь. И обращается к Предводителю хиппарей Алику Олисевичу:

– Глубокомногоуважаемейший! Позвольте нам вам от имени и по поручению преподнести и наш скромный вклад в дело всеконторского покаяния в деле прошлого преследования свободомыслия и хипповости во Львове и окрестностях!

Алик снисходительно-добродушно улыбается, кивает и произносит ободряюще: ладно, не робейте, давайте, что у вас там...

И снова застывает в изумлении.

Потому что каждый Сотрудник вынимает и кладёт на могилу части тела Джимми Хендрикса:

- 1 – правую кисть;
- 2 – правую руку до плеча;
- 3 – правую лопатку;
- 4 – левую лопатку;
- 5 – правую ступню;
- 6 – левую ступню;
- 7 – правую ногу;
- 8 – левую ногу;
- 9 – таз;
- 10 – позвоночник;
- 11 – грудную клетку;

- 12 – высушенный желудок;
- 13 – сердце в формалине;
- 14 – печень в формалине и, наконец –
- 15 – череп.

Когда-то ФБР украло всё это прямо из могилы Хендрикса и передало в знак глубочайшего уважения совковой Конторе...

Впрочем, все эти артефакты были не настоящими: похоже, что Джимми Хендрикс жив до сих пор... но об этом – дальше.

2. Хендрикс, хиппи, Андропов

Андропов задумывался о будущем Совка. Смутно предчувствовал пипец, который ожидает эту глупую, дикую, на штыках держащуюся систему. И потому волновался. И потому часто делал попытки что-то осознать...

И изучал врага. И его культуру. И даже некоторые субкультуры.

В 1969 году много раз пересмотрел фильм-отчёт о фестивале в Вудстоке... этот фильм ему прислали друзья из ФБР. И так и не смог понять: ну вот, скажем, всякие там фолк-роки, ритм-н-блюзы, кантри... везде более-менее понятно, почему имеют успех: неплохой вокал, иногда даже многоголосый, грамотно сыгранные инструментальные партии, отточенные сценические движения... ничего удивительного, что четырёхсоттысячная публика в экстазе аплодирует и подвывает.

Но вот успех одного из исполнителей ну никак не укладывался в андроповскую голову! А именно – успех Джимми Хендрикса.

Андропов, ещё будучи только Юрой, ещё в юные студенческие годы, неплохо играл на саксофоне. А в 60-е годы освоил и соло-гитару. Начальству в Здании (до того, как сам стал Начальством в 1967 году) мотивировал это тем, что врага надо знать. И бить его же оружием...

И потому об исполнительском уровне Джимми Хендрикса мог судить совершенно объективно.

И судил.

И поражался крайней низости этого уровня.

Вокал? Жуткий, даже говорить не приходится... ниже планки.

Гитара? Чтобы с огромной скоростью перебирать ноты в пределах гаммы, извлекая всякие там шестнадцатые-тридцать вторые – тоже особого ума не надо: любой первокурсник консерватории это сможет.

И что же тогда остаётся?

Только личное обаяние, или, как говорят сейчас, «энергетика».

(По мнению Юрия Владимировича, такого рода комплименты более чем сомнительны: когда нечего сказать о мастерстве ввиду его отсутствия, то хвалят хотя бы за умение «завести» публику, за эту самую пресловутую «энергетику» – в смысле, за умение выдавить море розовых соплей и восторженных воплей из слушающего пипла).

И потому – чтобы изучить секрет обаяния Хендрикса, надо ЛИЧНО присутствовать на его концерте... такая вот задача. Впрочем, для Шефа Здания вполне выполнимая.

Шефу КГБ присутствовать на концерте инкогнито не удастся – нечего даже мечтать о таком. Остаётся только одно – организовать концерт Джимми Хендрикса лично для него, для Юрия Владимировича Андропова, кавалера Ордена Люцифера, имени Ордена Ленина Высшей Милостью Демона Тайной Полиции...

И где?

В Москве слишком рискованно, слишком много здесь народу, слишком много все обо всех знают... «большая деревня», что возьмёшь.

Где-нибудь в чистом поле?

Тоже нехорошо, слишком заметно...

Лучше всего – в каком-нибудь среднем по величине городе, ближе к западной границе, на полпути, так сказать, к буржуазной Западной Европе, где бы всяких там хиппи было достаточно для маскировки, где бы эти самые хиппи иногда проводили свои сэйшены... И в этом смысле лучше города Львова места и не найти.

И вот завертелась машина!

Задача № 1 – доставить Джимми Хендрикса во Львов.

Для этого решили изготовить труп Хендрикса и заменить им живого Хендрикса: нашли чей-то бесхозный скелет, облепили его искусственным коллагеном, а внешность личности морды лица подработали антропологи из школы профессора Герасимова.

Доставили этот муляж в холодильник в Штаты. А тут уже помогли друзья из ЦРУ и ФБР – Андропов дружил со многими влиятельными шишками в США, ещё в конце 50-х годов играл вместе с юным тогда ещё Биллом Клинтонном на саксофоне в подмосковном Уссыкалово...

И вот в 1970 году, во время одной из нарковечеринок, когда все обдолбились до бессознания, тихонько заменили спящего Хендрикса на его «труп». А настоящего Джимми вывезли на военную базу Форт-Лодердейл, а потом – самолётом через Мадрид во Львов, в Сумасшедший Дом имени товарища Культурно-Паркового. И там он и проспал до самого Концерта.

(Забегая вперёд – говорят, что Джимми Хендрикс жив до сих пор: после Львовского Концерта ему сделали пластическую операцию под бледнолицего евроамериканца, выдали новые документы и вернули в Штаты. И даже сейчас он – уже бодрый старичок – играет по вечерам в каком-то филадельфийском кабаке, а публика его хвалит:

молодец, мол, у тебя получается похоже на Хендрикса, но, конечно, куда тебе до него!..

Джимми, впрочем, не обижается: он честно играет за дозу. И не удивляется: он точно знает, что даже Чарли Чаплин занял только четвёртое место на конкурсе своих двойников.

*И не ропщет – сейчас, в образе опустившегося WASP-а****, ему жить гораздо проще и легче, чем тогда, когда он был Звездой...).*

Задача № 2 – сцена.

Чтобы на всю катушку заработала «энергетика» исполнителя, ему нужна многочисленная публика – даже Андропов это понимал. Поэтому повелел построить прямо во Львове огромный концертный Стадион на полмиллиона человек – как раз столько штатных сотрудников имел в те времена КГБ.

А где строить?

Только под землёй пришлось, другого места было не найти: стадион-«полумиллионник» – не иголка, его не спрячешь в стоге сена.

И вот закипела работа: в юго-восточной части Лычаковского кладбища, рядом с символической могилой Джимми Хендрикса, начали рыть колодец. Потом, на глубине 400 метров, пошли рыть по горизонтали – и вырыли громадное пространство 500 на 500 на 300 м. Амфитеатром смонтировали зрительские места на 500.000 человек и гигантскую сцену. Под потолком подвесили тысячи люминесцентных ламп – в этом огромном зале было светло, как в летний полдень. И мощный лифт наладили.

(Этим проект, кстати, частично окупился – вырытые 75 000 000 кубометров земли загнали в Западную Европу за «земледоллары». А подземный Зал после концерта засыпать не стали, так и оставили. И потому до сих пор во Львове трещат и рушатся здания даже в центре города...).

И вот наступил день Концерта.

В этом-вот подземном зале – полмиллиона кагебистов, все они в длинноволосых париках, одеты в джинсово-потёртолатанную униформу, некоторые даже успели наклеить себе усы и бороды... этих за рвение особо похвалил Разводящий, и они вскоре получили награду – кто наличными, а кто – дешёвыми проститутками.

А за кулисами, в маленькой гримёрной, сидит Андропов и ждёт... и вот ему приводят Джимми Хендрикса, живого, расслабленного и не сильно обдолбашенного.

... Андропов долго и пристально смотрит на Джимми, недоумекает, хмурится – и вдруг его осеняет.

Внезапно он отчётливо понимает, что перед ним – ВРАГ!

Да ещё такой, которого совковая система отродясь не имела!

...Вспоминает Андропов, что слышал как-то раз: однажды Хендрикс давал концерт в Западном Берлине, жил в гостинице возле знаменитой Стены, и из окна его номера можно было видеть все реалии оккупированной в то время Восточной Германии.

Друзья-коллеги умилялись: погляди, Джимми, мол, там, за Стеной – такие же люди, нормальные, миролюбивые!..

Но Хендрикс взорвался в ответ: Молчите! Нет! Не такие! Я был во Вьетнаме, я коммунистов знаю! Это ВРАГИ!..

...И думает Андропов: да-а-а-а, этот Джимми – это тебе не сопливый хиппарь, этот тебе не будет сладостно

стонать о Всеобщей Любви, о Мире, о Цветах... Этот видит Реальность, видит яростную смертельную борьбу Добра и Зла, которая находится в основе Бытия. И чувствует задницей манихейскую непримиримость, бескомпромиссность этой борьбы.

Это не то, что Джон Леннон из только что развалившегося ансамбля «Битлз»... тот, несмотря на свою задиристую хулиганистость, психологически остаётся всё же только закомплексованным подростком.

А этот понимает неизбежность Армагеддона – последней войны на полное уничтожение.

...Ведь что такое обычная, земная, «политическая» борьба?

Вот, скажем, оккупировали советы очередную «союзную республику». Народ или подчинился, или восстал. Оккупанты или перебили геноцидно восставших, или их

самих перебили восставшие и отвоевали своё право жить на своей земле – как финны в 1940 году... *(кстати, о «своей» земле нехорошо очень-то распространяться: то, что чьи-то предки жили на какой-то территории сотни-тысячи лет, не даёт права забывать о том, что земля эта – не «чья-то», а БОЖЬЯ. И что мы только гости на этой планете).*

Так вот, все эти завоевательно-освободительные войны, даже ужасно-атомные, ни в какое сравнение не идут с Армагеддоном. Потому что грозят они всего лишь смертью тела – пусть даже неприятно-мучительной.

А вот поражение в Великой Метафизической войне грозит гибелью душе. Грозит вечными мучениями в аду.

...И когда всё это Андропов осознал-передумал, то потерял всякий интерес к Джимми Хендриксу. Ему стало всё ясно: конечно, такая ЛИЧНОСТЬ не может не действовать на прекраснодушных хиппарей как мощный магнит на железные опилки.

Джимми Хендрикс вышел из гримёрки и направился на сцену, а Андропов молча поднялся на лифте, сел в вертолёт и полетел к военному аэродрому – и в Москве у него дел хватало.

А подземный зал вдруг восторженно заревел, и послышались первые аккорды знаменитой хендриксовской «Эй, Ваня!»...

P.S.: Конечно, целиком становиться на точку зрения Андропова в оценке творчества Джимми Хендрикса не стоит. Видимо, своей рационалистической сухостью главный кагебист уподоблялся тому типу людей, к которому принадлежал и Альберт Эйнштейн. Который говорил о людях, любящих музыку: «Им не нужен головной мозг, им достаточно спинного». А планетарную модель атома Нильса Бора обхаял, назвав её «слишком музыкальной».

Хотя сам Эйнштейн был неплохим скрипачом. Как и Андропов джазовым саксофонистом.

Ілько Лемко

«Супер Вуйки»

Четвертого травня 1975 року відбувся перший виступ львівського рок-гурту «Супер Вуйки», який потім наробив у місті такого галасу, що через багато років після його останнього виступу школярі, котрі ніколи не бачили й не слухали «Вуйків», писали на стінах цю назву і гасло гурту «Срав Пес!». Це при тому, що жодної згадки ні в радянській пресі, ні на радіо, ні на телебаченні про «Вуйків» до часів української незалежності не було...

Ідею створення рок-гурту Мілько Гуцул плекав ще зі школи. Навесні 1968 року на великій шкільній перерві він зустрів у Святому Саду Казуса Беллі*. Ви питаєте, що спільного має шкільна перерва зі Святим Садом? А просто ті двадцять хвилин, які надавалися у німецькій спецшколі № 8 об одинадцятій нуль п'ять між третім і четвертим уроками для відпочинку школярів, треба було раціонально використати. Пацани з 10-Б класу Гуцул, Льопік** і Фасон*** за ці двадцять хвилин встигали купити «чорнила», збігати до Саду, всістися на розлогих гілках старої яблуні, викурити цигарку, попиваючи спочатку одну пляшку на трьох, а згодом і по пляшці на кожного, неодмінно закусуючи однією на трьох канапкою Льопіка, щодня вкладеною до його сумки турботливою мамою. За час великої перерви хлопці встигали поспілкуватися, відчутти радість життя і поверталися до школи точно до початку четвертого уроку. Звичайно, це було в ті дні, коли вони чемно ходили до школи.

Був сонячний теплий травневий день. Пацани сиділи, немов птахи, на різних гілках яблуні, кожен на своїй,

* – Дмитро «Казік» Кузовкін.

** – Леонід Коваль.

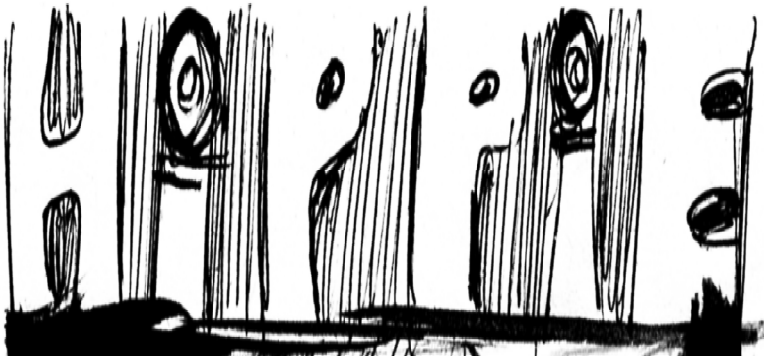
*** – Юрій Сорока.

потягували «чорнилку», млючи у променях сонця, а з вікон гуртожитку поліграфічного технікуму чулося дівоче: «Василу, на тебе весна не вліяє?» – і далі після досить довгої паузи і млосного зітхання – «А на мене вліяє»...

Отож, сидячи на гілках старезної яблуні під час великої перерви, хлопці раптом почули знайому мелодію Doors «Light My Fire». Здавалося, хтось виконував її на флейті. У ті часи почути десь на вулиці самодіяльне виконання пісень Бітлз чи Doors не було дивиною, але цього разу хтось грав досить технічно і з почуттям. За мить з-за рогу старого монастирського приміщення вийшов високий худий білявий пацан, і хлопці побачили, що він шпіляє на звичайній невеличкій дитячій пластиковій флейті, яка нагадувала флейту Пана. Це був Казус Беллі, п'ятнадцятирічний учень 9-А класу.

– Класно шпіляєш, чувак, – гукнув із яблуні Мілько Гуцул, – канай сюди.

Казус піднявся стежкою догори на пагорб, Мілько подав йому з дерева руку, і за мить Казус всівся поряд на товстезній гілці старої яблуні, яка простягалася майже паралельно до землі. Мілько взяв до рук дитячу забавку-флейту і здивовано промовив:

– Ти диви, тут навіть і всіх нот нема, а ти так гуманно на цьому шариш, а можеш ще щось злабати?

– Можу, «Paper Sun» Traffic.

– Та ну, невже?

Казус взяв флейту і, вправно водячи губами по довгих вузесеньких дірочках, справді зіграв найвідомішу тоді мелодію популярної хіпістської групи.

– Грамотно. Артист. Поважаю, – зреагував Мілько модним тоді у Саду висловом, – а що слухаєш?

– Та як всі: «Радіо Лаксемберг», «Голос Америки» в суботу на коротких, студію «Ритм» з Варшави на довгих, ну і, ясно, «Чеський Розглас» щодня з п'ятої до восьмої.

– Наш чувак, – задоволено промовив Мілько Гуцул. – Завтра, хочеш, підемо разом пішки на Чортові скелі відкривати сезон, ну а зараз треба вже бігти на фізику, виправляти «пардони»...

(з книги «Сни у Святому Саду»)

*So you think you're having good times
With the boy that you just met
Kicking sand from beach to beach
Your clothes all soaking wet
But if you look around and see
A shadow on the run
Don't be too upset because
It's just a paper sun
Ahh, Paper Sun
Ahh, Paper Sun**

* – Ти вважаєш, що добре провів час // Із хлопцем, з яким тільки-но познайомився // Кидаючи піском від пляжу до пляжу // Твій одяг весь промок до нитки // Але, якщо глянеш навкруги і побачиш // Тінь, що біжить // Дуже не сумуй // Це просто паперове Сонце // Ах, паперове Сонце // Ах, паперове Сонце (Traffic «Paper Sun», 1967).

HIPIES

HIPIES

July 2012

Цей прекрасний НОВИЙ СВІТ

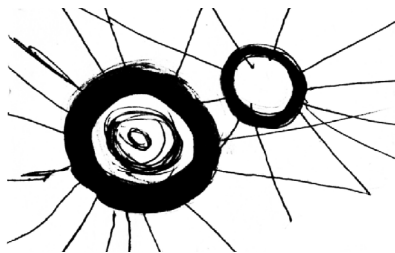
*Тут я згоден із Дикуном і так само
вважаю нашу цивілізовану
безтурботність почуттів здобутком
занадто легким, занадто,
як висловлюється Дикун, дешевим...*

Олдос Хакслі

Олена Бурдаш

Далеке – близько

*Щодня скиртується відшукувана думка
Та спробуй відшукать саму себе
Чи примітивно в часі
Чи в запасі
Розгвинчене гримасами лице
Я поспішаю
Пошук, мов уривки
У пошуках кружля терпець-двійня
Долоні плещуть кулаками дзвінко
Здригається пелюстка серця
Глузд рида
У пошуках змістилась простолячність
У пошуках модернішає серце
Криниця повна вщерть
То журавлі дзьобами носять воду
«Занадився журавель...»
Того і жди – зів'є
Кубло поблизу
Щодня скиртується відшукувана думка
Та спробуй відшукать саму себе*

*А на мене котиться долина
Нерозлитими росами
Полином
Сміхом
Поспіхом
Аж лячно стало
Молодий хлопець
Пробіг крізь мене
А в бруньці таке зелене
Сама
Крадькома
Годинником літа міряю
Сміхом
Поспіхом
Викочуюсь в місто
І там на мене котиться
Трамвайна колія*

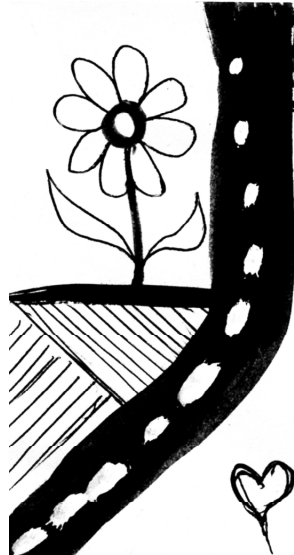
Самовдоскональна емоція

*На віддалі десяти кроків
Обіймаю тебе
На віддалі десяти кроків
Найближче до твого серця
На віддалі усе дозволено
Наближаюсь на крок
Раптово віддаляюсь
Сьогодні на віддалі дванадцяти кроків
Заворожена тобою
Шукаю рятунку у своєму серці*

*Прийшов гість
Відкрив свою душу
І ми порозумілися
Його крила зійшлись
Над головою в мене
Він посміхнувся
Я здивувалась
Мій рукав
Лівого рукава
Піднявся на метр
Я здивувалась
А гість
Посміхнувшись
Підтримав правий
Підіймаю руки
Чую крила
Тепер ми розмовляємо
Як рівний з рівним
Ніч розквітла зірницями
Стало світло
Наша розмова піднялась
Вище зірок
Очима занурююсь
У веселку його душі
Чую ментальності тепло
На ранок він пішов
І забрав крила
Мій гість був Сократ*

У пошуках істини

Це було взимку 1977 або 1978 року. Я зайшла до Октає* в гості на його львівську квартиру. Як завжди, наші розмови закінчувались темами, які торкалися духовних пошуків та пошуків Учителя. Октає обмовився, що чув про Рама**, який живе десь на хуторі у Прибалтиці. Ми не довго вирішували, того ж вечора зібралися і сіли на потяг до Риги. Тут жила мати Октає. Одна ніч – і ми в Ризі. Потім закупили провізії, рису, родзинок, цукру, оливок, і, повні ентузіазму, спрагли нових звержень, сіли на автобус до Естонії шукати Рама.

Їхали недовго, та взимку швидко темніє. Ось ми сходим з автобуса, як розказували Октаєві друзі – біля ліска в полі. Куди не глянь – все навколо біліє від снігу, над головою – вечірнє сиве небо, а більше нікого і нічого. Куди далі?

Пам'ятаю, відчай. І раптом, ніби нізвідки, з'явилася жінка на велосипеді. Це здалося трохи дивним. Вона перша звернулася до нас.

– Кого ви шукаєте? – запитання прозвучало російською.

Ми страшенно зраділи і відповіли, що шукаємо Рама. Жінка сказала, що вона листоноша, і одним жестом вказала у поле. Враз ми побачили в долині великий будинок, його контури вимальовувалися в сутінках.

Коли добралися туди, було вже темно, десь п'ята година. Двері були відчинені, у просторій кімнаті нікого не було. Та ось, через 2–3 хвилини увійшов той, до кого ми так довго йшли.

* – Октає Байрамов (1953–1980).

** – Міхаель Тамм (1911–2002) – естонський філософ-містик, майстер йоги, гуру в СРСР у 1950–1970-их рр., автор доктрини «Нуль-Гіпотеза-Теорія» (1975), базованої на буддійському вченні шаньявади про Пустоту і працях групи французьких математиків «Ніколя Бурбакі» середини ХХ ст.

Це був високий чоловік із сивим волоссям та бородою, на вигляд близько 70 років. Я першою кинулась йому в обійми зі словами «Харе Крішна», і так відбулося наше знайомство.

Проблема була в тому, що Рама не розмовляв російською. Проте Октай знав, що сюди їздять з усього Радянського Союзу, і ми були певні, що скоро приїде хтось, хто володіє естонською і російською. Так і трапилось. Через півгодини до нас приєдналися ще троє людей із Таллінна, і ми нарешті, зваривши вечерю, могли спілкуватися. Потім була медитація, ми танцювали під індійську музику. Як на мене, було просто спокійно і надійно.

Тієї ночі я уві сні лігала дуже високо, було страшно. На ранок я розповіла Рамові про свій сон, і зрозуміла, що так він перевіряв мою готовність до духовного сходження.

Ми розпитували в Рама про свою долю. Октай назвав свій рік народження, і Рама похитав головою, сказавши, що довго не проживе, і потрібно щось у своєму житті змінювати. Ми були вражені. Мені напророкував довголіття, цікаве життя, і що я обійду всі пастки. Він промовляв дивні слова, проводив паралелі з гороскопом американського президента Джона Кеннеді, і казав, що мій духовний шлях подібний, але оскільки я жінка, то всі перешкоди пройду.

Я завжди возила зі собою папку з художніми роботами і фарби, і в Рама теж малювала. Він розмовляв зі мною через перекладача, переглядав картини, кілька з них я йому подарувала. Потім він запропонував мені залишитися у нього. Та не судилося. Очевидно, що я не була готова до життя на хуторі. Моя душа потребувала спілкування з людьми мого віку, хоча бажання пізнати істину було понад усе.

Після тієї пам'ятної поїздки я стала читати Євангеліє, Новий Завіт, і згодом опинилася у Почаєві, у чоловічому монастирі. Та це вже інша історія.

Олександр Фещук

Лист 2

Останнім часом чогось і невідомо з якою метою піднімається з порохна минулого тема хіппізму. Явище це суто американське, і виникло на теренах USA, де вільний демократичний вибір життя привів до цього, досі не баченого у світі духовного вибуху. Молоді люди повстали проти способу життя своїх батьків, називаючи себе дітьми Сонця і квітів, і порушуючи тим самим біблійну заповідь «Поважай батька свого і матір свою і будеш довголітній на Землі». А проте сама ідея космогонічна, і ці beautiful people повним серцем відчували, що батьком їхнім од Вічності є Сонце, а матір'ю – Земля! Їхня Любов сягає Сонця і далі крізь нього, відштовхнувшись від матері Землі, і простягаючись до зірок. Вони єдині за всю історію так званого офіційного і неофіційного християнства, хто зробили відчайдушну спробу виконати, втілити в життя те, що заповідав Христос, поза часом і простором – Любов!

Дарма, що тут же, як шуліки налетіли на них проповідники всіх мастей, і багатьох виловили і повернули. Але zostались такі, які словами поета відповіли з гідністю і красою:

*А вам, врагам, понять нас не дано!
Ручьям в разливах надо русла шире...¹*

І ось, завдяки їм ця прекрасна ідея збереглась і донині, і в ті часи пречудово проникла до нас, у колишній СРСР.

¹ – Костянтин Бальмонт «Сонет проповідника».

Звісно, що про якусь масовість тут не могло бути навіть мови. То була ера rock'n'roll-у, і він став провідником, який інформував про все, що було до нас, з нами, і буде після нас. Люди, такі як я, просто завмирили біля радіоприймачів, щоб упіймати крізь глушники хоча б якісь звуки music. Радіостанції «Еуропа Libera», де був чудовий ведучий Корнель Кіріяк (якого знищила за це агентура диктатора Чаушеску), «Radio Luxembourg», «BBC». Я взагалі вважаю, що мені дуже поталанило, бо у свої 14 років я вже слухав Елвіса Преслі, Чака Беррі, «Rolling Stones», «Animals», оригінали платівок «Beatles». У той же час, на переломі 1965–1966 років, я пошив собі «кльоша» зі солдатського хебе з розпорками і... – пішло-поїхало. Захоплення живописом щільно вліталося в такий абсолютно неординарний підйом до вершин підсвідомого і невідомого.

Я тримав голубів. Адаже голуб – це символ миру і душі, та й пацифік – це лапа голуба в колі. Вони зі синьою блакиті неба приносили мені звістку звідти, що Там?! Їхнє серцебиття віддунювалось у моєму в ритмі rock'n'roll. Іноді здавалось, що від того усього можна здуріти! Так, і таке в моєму життєвому досвіді було.

Далі Дніпропетровськ, 1968 рік – «наковальня» партійних кадрів. І ніби на протипагу їй – незвичайні люди, з якими пощастило познайомитися і стати друзями: просто шалений у грі на гітарі Олександр Любченко, одинокий

радянський бітник, неповторна людина Олександр Білокрис, інші. Я був просто запакований мистецтвом – поезія, музика, живопис. Все було рідкісне і нечуване. Наші прикиди так само були дуже різні. Хтось носив довгий hair, хтось стригся наголо. Витівки життя були розмаїтими. Були випадки, коли менти або «хамсюки» (комсомольці) виловлювали і стригли, але ми, попри все, зберігали форму – не тому, що були занадто сміливі чи мужні – нам просто **подобалось** так жити.

Потім добра фея-доля закинула мене до Прибалтики. 1973 рік. Я опинився в Таллінні, де познайомився з цілою обоймою нестандартних талановитих людей: Макар², Адо Ліль, Владик і Віра Станішевські, Тиніс Вінт. До них приїжджав зі Львова Олександр Аксінін³. То вже була суто художня богема, яка закручувалась навколо Макара. Я був чи не єдиним знавцем і поціновувачем rock'n'roll-у, і вони його теж не цурались.

Восени 1976 року я приїхав до Львова на концерт Чеслава Нємена. Там я побачив також незвичних хайрастих людей. А трохи пізніше, у цьому ж таки 1976-му, у потязі зі мною познайомився Грег⁴.

Я перекладав «John Barleycorn» групи «Traffic», а то була його улюблена команда. Грег був здивований, звідки я такий узявся? Бо до того часу він вважав, що він такий один! Він мені і повідав пізніше про Пензля⁵, Вишню⁶, Дема⁷, Олісевича та інших героїв львівської тусні, потім вже були знайомства з ними face to face.

² – Володимир Макаренко – учасник «Петербурзької групи» Міхаїла Шемякіна (у 1969–1973), один з лідерів талліннського мистецького андеграунду (у 1973–1981), емігрував до Парижа.

³ – Олександр Аксінін (1949–1985).

⁴ – Григорій Порицький (1948–2012) – уродженець Острога Рівненської області; проживав у Львові впродовж 1966–1979 рр.

⁵ – Ігор Венцлавський.

⁶ – Володимир Вишневський.

⁷ – Валерій Дем'янишин.

Не можу пропустити свого перебування у Литві в Каунасі у 1973–1974 роках. Там були дуже сміливі вільні люди Льонгінас, Йонас, Едмундас – однодумці і друзі Ромаса Каланті, який на знак протесту вчинив самоспалення на Алеї Лайсвес. Вони подарували мені поштову марку із зображенням Каланті, випущену в USA, і я, коли в мене були обшуки КГБ, так її заховав, що й донині не можу знайти. То була творча хіпова молодь, яка пробувала жити хіп-кормунами, що мені дуже імпонувало. Подобалось те, що в них було стільки різного хіпсового музичного матеріалу, як ніде, та й не тільки.

Після мого повернення додому наприкінці 1970-их, я тісніше здружився із Грегом. Він стає для молодих хіпісів кимось на зразок гуру, і підбиває на ту роль і мене. Але я навідріз відмовився – тому що ніколи не хворів на «гуризм» чи авторитаризм. Взагалі, як сказав мені колись один приятель-націоналіст: «Ти, Сашко – людина без прапора, без ідеї, без слогана». Себто, вільний від того, що придумали собі люди, і таким відчував я своє мистецтво живопису. У 1983–1984 роках за нас із Грегом добряче взялось КГБ. Допити, провокації, залякування. А в мене збиралась, окрім творчої, ще й релігійно і по-філософськи налаштована молодь. А ще врахувати, що я не був ніколи комсомольцем (тільки жовтенятком, вибачаюсь). Мій зв'язок зі старою московською інтелігенцією дисидентського стибу, від яких я, ризикуючи, привозив Декларацію прав людини, заборонену літературу, наприклад, «Собачье сердце» Булгакова, містичну літературу. А ще листування з Феодосієм Гуменюком, затятим антирадянщиком і талановитим художником, мабуть найбільш «національним» серед нас. В КГБ все сплуталось щодо мене: авангардове незрозуміле мистецтво, rock'n'roll, східні філософії, православ'я, вдома у мене можна було бачити хайрастих хіппі, езотериків, якихось збочених (ідейно) інститутських викладачів, колишніх бійців УПА, попів, плюс тих, що тільки-но з дурки. Ось такий калейдоскоп.

Мені запропонували: або пожиттєво рубати дрова в Сибіру (а я їх люблю колоти), або даю підпис, що не буду спілкуватися з молоддю і виставляти своїх робіт. На це я без вагань згодився – із єдиною умовою, що те все буду робити в себе вдома, не виходячи за поріг! Тому це був зовсім не кінець моєї життєвої програми. Хоча батько сказав мені тоді: «Сашко! Я на тобі ставлю хрест! Тебе немає!». Він, котрий стільки зазнав у житті, розумів, що то значить – нищівна чекістська машинерія. Але мушу сказати, що серед них були і досить розумні люди, деякі намагалися лавірувати, давали можливість талановитій людині проявити себе, і не чесно було б ось так все на них звалювати, що вони все знищували. Було так! І було ні! До цього дня я не озлоблений на них, хоча після Перестройки офіцери КГБ ніби вибачались переді мною за те, що було. Та я давав їм зрозуміти, що знаю, що вони слуги Держави. А будь-яка Держава – то є насилля, і в художника завжди протистояння з Державою (весь парадокс у тому, що він потрібен державі, а вона також йому). Із цього антагонізму викрешується вогонь – імпульс, без якого творчість буде прісною і малоцікавою, особливо, коли художник – *avant-garde*. Тому, з ласки Божої, ми один одному потрібні.

Мистецтво моє зазнавало неочікуваних змін, прийомів подачі мрії, як це можна відчутти, глибоко вслухаючись у той ніким не збагнений пласт *hippie-rock'n'roll-culture*. То був насправді **десант** із Космосу від Вічності, пречудових людей, які донесли до нас відтіть інформацію про Світи, про які сказав Христос: «У Отця могого обителі многі». Вони, як ніхто, дали серцю нашому відчутти, що ми не є вигнанцями з Раю, як про це твердять офіційні релігії, а що ми завжди у Ньому були, і зостаємось, і маємо прекрасний спомин із прадавніх часів. Ось такі і тільки такі вібрації – я роблю спробу віддзеркалити їх у своєму живописі, і того вдосталь, щоб бути радісним і самодостатнім і нічого не чекати, бо все вже є тут. Як згадаю, як жаль мені колись було – дізнатись, що не стало Jimi Hendrix, не стало Janis, John Lennon, Alex Harvey, і ще

багатьох, так рано вони пішли! Багатьом у цьому допомогли служителі Феміди! Приходять на думку слова Олександра Блока:

*Не жизни жаль
С её мучительным томленьем.
Что жизнь – и смерть?
А жаль того Огня!
Что пролетел над Мирозданьем,
И в ночь уходит,
И плачет уходя...*

Це їхні душі прийшли сюди, щоб запалити факел і бігти з ним до кінця, що вони виконали, як Люди з великої літери. І я дуже вдячний Богу за те, що він мене повністю занурив у цей вічний The House Of The Rising Sun. І немає в мене ніяких заслуг, чи терпів якісь переслідування, і таке інше – просто хлопці їздили на мотоциклах, пили вино, слухали rock'n'roll, кохали хіпових дівчат, на лаві, чи під лавою, і більше нічого! На відміну від творчої богеми, звідки щось-таки виходило у світ.

Так звана Хіп-Система у колишньому Союзі – як тільки я почув це слово «система», то зразу відчув – то не моє, не треба нового піонерського табору «Артек», краще я зостанусь самотнім бітником, аби не бавитись у «хіпсовий комедійний театр». Не для цього я прийшов у цей світ, то для хіпоблудів. Тому завжди серед цих «правильних» хіппі я був **неправильним**. Навіть Грег мені неодноразово підкреслював:

– Санько, ти якийсь зовсім неправильний хіппі! Ну ідіот просто! Але ти мені такий подобаєшся.

З часом такі правильні хіппі зрадили ідею, повтікавши під дахи різних релігій, вдарившись, на жаль, у політику. І незрозуміло, ким були ці люди тоді, і ким вони є зараз? Дійсно, можна хіба тільки стверджувати одне: що хіпові ідеї їхньої юності – це як діти безплідних матерів.

Чого людина втікає від самої себе, від свого власного серцебиття?! Ось про що треба було мову вести, а не про те, хто і як, і коли постраждав через «переслідування» за довге волосся і слухання нестандартної музики. Це нікому честі не робить. Мене, згадую, колись такі «страждальці» обходили десятою дорогою. Та ще й стукачі серед них були, як мені то мило показали в КГБ. Дуже багато в цьому бруду, припиленого часом. Так звані «ліві» люди були і будуть завжди, але їм не спаплюжити прекрасної ідеї ніколи!

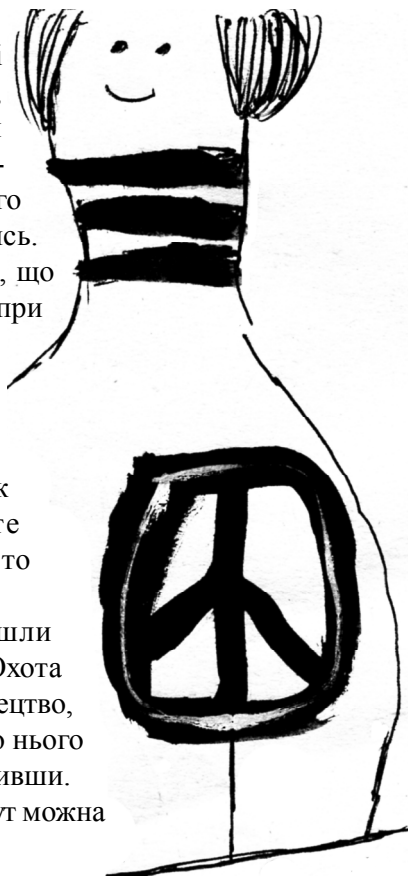
Р. С.: Якось недавно молоді люди виявили бажання побачити, що ж я там витворив з цими фарбами за своє життя. Я погодився. Але почав із коротенького вступу, щоб вони не розчарувались. Сенса його дуже простий. Кажу їм, що сприйняти мою творчість можна при одній умові:

– Ви зможете дивитись на картини, наче ви ось зараз тільки впали сюди з Неба? Ніби досі ви нічого не бачили і не знали, як немовлята? Тоді ви не будете **судити** художника! Будете просто сприймати...

Хлопці замислились, пішли мовчазні і більше не приходили. Охота відпала. Ось таке воно, хіпове мистецтво, воно відлякує навіть тоді, коли про нього просто чують, ще навіть не побачивши.

І про який успіх у публіки тут можна вести мову? Nonsens!

Ось він, hippie-style.

(Здолбунів, Рівненська область)

Поход по головам

Студент Курганского музучилища, актерского отделения, я после первого курса поехал, счастливый, домой во Львов, совершенно не представляя, какие сюрпризы преподнесет мне судьба. А она готовила мне воистину отборный, харизматичный букет:

Лера Славникова – черноволосяя красавица, от тонких черт лица которой захватывает дух. Немногословная, раскованная, свободная.

Славик Потопляк¹ – первое и сильнейшее впечатление – это море обаяния. За словом в карман не лез, оно всегда было наготове. Я про себя называл его «Красное Славцо».

Кузя – С. Кузьминский² – к нему меня притащил Артур Волошин. Кузя тогда был очень юным и каким-то ещё неопределённым. Но приятным в общении, явно грамотным челом.

Серёжа Дмитровский³ – нас познакомил Толик Степаненко⁴ у которого была идея фикс, что если уж в одном городе завелись талантливые и интересные люди – их всенепременно надо объединять. С первой секунды мы с Серёжкой друг другу понравились. Он был утонченным, очкастым, ироничным, восторженным и одновременно мудрым для своих 16-ти лет. Он уже тогда был поэтом. Дмитровский стал на долгие годы моим лучшим другом.

¹ – Станіслав «Костилович» Потопляк (1954–2003).

² – Сергій Кузьмінський (1962–2009) – лідер групи «Брати Гадюкіни».

³ – Сергій Дмитровський (1961–2006).

⁴ – Анатоль Степаненко – закінчив Львівський інститут прикладного і декоративного мистецтва (1977), один із лідерів київського мистецького андеграунду, у 1994 виїхав до Швейцарії.

Артур Волошин⁵ – длинноволосый, с грустными и одновременно весёлыми глазами, тонким изломанным лицом, фас которого напоминал профиль. Юный интеллектуал, поэт. Его короткие стихи были лаконичны и немногословны. Работал, если такое понятие применимо к Артуру, на почтовом ящике 49. Явно ничего там не делал, а тусовался с нами. Был неразлучен с Дмитровским.

Микола Яковина⁶ – удивительной чистоты, интеллигентности, открытости человек. Художник. Приятная во всех отношениях личность.

Анатоль – Толик Степаненко, художник – чуть старше меня. Заводящийся с полоборота на всё новое и интересное. Очень работоспособный график. Никогда не расставался с разноцветной бумагой, углём и пастелью. Мгновенно рисовал дивные графичные львовские пейзажи. Быстро и очень талантливо.

Алик Олисевиц – ну тут просто и понятно. Апостол церкви Хиппи. Он нашел свой образ раз и навсегда. Почти гарантированно встречался на улицах славного Львова, куда бы я ни шел, один или в компании. Алик всенепременно улыбочивый, приветливый, явно очень добрый по натуре человек.

Орест Макота – закрытый, немногословный, носитель какой-то тайны. Художник, естественно.

Жорик Белый⁷ – в те годы совсем юный. Естественно длинноволосый. Увлекающийся фотографией. Ему не нужно было два раза повторять просьбу сделать что-нибудь «плохое» или «хорошее» – всегда готов!!!

Жорик Черный⁸ – сирота, живший в своей (вы только подумайте!) квартире, наполненной разными китайского

⁵ – Артур Волошин (1962–1991).

⁶ – Микола Яковина – закінчив Львівський інститут прикладного і декоративного мистецтва (1980), був головою Івано-Франківської обласної ради (1990–1992), заступником (1992–1994) і виконувачем обов'язків (1994–1995) Міністра культури України.

⁷ – Георгій Ткачук.

⁸ – Георгій Лазеба.

производства штуками. Обаятельный, с хорошим смехом, умница. Один из лучших учеников в школе. И всё это переросло в хиппизм и увлечение пластинками лучших рок-групп. Друг Славка Костылевича. Тыфу!!! Ужас!!! (шучу конечно). Жорка всегда был классным человеком.

Лёня Швець⁹ – большой, шумный, матерщинник, эпатажник – поэт. Море энергии и обаяния. В его портвейне крови не водилось.

Дэм – Валера Демьянишин – блеск больших окон-образных очков. За стеклами очков, в которых всегда отражалось небо, прищуренные от улыбки глаза. Хайр, Борода, Добро, Портвейн, Графика.

Толик Котенко¹⁰ – уже тогда, в конце семидесятых, немолодой. Вечный посетитель Армянки. Свой в доску. Знаток русской модернистской поэзии начала XX столетия. Человек с феноменальной памятью на стихи.

И многие-многие другие – дети нашего Львова. Представляете? Таких людей в короткий срок. Это как тропическая плантация на снегу.

А на дворе стояло чудесное начало лета.

СЕРЕВЬКИЙ ШИУРОЧЕК

В 1977-м, примерно, году, уже поработав актёром во Львовском кукольном театре, познакомившись и подружившись с режиссером, писателем, прикладным художником и философом Борисом Понизовским, который приехал во Львов ставить «Божественную комедию» по пьесе Исидора Штока (спектакль «зарубил» худсовет из-за несоответствия канонам соцреализма), уже перевалив третий курс разового актерского отделения Курганского

⁹ – Леонід Швець (1949–1993).

¹⁰ – Анатолій Котенко (1933–2009).

музыкального училища и одновременно поактерствовав в Курганском же кукольном театре «Гулливер», я приехал на каникулы в родной Львов.

Моя двоюродная сестра Элла Резникова тогда увлеклась созданием самиздатовского журнала «Серенький шнурочек» – её идея, её подборка и т.д. Я, честно сказать, совершенно не помню, что там было. Вроде участвовал художник Онусайтис¹¹, не помню. Знаю только, что сестрёнка попросила меня дать что-нибудь из мною написанного. И я послал ей из Кургана моё «лучшее» и, чего там говорить, единственное стихотворение. Кстати, совершенно невинное. Я украл в библиотеке книжку Пруста и вот что из этого вышло:

Сельская библиотека

*.....темнота у кино
залилась петухом
завтра будет давно
и закроется дом
из которого сор
никогда не мели
из которого вор
убежал и вдали
он лежит и молчит
а внимательный глаз
из подушки торчит
и читает приказ
об изъятии рук
об изгнании ног
повернулся замок
образованный круг
раступился и вот
образованный друг*

¹¹ – Володимир Онусайтис.

*обнажил эшафот
слышишь звук?
это стук
прибивается стул
чтобы ноги сидеть
никогда не могли
и верёвочный стул
опадает в пыли
ветер шею надул
разговоры вели
не вошедшие в дом
темнота у кино
зареклась петухом
завтра будет давно...*

Случилось так, что на четвертый курс я не вернулся, а обустроился в родном Львове на ПМЖ. Жизнь была длинно-волосой, радостной, приключенческой. В неё ворвались новые друзья! Сергей Дмитрировский – поэт, Сергей Кузьминский – тогда ещё не рок-музыкант, а просто «нормальный пацан», Артур Волошин – поэт, Наташка Щур¹² – «конфетка общества», Лера Славникова – классная, молодая и умная, Славик Потопляк – остряк и обаятельный человек, Алик Олисевич – ходячий символ хиппизма, и многие, многие другие.

Однажды на левандовской квартире сестры Эллки, в отсутствие родителей, мы устроили чудесный «кукнар сейшн» с элементами свободной любви. Были Славко Костылевич, Лерка и куча другого народа. Мы все были молоды и шумны. И вот через неделю, причин не знаю, к Эллке нагрянуло КГБ и устроило шмон. «Серенький шнурочек» в единственном экземпляре, и мои письма к сестрёнке шустро перекочевали в гэбэшный сейф. А ещё через пару дней у меня образовался «хвост» из почти не скрывающихся мужчинок незаметной наружности, и следак Юра. И вызывали меня в какие-то служебные кабинеты,

¹² – Наталя «Конфетка» Шинкарук.

разбросанные по городу в обычных жилых домах. Начались спектакли-допросы по системе «добрый и злой мент». Следак Юрчик был «добрый». И вменяли антисоветчину, которую обнаружили в моих письмах, хотя там всё было не круче фраз типа «грёбаный КГБ», насколько мне не изменяет память. Грозилась «волчьим билетом», и наоборот – если соглашусь стучать, трудоустройством. Следак назначал встречи то на стадионе, то в парке. Мне всё это казалось неумной игрой в «шпиёнов». Гэбне просто делать было нефиг, если они заинтересовались «антисоветчиком» – мной. Стучать я отказался наотрез и постепенно вся эта глупая история затихла, не получив развития. Вот только бедный «Серенький шнурочек» и письма – или уничтожены за давностью лет, или, кто знает, пылятся в сейфе, в чём я очень сомневаюсь.

Гостиница пани Юли

Примерно в 78–79-м году, когда во Львове царили-гостили две Евки – Белая и Черная отправились мы большой хип-компанией в поселок Гребенив, что неподалеку от Сколе в карпатских горах. Отдохнуть, развеяться – в гостиницу пани Юли. Этот «отель» был немалого размера избой с несколькими номерами и принадлежал бывшей хозяйке края. Уж не знаю, каким образом, но Софья Власьева¹³ оставила избушку бывшей хозяйке, этой самой Юле, и позволила «частный бизнес».

Нас собралось человек десять – парами и одиночками. Я с Наташкой Конфеткой, Евка Черная с каким-то студентом-спортсменом, Рубчик¹⁴ – хиппи-аккуратист, и разный другой народ, уж не помню кто.

Времечко было золотое и жизнь была, как из брандспойта – то портвейном, то глинтвейном. Приехали

¹³ – від «Сов'єтська влада».

¹⁴ – Юрій Шинкарук.

вечером, затемно. Была ранняя весна или поздняя осень. Изморозь, ночь, луна театральным софитом. А в большой комнате с пятью панцирными кроватями – буржуйка, свечи горят. Уютно и тепло. Но даже без печки мы бы не замерзли. Выпив вина, мы попадали парами на кровати и заснули. И вдруг в темноте раздался совершенно невинный, не-посредственный и чуть обиженный голос Евки Черной:

– Кончать нужно вовнутрь барышни!!!

От хохота мы все чуть не попадали со своих проволочных, продавленных гамаков. Ясно, что спортсмен боялся известных последствий страсти. Но единственной в своём роде и естественной Евке всё было нипочем.

Моя Наташка все время разговаривала с «гадом» Рубчиком. Коварная. *(Здесь положен смайлик, но в те времена смайликов не было, равно как и секса, по официальной версии Министерства культуры)* ☹☹☹:

Ужасно этой изменой расстроенный, ранним холодным утром я ушел из этого гнезда разврата и отправился первой электричкой домой во Львов. В вагоне нажрался «биомидина» по рупь двадцать две копейки с какими-то студентами и пел под неразлучную гитару:

*Проходит жизнь, проходит жизнь,
Как ветерок по полю ржи...
Любовь прошла и жизнь прошла
И ничего нет впереди. Лишь пустота
Лишь пустота. Не уходи, не уходи*

Эх, Наташка, при воспоминании о тебе делается сладко во рту и на душе – недаром тебя впоследствии назвали «Конфеткой общества». Но тогда, на короткое время, ты была только моей... *(Здесь ещё смайлик)*.

(Чикаго, Иллинойс, США)

Звёздный

Звездные стихи

*У памятника Даниле Галицкому в столице Галичины
на площади Галицкой возле Галицкого базара*

*Вот я сяду на коня
И взмахну рукою
И вино из рукава
Потечет рекою*

*Просто чудо из чудес
Львовские скульптуры!
Я пишу свои стихи
Я – творец культуры!*

*Я талантливый поэт
В этом нет сомненья
Я культуру сотворю
Всем на удивленье*

*На хипповые штаны
Я пришью заплатку
А свой стих я запишу
В новую тетрадку*

17. VIII. 2006

Идиллия

*Сижу на берегу реки
И ожидаю чуда
Хочу увидеть облака
Похожи на верблюда*

*Гляжу вот так вокруг себя –
Чудесное мгновенье –
Природы милой светлый миг
Мне дарит вдохновенье*

*На поле ветер зашумит
Зазеленеет травка
И будет сердце умилять
Мне каждая козявка*

*На ветку сядет стрекоза
С огромными глазами
По речке лодки поплывут
С большими парусами*

*И как жемчужная слеза
Блеснёт роса на солнце
И бледнорозовый закат
Зажжёт свечу в оконце*

*Неторопливо разверну
Конфетную бумажку
И мотылёк перелетит
С ромашки на ромашку*

*При рыбной ловле не вредит
Хорошая снаровка
И жук мохнатый проползёт,
И божия коровка*

*На поле начал подрастать
Кудрявый одуванчик –
Пока не дрогнул поплавок,
Налью себе стаканчик*

VIII. 2006

Чудаки на букву «М»

*В голове моей ветер
В кармане дыра
Потому-то и нет
Ни кола, ни двора*

*Но зато я имею
Хороших друзей
Их берут, хоть сейчас,
Экспонатом в музей*

*Не пашу, и не сею,
Но все же живой
Не всегда я дружу
Со своей головой*

*А я просто дружу
С африканским слоном
Потому называют
Меня хипаном*

*А еще называют
Немного не так –
Говорят: посмотрите,
Какой-то мудака*

*А мне жить не мешает
Вот это совсем
И я просто иду
Босиком по росе*

*И всегда наступает
Счастливый момент
Когда жизнь преподносит большой
HIPPY END*

Шипот. VIII. 2006

Бесконечность

*В чистом поле за оградой
Вырастает трын-трава
У меня дыра в кармане
И пустая голова*

*Ну и большей, чем вот эта
Не добиться простоты
Наработано немало
Мной в искусстве пустоты*

*Если в голову все время
Так и лезет чушь и дрянь
Сбалансировать попробуй
Черно-белый инь и янь*

*Вот и катится кружок
Прямо в бесконечность
Жизнь – один большой прыжок
Из вагины в вечность*

IX. 2006

Лестница в небо

*Пусть я без сомненья
Лентяй и бездельник
Все дни на неделе
Сплошной понедельник
 Но все же свой зад
 Оторву от дивана –
 Хочу я об этом
 Сказать без обмана
Мне солнце засветит
Глаза я открою
И выйду из дома
Рассветной порою
 И может со мною
 Ещё кто-то встанет
 И Солнце лучами
 В дорогу поманит
И ветер не дунет
И буря не грянет
И света конец
Никогда не настанет
 И буду я долго
 Идти по дороге
 Пусть к цели заветной
 Несут меня ноги*

*И будет мой путь
И тернистым и трудным
Опасным порою
Но всё-таки чудным
 Пройду ли пешком
 Мотоциклом проеду
 Но нет никогда
 Мне не сбиться со следу
Я буду идти
И зимою, и летом
И буду наполнен
Божественным светом
 Порвутся сандали
 Изранятся ноги
 Я буду упорно
 Шагать по дороге
И я обойдусь
Без воды и без хлеба
Но все же найду
Эту лестницу в небо
 Смогу убежать
 От унынья и лени
 И я одолею
 На небо ступени
И певчие птицы
В кустах встрепенутся
И двери, ведущие в рай
Распахнутся*

VI. 2007

Алик Олисевич

*У Алика День рождения
Он купит себе варенья
Он купит себе рогалик
Довольный, счастливый Алик*

*Подарит ему варенье
Хорошее настроенье
Откусит он свой рогалик –
И нам улыбнётся Алик*

*И я улыбнусь тоже
Ведь хиппи в душе дети
И будет вокруг радость
На белом большом свете*

2009

Скансен

*Здесь Пензель работал
Наш друг бородатый
Рубил топором
И копал он лопатой*

*Работал как-будто
Имел генератор
И здесь назывался он
Пан Реставратор*

*Он всё починил
Со двора и внутри
А что получилось –
Иди посмотри*

*Но время пришло
И ему надоело –
Собака, наверно
В лесу околела*

*И из лесу новость
Прислали сороки
Пора и на отдых –
Приблизились сроки*

*Уволился Пензель
Забил на работу
Сказал, что нажил
От работы икоту*

*Уволился Пензель
Ушел по дороге –
Чихать на работу
Умаялись ноги*

*Расстался с работой
Ушел на свободу
Чтоб всем, чтобы много!
Свободу народу!*

*Берите – не жалко
Попробуйте сами –
Взлетай, кто захочет
Пари небесами*

*Тельца золотого
Вали с пьедестала
Пусть сила не та
Но рука не устала*

*Уволился Пензель –
Осталась работа
Назад не вернется
Закрылись ворота*

*И он полетел
Будто вольная птица
Как в небе журавль
А я как синица*

*Я восемь часов
В позолоченной клетке
А хочется воли
И прыгать на ветке*

*Вот Звёздный с тех пор
И поэмы слагает
Кто видел – тот помнит
Кто пробовал – знает*

*Надень свои джинсы
Хипповую шляпу
И будешь похожим
На Пензеля-папу*

V. 2009

Make Love Not War

*Хиппи собрались
Создали программу
Дали в газету о том
Телеграмму*

*Вот и послали –
Дошло до народа –
Есть на планете
Любовь и свобода*

*Нам не нужны
Ни ракеты, ни пушки
Делайте лучшие
Детям игрушки*

*Пусть нам планету
Не пачкают кровью
Вот и давай
Заниматься любовью*

Банан

Вот такая история

Part I

1970 год. Мне 6 лет. В нашей старой квартире возле Стрыйского парка жил старенький магнитофон по имени «Спутник». Музыка – а это Tom Jones, Beatles, Monkes, Kinks, Elvis Presley, я уже не помню всех записанных моим отцом исполнителей. Когда родителей не было дома, я включал магнитофон и в одиночестве наслаждался музыкой. Прошло еще несколько лет, и в 4-м классе я услышал Creedence, Teach-In, Middle Of The Road, Rolling Stones, Christie, ABBA, New Seekers, вообще все, что было издано на лейбле «Мелодия». Да, это был балдёж.

В то время у меня был школьный друг Валера, сейчас он живёт в Америке, его старший брат собирал записи рок- и поп-групп 60-х и 70-х. Я часто бывал у них в гостях и там было много тяжелого рока – Nazareth, Black Sabbath, Deep Purple, Queen, Uriah Heep, Led Zeppelin и других. Вообще, уже в 6–7 классе я прослушал все самое лучшее, что было в популярной музыке того времени. Очень нравились Sweet, Slade, Suzi Quatro; глэм-рок – он тоже оказал влияние на мое неформальное мировоззрение. В нашей школе многие интересовались роком, была своя группа из одноклассников «Desolation D.I.K.S.A.V.», они играли репертуар Beatles, Eagles, Deep Purple, Smokie.

Стрыйский парк – один из красивейших в Европе, но те, кто вырос возле него, знают о нём больше. Это одно из самых мистических мест во Львове. Лично я вечерами неоднократно видел представителей потустороннего мира. Правда, было это очень давно, еще в детстве. Об этом не принято рассказывать, но знаю точно, что не только я с этим столкнулся.

Мы собирались в нашем районе вечерами. Так я познакомился с Сашкой «Эй-Си-Ди-Си»¹. В скором времени мы стали близкими друзьями. С 1976 года мы вели тетрадь, куда переписывали всё, что ставало известным о группах – из пластинок, польских, чешских и югославских музыкальных журналов.

В 15 лет я уже самостоятельно искал возможности найти записи Rock групп, а для этого мне понадобились знакомства с теми, кто этим занимался. И вот в один прекрасный день я и Сашка Эй-Си-Ди-Си, гуляя по городу и посещая музыкальные магазины, познакомились с ребятами, которые продавали диски под магазином «Мелодия» в центре на площади Мицкевича. Кроме всего прочего, мы наблюдали необычных людей, проходящих улицами старого города. Потёртые джинсы с латками, длиннющие волосы, бороды, фенечки, браслеты, кресты. Мы спрашивали у меломанов – кто это? Говорят, что хиппи. Ну, думаю, это вообще, таких людей я раньше видел только на музыкальных плакатах и обложках пластинок. Класс. Надо познакомиться. Сашка тоже прибалдел от того, что увидел. В один из летних дней мы пришли под «Мелодию», а там парень с велосипедом. С длинными волосами, в джинсах потёртых и залатанных, и с нарисованной краской ниже колена громадной ромашкой. Ну, повезло. Подходим, знакомимся. «Srav Pes! Я Алик», – отвечает он. С Джоником² мы были знакомы немного раньше, он тоже собирал музыку. Да, весёлая компания намечается, думаю я.

Я и мои друзья никогда не были благосклонны ни к комсомольцам, ни к коммунякам, в некоторых моментах мы испытывали к ним злость. Например за то, что они осуждали Rock и тех, кто ходит в потёртых джинсах, кто носит Hair, пьёт вино, пиво и вообще ориентирован на западные

¹ – Олександр Пестовський – барабанщик рок-груп «База» (у 1985–1991), «Горпина» (Ольштин, Польша) з 1999 р.

² – Ігор Зборовський.

субкультуры. И за то, что создали на границе железный занавес, чтобы, не дай Бог, в СССР не просочился дух «загнивающего Запада» и случайно не разложил нашу молодежь. Уже тогда мы понимали, что за границей все не так плохо, как нам рассказывают. Мы решили стать для существующего строя противовесом в образе представителей западной субкультуры. Оставалось выбрать имидж.

В 1979 году мне на глаза попадаете концертный диск из какого-то фестиваля в США с «обоймой» панк команд. Вот это самовыражение! То, что надо! Фотографии в стиле Punk Rock и помогли мне войти в образ. Я коротко постригся «под ёжик», обрезал до колен свои старые джинсы, нашел дома среди старых вещей кожаный потёртый пиджак. Одел полукеды на босу ногу и так пошел в центр. На хиппи люди уже насмотрелись, а вот панков вживую у нас никто не видал!

Гуляю, шокирую публику.

Наблюдаю картину. Идет длинноволосый тип, а на поводке у него крыса. На плече ворона. Поздоровался со мной, хотя я его раньше не видел, и пошел дальше. Вот это да! Меня начинают признавать, и это благодаря внешнему виду! Ну, конечно – я уже не обычный серенький человечек, а Punk! Я решил пойти дальше в своих экспериментах и вообще добить окружающих. На фотографиях Sex Pistols, Clash, Ramones я углядел, что, оказывается, они еще и обвешаны булавками и цепями. Нахожу дома самую красивую булавку (сегодня она пополнила архив Алика Олисевиича) и решаюсь пробить правую щеку, что мне в конце концов удаётся. Застегиваю её на щеке, довешиваю к ней гирлянду из десятка булавок, и цепляю за пуговицу на старом пиджаке. На шею вешаю черную верёвку, завязанную в виде петли, как на виселице. В таком образе я выплываю в народ.

Вы видели шокированную публику? Даже старожилы, кто наслушался и насмотрелся музыкантов с Запада – и те обалдели.

Внешний вид, взъерошенные волосы, как у Сида Вишеса из Sex Pistols помогли в знакомстве со многими хиппи во Львове. Так я познакомился с Вовой Петровым (тот с крысой), Жориком Белым, Жориком Чёрным, Сергеем «Кузей», Аликом Олисевичем, Сергеем «Святым»³, Вовой «Джубоксом». А еще Мишка «Джегер», Ричи⁴, Славик «Назарет»⁵, Лемко, Шнурок⁶, Рубчик, Вишня, Дем, Юра Христинов, который был одним из «Купидонов». Мои школьные друзья сначала также были шокированы, а когда попривыкли, тоже начали самовыражаться. Создалась группа по интересам – рок-музыка, неформальный взгляд, недовольство существующим строем. Родители, мягко сказать, не всегда нас понимали, но так уж сложилось – вечный конфликт поколений, проблемы родителей и детей. В басни коммуны о светлом будущем мы уже не верили. «Для того, чтобы построить что-то новое, своё, надо разрушить старое» – это одна из идей панк-движения.

Я, Саша Эй-Си-Ди-Си, мой одноклассник «Олекса»⁷ к тому времени проявляли уже явное недовольство существующим социализмом. Мы открыто рассуждали об общественных недостатках, чем озлобили коммуны и комсомольцев. Нас преследовали дружинники вместе с ментами, ловили, стригли налысо, забирали панковские прибаамбасы. Читали нотации, запугивали, вообще, не давали свободно дышать. Мы, как могли, отстаивали свои взгляды и устраивали с ними драки.

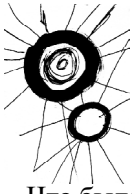
³ – Сергій Мардаков – учасник гурту «Супер Вуйки» (1975–1981; ритм-гітара, вокал).

⁴ – Володимир Нестерук – клавішник груп «Супер Вуйки» (у 1979–1981), «Галактика» (Москва; 1988–1989).

⁵ – В’ячеслав Сінчук – вокаліст, учасник груп «Супер Вуйки» (у 1981; з 2011), «Повторний карантин» (1986–1988), «Галактика» (в Москві у 1985–1991, Нью-Йорку в 1991–1996 (у 1994–1996 виступала під назвою «Red Rage»), Москві з 1996).

⁶ – Володимир Хомин (1958–2001) – барабанщик «Супер Вуйків» (у 1980–1981).

⁷ – Олег Дроздов – бас-гітарист групи «База» (у 1985–1991).

*God save the Queen!
The fascist regime
They made you a moron,
Potential H-bomb⁸*

Что было нужно нам? Рок музыка, иногда вино, пиво, возможность заглянуть «за занавес», и вообще, хоть что-то изменить в то застойное время, взбудоражить сознание людей, заставить их увидеть, что происходит вокруг.

Мы прекрасно дополняли друг друга, хотя все были разными. Эй-Си-Ди-Си веселился и дурачился, я мог шокировать, кого угодно, Олекса проявлял недовольство в открытую. А Юрик «Зага»⁹ был угрюмым и радикально хулиганистым. С ним мы познакомились в нашем районе. Правда, он был года на три младше, но я его сразу признал – независимое мнение, рок-музыка, внешность настоящего панка. Зага настолько проникся Punk идеей, что мог по малейшему поводу устроить драку прямо в центре города. Один раз уложил двоих за 2 минуты. За идею. Хотя сам весил килограмм 50 – еле оттянули его от них. Истинный анархист! Всё пофиг! Anarchy In UA!

Мы нашли то, что искали. Чувство свободы, независимости, самостоятельности в выборе. То, ради чего стоит жить.

Part II

Одним июньским вечером 1979 года мы с Эй-Си-Ди-Си, гуляя в центре, встретили Святого, Алика Олисевиича, Джоника, еще кого-то. Они пригласили нас в Святой Сад, где и собирались львовские хиппи, битники и рокеры. Мы уже слышали о Саде, кое-кто из наших знакомых уже посещал его.

⁸ – Боже, бережи королеву! // Фашистський режим // Він зробив тебе ідіоткою // Потенційною водневою бомбою (Sex Pistols. «God Save the Queen!», 1977).

⁹ – Юрій Загорський (1967–1993).

Первое впечатление – Ни Фига Себе! Столько длинноволосых в одном месте и в одно время! Человек тридцать. Да и девочки в Саду были очень классные – такая себе группа поддержки. Гитары, музыка, знаменитые Rock хиты. А как-то в Саду появились два человека на костылях – Славик Шарнир¹⁰ и Славик Костылевич. Вот это да! Такие люди, и тоже не сидят сложа руки. Волевые ребята!

Это была наша стихия. Мечты сбываются!

И весь этот движняк был за каких-то 30 метров левее от здания обкома коммунистической партии! Символично.

Была в Саду и своя рок-группа «Супер Вуйки». Оказалось, что это единственная независимая от власти команда в Западной Украине, которая исполняла только запрещенную музыку. Поэтому на выступлениях в школах и на танцах им не давали играть, забирали аппаратуру и всячески мешали.

К 1979 году я исписал три толстые тетради о Rock музыке с мельчайшими подробностями о жизни групп и музыкантов. Была мечта собрать и систематизировать в самиздате всю информацию о музыке 60—80-х. Но вскоре эта идея перестала быть актуальной, так как до нас дошли наконец-то типографские издания Рок-Энциклопедий из разных стран. Когда я познакомился с «Джубоксом», у меня появилась возможность изучать музыкальные издания, журнал «Dzubox». Володя собирал эти журналы, да он и был старше, и знал о рок-музыке больше нас.

В Саду я узнал, что мы не одни панки во Львове. Еще были Прокоп, Мустафа¹¹, другие. Была музыкальная панк-группа «Собачья радость». Они не копировали ни «Sex Pistols», ни «Clash», но своё «Я» имели. Тексты для них писал Мустафа. С тех пор помню Калыча, Андрея «Садиста»¹², Славика «Judasa», Сашу «Halforda», Женю, Мэйдена,

¹⁰ – В'ячеслав Єресько (1949–2001).

¹¹ – Юрій Григорян.

¹² – Андрій Кодров.

Атамана, «Zeppelin»¹³, «Рыжего Банана» на имя Сашка, «Пирата» – это было второе поколение прогрессивной молодежи 70-х. А со Смоком¹⁴ мы и сейчас иногда пьем пиво и слушаем музон, вспоминая те дни.

Вечерами мы собирались в Саду. Люди разных возрастов, национальностей, вероисповеданий и благосостояний. Всех объединяло то, что во все времена объединяло свободолюбивых людей – музыка, эксцентризм, определённая эпатажность, несогласие с существующим строем. А еще увлечение поэзией, прозой, желание знать и разбираться в различных направлениях искусства. С ними было интересно. Хотя внешним видом они тоже шокировали публику – хулиганством здесь и не пахло. Выходя из Сада в город, они вели себя скромно и воспитанно. Если выпивали вино, то очень редко среди них кто-то оказывался сильно пьяный, а если и случалось такое, его оставляли отсыпаться в Саду, в город старались не выпускать. Была в Саду и маленькая спортплощадка, мы с удовольствием разминались там, играя в футбол.

Лето – самое прекрасное время. Все цветет и радует глаз. Мы всей тусовкой ездили в Карпаты, на озёра, на Глинную Наварию. Брали Radio, протягивали проволочную антенну и слушали музыкальные станции «Свободная Европа», «Голос Америки», ВВС.

Большинство из нас были верующими и мы часто заходили в храмы. Красота неописуемая, а какое спокойствие для души и тела.

Школьные времена заканчивались. Теперь среди моих новых знакомых появилось много художников, да и сам рисовал с детства. Переосмыслить жизнь помогал интеллект и жизненный опыт старших друзей, а таких в Саду было немало. Мы им верили и надеялись на них. Я готовился поступать в институт.

¹³ – Сергій Косолапов (1961–2011).

¹⁴ – Андрій Ладик.

Для мелкого хулиганства мы уже повзрослели и это было уже неинтересно. Весёлые революционные семидесятые принесли много радостей и огорчений, но помогли нам заглянуть внутрь себя. Да и на Западе, кажется, положение несколько изменилось. Панк-музыканты покидают сцену или переквалифицируются в рокеров. Теперь я решил отрастить длинные волосы – хочется быть похожим на знаменитых битников, художников и хиппи. Панк остался в юности, в семидесятых.

Иногда в Сад приходили молодые люди и просили принять их в тусовку. Им не отказывали. Но как потом выяснялось, не все приходили с благими намерениями. Были среди них и засланные комсомольцы, задачей которых было разведать обстановку, скомпрометировать народ и посеять раздоры. Когда их раскрывали – игнорировали и всячески старались недопустить в «Мекку». Приезжали хиппи из других городов и республик Союза, да и мы часто разъезжались по всему совку, в основном, автостопом. Романтика. Да и полезно. Пройдешь километров двадцать пешком по свежему воздуху – тут тебе и впечатления, и новые знакомства.

Я не был хиппи, в душе я – рокер. Но в духовном плане хиппи на меня, как и на многих других, оказали положительное влияние, показали, что жить можно лучше, чем другие.

Печально, но Святой Сад окончил свое существование в начале 80-х. Народ распался на группы по интересам. Большинство перебралось на Армянку.

Был в тусовке и негатив – наркота. Поначалу это состояние эйфории, открывается подсознание, палитра восприятия окружающего мира расширяется и человек способен придумывать то, что в трезвом состоянии невозможно. Вообще, многие не подозревали, чем это может закончиться. Те, кто что-то употреблял, себя наркоманами не считали, ведь настоящие наркоманы могут быть только за границей. Все это приводило, в конце концов, к драмам и трагедиям. Среди моих знакомых, которые по этой причине

покинули этот мир, я насчитал тридцать (!) человек. Жаль, среди них было столько талантливых людей!

И все-таки это был самый веселый, романтический, познавательный, «живой» и радостный период в моей жизни. Я с ностальгией вспоминаю те годы. Стиляги, битники, хиппи, панки, рокеры, альтернативщики, металлисты, анархисты. Какой отпечаток оставили они!

Сегодня я художник, работаю в археологии. Но до сих пор слушаю Rock музыку 60-х–70-х и считаю, что все самое гениальное было создано именно тогда.

Так же и на раскопках, что ведутся в старой части города. Заглядывая вглубь веков, каждый день узнаёшь что-то новое о его прошлом. Львов очень старый – ему намного больше официальных 750 лет. Сколько тайн хранит его подземелье!

*Блеском ушедшего дня
Рассекает молния мглу,
Крохотной каплей дождя
Время течет по стеклу.*

*Тысячей лет пролетит
Молниеносный блик,
Вечность в окно глядит
И замирает на миг.*

*Чья-то жизнь и любовь,
В небытие уходя,
К нам возвращается вновь
В крохотной капле дождя.*

Вот такая история.

Явор

Сила пророцтва

Була така собі дівчинка Діна, приходила деколи на футбол, на «Вірменку» попиту кави, і до «Молочного бару», де ми любили сидіти по вечорах. А якось всіх нас запросила до себе на день народження додому. Ми грали в футбол на стадіоні на Погулянці, а вона жила за 10 хвилин ходи від стадіону. І так просила кожного настирливо, і довго, навіть нудно, що нас щось із п'ятнадцятеро прийшли до неї додому. Ну, звісно, день народження як день народження – квіти, випивка, танці, музика. Тільки привертало увагу те, що під балконом стояли двоє чоловіків, було видно їхні ноги, вони палили цигарки і про щось бубоніли. Біля 4-ї ранку ми виходимо з під'їзду, а нас вже чекають «друзі», комсомольці з підоперного загону. Їх було шестеро, потім підійшли ще ті двоє. Тепер стало зрозуміло, чого нас так сильно запрошували.

Кажемо:

– Ми нікуди не йдем. Викликайте міліцію.

А ті:

– Якщо викличем міліцію, то це буде довше і гірше, і писанини більше. Краще ходімо з нами, зареєструємося, відповісте на пару запитань, та й підете.

І повели нас, захмелілих, на пункт ДНД під Оперу. А там – фото в фас і профіль, відбитки пальців, пояснювальні записки, чого не так виглядаєш, чого носиш довге волосся, де працюєш, що думаєш, і т.д. Один опер взяв гітару і почав простукувати кузов. Хтось спитав:

– Що ви робите? Що там шукати?

– А, мало що можна там сховати.

Всього не пам'ятаю, але шалено здивувало те, що половина людей сказали, що вірять у Бога, і знають, що радянської влади і Радянського Союзу скоро не буде.

А справа в тому, що перед тим Телик* показував книжку, в якій було написано про святого Іоанна Кронштадтського – ясно, з атеїстичних позицій. Перед своєю смертю у 1908 році Іоанн Кронштадтський висловив пророцтво:

– Прийдуть у Росії нечестивці до влади, зробивши криваву революцію, і потоплять країну в крові, кращих і праведних людей повбивають, а храми християнські сплюндрують і позакривають. І потрапить Русь у Вавилонський полон, як нарід ізраїльський, і буде тривати це сімдесят літ. А потім настане відродження православ'я.

Як сказано у Біблії, вавилонський полон тягнувся 70 літ. Офіційна дата створення СРСР – 1922 рік, а розвал-ліквідація – 1991–1992-й рік. Тобто теж 70 літ.

Реакція оперів так само була якоюсь дивною, беззлобною. Вони просто сміялися нам в лице, і говорили: «Чого ви такого обпилися, об'їлися, чи обкурилися, що такі сміливі заяви робите?».

Цікаво, що б вони сказали тепер?

А ще Іоанн Кронштадтський на проповіді, де було кілька тисяч народу, заборонив парафіянам носити кепки, якими революціонери розмахували на робітничих мітингах, а тільки кашкети і капелюхи.

Сила пісні

У вересні 1987 року ми з пітерським Сергієм Ковбоєм поверталися з Кавказу на мотоциклі і заїхали до Цюрупинська. Там жив наш знайомий Степан, з яким я познайомився у Лобача** кілька років тому назад. Степан запропонував їхати збирати мандарини в Абхазію, у нього був укладений договір на 45 осіб, і потрібні були ще люди. Там за місяць

* – Ігор Телегус.

** – Олександр Лобачов (1953–2011).

можна було заробити тисячу рублів – на ті часи величезні гроші. Ми поверталися додому через Мінськ, де Батя і Кольок працювали сторожами в дачному кооперативі, і Кольок погодився їхати з нами в Абхазію.

У жовтні ми вже були в селищі Кохора Гальського району. Перший тиждень в Абхазії було незвично і важко, падав холодний дощ зі снігом, температура не перевищувала 7–8 градусів. Ми вилазили на мандаринові деревця, різали плоди секатором, а вже за годину були мокрі до нитки. Через тиждень були ослаблені, простигли і деморалізовані, як німці під Сталінградом. За пару днів цивільні почали роз'їжджатися. Залишилося нас 10 системних, і також був настрої повертатися. Але багато хто з нас приїхали на позичені гроші, які треба було відробляти. Не можна було кидати все і їхати. Наступного дня виходимо на плантацію – і знову всі мокрі, кашляють, шмаркають і збираються додому. Треба було якось рятувати становище.

Один із наших, Іштван*, вигукнув:

– Давайце, співати!

І першим затягнув «Червону руту», а знав він два чи три куплети. Ми підхопили за ним. По 5–6 разів повторювали одне і те ж саме, потім згадували, хто що міг, по одному куплету – українські пісні, російських знали менше. І за півгодини вже нікому з нас холодно не було.

Іштван народився в Закарпатті, але часто жив у бабці в Гошеві Івано-Франківської області. Там його й охрестили. У день хрещення приїжджав на Узаіку місцевий міліціонер і ображав їх. Потім сів в машину і поїхав. У машини відмовили гальма і вона зірвалася зі 40-метрового урвища. А Іштван пізніше став православним священиком і служив у Пітері на Серафимовському цвинтарі.

Крім нього, із львівських були ще Телик і Люба Хомин. Іштван і Люба працювали найкраще, вони могли збирати по 30 ящиків мандаринів за день; дехто взагалі

збирав ледве половину з того. Проте ніхто не сачкував. Перекурювали швидко, обпікали пальці, було соромно відставати. Коли постало питання про оплату, Іштван підкинув ідею:

– Давайте будем кидати гроші в загальний котел і ділити порівну.

Ніхто не заперечував.

Москвич Міша Мумрик розповідав безкінечні байки. Мумриком його прозвали за те, що він завжди возив зі собою губну гармошку і пробував на ній грати, але в нього не виходило, і йому казали: «Що ти там мумриш?».

Байку про єврея, як він запевняв, йому розказали старі репресовані євреї.

– У 20-ті роки минулого століття проводилася заміна царських паспортів на радянські. На той час інтелігенція була заслана до Сибіру або розстріляна, і в паспортних столах сиділи люди малописьменні, які ледве мали по 2–3 кляси. Прийшов міняти паспорт ортодоксальний єврей з пейсами. Його запитують: «Ваша національність». А він був дуже скромний, ввічливий, і відповів тихенько: «Іудей». Той за столом не дочув і записав «Индей». Єврей, не читаючи, взяв паспорт і пішов.

Після війни знов міняли паспорти. Той єврей знову прийшов. Новий паспортист бере його паспорт і в графі «національність» читає: «Индей». Він покругив його в руках, подумав і каже:

– Знаем мы вас, индеев.

І в новому паспорті у графі «національність» записав: «Еврейский индей».

А якось у Пітері до Іштвана причепилася урла*. На Невському проспекті на виході з метро підійшов урел з ланцюгом, високий і здоровий. Іштван мав борідку і ранню лисину, як юний Ленін, носив довгі патла, а в руках тримав касетний магнітофон «Весна». Проте, хоч невисокий на зріст, Іштван був меткий. Він не став гаяти часу, замахнувся магнітофоном і вгратав того щосили по голові. Здоровило відключився в момент і впав, а магнітофон вискочив Іштванові з рук. Навколо почали збиратися люди, і Іштван вирішив піти геть. Він нагнувся за магнітофоном, і побачив, що той включений, а з динаміка лунає пісня.

* – на хіповому сленгу – те саме, що й гопники.

Сила дрібниць

У дитинстві і ранній юності я був шибеником і робив різні дрібні пакості. Був у нас у дворі хлопчик Олег, років на три молодший за мене, котрий любив ритися у сміттєвих контейнерах. Він залазив досередини, діставав звідти всілякі залізячки, дротики, поламані іграшки, і все, що міг, то лагодив. Нас усіх то страшенно дратувало, я йому весь час говорив: «Не залазь до бочки, не рийся в смітті, бо тебе будуть сміттярем називати». І другі діти йому теж казали. Але інженерно-дослідницький талант знову і знову штовхав його до пошуків у контейнерах. І коли він черговий раз заліз до бачка, я хлопцям кажу:

– Давайте його там закриємо.

Довго не думав, так і зробив: я закрити кришку, ще й зафіксував заціпкою. Уявляєте, як хлопчина настрашився? Він почав кричати, плакати, проситися, щоб його відкрили. Десять хвилин прибігла його мама – вони жили на першому поверсі – відкрила бачок, а нам усім дала доброго прочухана.

А як настрашився і натерпівся хлопчик – міг стати заїкою, чи захворіти на психічну хворобу: діти ж надто вразливі.

Але потім його час від часу все-таки називали «сміттярем».

Через багато років, працюючи вантажником на сміттярці в «Львівкомунтранс», я згадав про той випадок, а також сльози цього хлопчика, і впевнився, що здійснилася Божа справедливість. Я закрити його на 6 хвилин, а самому довелося пропрацювати на сміттярці 6 років.

Життя складається з дрібниць, але кожна з них може зіграти важливу роль у людській долі.

Бірман

Ноні

– Ей, чувак, що за плити?

До мене звертався патлатий тип, невисокого зросту. Я мав під пахвою кульок з контрабандними платівками «Uriah Heep», «AC/DC», «KISS» та іншими «розтлінними» музичними колективами. На той час у Союзі їх не продавали, ця музика підпадала під розряд забороненої, на кордоні їх конфіскували зразу. І як він їх побачив?

– А ти хто, мент?

Якраз треба було виходити з тролейбуса на Маршала Рибалка. Тип вийшов за мною. Він чимось нагадував персонажа з радянського мультика «Малахітова шкатулка», якого звали «хіпник». Він теж був «хіпник», стояв на тротуарі і не вгавав:

– Скажи, де взяв? Давай домовимся, я перепишу.

Було зрозуміло, що чувак щось шарить в музиці.

– А ти хто?

– Ноні*.

Щоправда, він вів себе трохи занадто. Але виглядав неординарно, і було видно, що він шарить в музиці.

Я сказав йому, щоб приходив до мене у магазин на Маршала Рибалка. Там продавали товари за зниженими цінами, у тому числі, плити – старі шедеври радянської естради, вони могли коштувати 1 копійку. У принципі, ця музика і має коштувати копійку. Бувало, приходять пацанва після пива, наберуть того добра на десять-двадцять копійок і потім запускають над заводом «Кінескоп». Вони класно літали у блакитному небі – Кобзон, Лещенко, «Добры молодцы», «Пламя», «Здравствуй, песня» – ніби літаючі тарілки.

* – Володимир Єсаулов (1961–2001).

Ноні прийшов днів через три. Моє радіо було налаштоване на польський «Program 3», яке цілодобово крутило рок-музику.

– Слухаєш рок-музику?

Ми трохи поговорили про дискографію «Pink Floyd». На другий раз він приніс бобіни – «Led Zeppelin», щось вроді того. Я дав йому пару платівок на «прописку». Так ми зійшлися з Ноні.

На Маршала Рибалка була автостанція, де він сідав на автобус, коли їздив додому в Пустомити. Ноні був класним хлопцем. Носив старомодні кльошеві джинси з вишитими метеликами і квіточками. Але вони не відганяли рагульством – від того віяло старим добрим хіппізмом. Він ніде не працював, але в країні почалася Перестройка і за дармоїдство вже не тягали. Єдина відмінність від класичного стандарту – Ноні носив козацькі вуса. У нього була неслаба фонотека. Він поважав «Traffic», «Procol Harum», «King Crimson», «Amon Duul» – німецька група, яка жила комунією в Мюнхені разом з майбутніми активістами RAF, «Atomic Rooster», «Iron Butterfly». Десь через рік він почав заходити до мене додому, але ми все ще обговорювали суто музичні теми. На той час я вже переселився на вулицю Фрунзе, теперішню Староєврейську, в центрі міста, за 150 метрів від Ратуші.

Одного разу Ноні каже:

– Ходи, з Пензлем познайомлю, поп'єм чорнила. Оригінальний чувак, тобі його хата сподобається.

Ми взяли пляшку на двох і пішли до Пензеля.

– Ти чого його привів?

Треба розуміти мову Пензеля. Насправді він мав на увазі: «Що за людина?».

– Наш чувак.

Ноні тоді багато їздив і у львівській тусовці на той час відіграв роль «почтальона». Основна інформація про

події в Системі так само йшла через нього, отже, його слова мали викликати довіру.

Пензель був високий і кремезний, він здався подібним на вікінга, а одночасно на персонажа з документальних сюжетів Михайла Ромма про «Ангелів Пекла». Флет так само справляв враження. Всі стіни обклеєні фотографіями – піпл, мотоцикли, рок-зірки – і нагадували музей слави рок-н-ролла. На підлозі біля крісла я бачив стопку книг – Хемінгуей, Чехов, Достоевський, навіть роман Томаса Бергера «Маленька велика людина», що його Пензель дуже поважав. Вони про щось говорили, Ноні розповідав про Яна Метелика*. Той працював у цирку, чи вже не працював, жив у селі під Львовом і активно пробивав глуху стіну андеграунду.

Потім ми з Ноні часто приходили до Пензеля. Йому брали вино, а я собі купував пиво «Львівське», на той час воно ще було дійсно живе. Ноні казав, що від алкоголю в нього їде дах, і курих траву. Якось Пензель каже до мене: «Знаєш, в нас вже є Старман**. Ти любиш пиво і будеш «Бірман». Так я став Бірманом.

Насправді beer-маном я став раніше.

Уперше я спробував пиво у 22 роки. Тоді у Львові пиво було живе, його далеко не возили, тому в магазинах торгували переважно пивом львівського виробництва. Одного разу мені попалося чеське пиво, здається, «Пльзенське», пастеризоване. Це тоді була рідкість. Мені сподобалася етикетка, я відтоді почав збирати пивні етикетки і взагалі цікавитися всім, що пов'язане з пивом – фірми, географія, вирощування хмелю, ячменю, технологія виробництва, реклама напоїв. Я збирав літературу, в мене була чеська Пивна енциклопедія, пітерський альманах «Мир

* – Іван Ляшкевич (1961–2010).

** – Валерій «Звездный» Султанов.

пива», «Енциклопедія пива» Майкла Джексона – але не попсового співака, а нью-йоркського журналіста. Досить швидко я назбирав 1000 етикеток і згодом вийшов на такого самого фаната, як я, Ростислава Лозовика. Він працював поліграфістом у видавництві «Вільна Україна». Ростислав вивів мене на колекціонерів з усього СНД, та й усього світу. Я почав їздити на пивні біржі – до Кривого Рогу, Миколаєва, Запоріжжя, потім – до Праги, Мартіна біля Кошице, Живеца у Польщі – всюди, де збиралися колекціонери, а вони приїжджали до Львова. За два роки моя колекція поповнилася до 45 тисяч етикеток.

Пивовар Тадеуш Петршинський з міста Тихе, що біля Катовіце, дав мені запрошення на пивний фестиваль у Живец. Ми поїхали разом з Левком Захарчишиним*, який прагнув організувати у Львові такий самий фестиваль, і в Польщі збирався переймати досвід.

Потім ми організували у Львові фестиваль «Гальба». Це був 1999 рік. Проте ситуація в нас кардинально відрізнялася від західних аналогів. Скажімо, мюнхенський «Oktoberfest» допускає до участі виключно мюнхенські броварні, його проводять, коли з тільки-но зібраного урожаю звариться перше пиво і вистоїться 2–3 тижні: у кінці вересня – на початку жовтня. Відповідно, «Oktoberfest», як і інші, рекламують продукцію місцевих підприємств. А у Львові збиралися відроджувати традиції фамільних забав на Погулянці, як описано у Крип'якевича. Львівський пивзавод тоді перебував у глибокій кризі. Тому головним спонсором був не він, а фірми «Гердан», «Домен», які друкували пивні етикетки. Відповідно, ініціативу захопили київські пивоварні. Таким чином, «Гальба» не стала комерційним проектом, і не сприяла популяризації львівського пива. Але це так, до слова.

* – Левко Захарчишин – був головою «Товариства Лева» (1989–1990), одним із керівників Української скаутської організації «Пласт».

Ще до «Гальби» ми з Пензелем і Ноні їздили до Чехії. Празька тусовка збирається на Карловому мосту, але правдивих хіппі ми там не бачили. Якось йдемо з Ноні на міст, бачимо – хлопець з дівчиною, довговолосі, в хіпісових прикидах, широкі кльоші, розшиті квіточками, з полотняними торбами на плечах. Підходимо до них, виявляється – це наші, ужгородські Чарлі і Шара. Взагалі-то, коли бачиш за кордоном наших – хочеться перейти на другий бік. А тут все інакше:

- Привіт.
- Привіт.
- Ми приїхали на фестиваль.
- Ну то йдем на пиво.

Ноні був добре знайомий з ними, вони троє стали батьками-засновниками Шипоту.

У Чехії ми жили у битовні, по нашому, в гуртожитку. Коли Пензель мав вертатися до Львова, купив пляшку рому. Нам поставив вина. Ноні це здалося мало, і ми почали діставати Пензеля:

– Давай вип'єм рому.

– Я не даю, це додому.

– Ми відкупим.

– Де відкупите? – я зранку їду.

– Тоді ми заберем силою, – каже Ноні.

– Побачим.

– Ми тебе вдусим, а ром вип'єм.

– Ну і як ви будете після того мені в очі дивитися? – сказав Пензель.

Ми з Ноні автоматично подивилися один одному в очі.

Після Чехії ми з Ноні поїхали на Шипіт. Колись на перші Шипоти їздили тільки хіппі. Потім почали з'являтися панки, скінхеди, нас почали зачіпати: віддай гітару, дай закурити. Нам пообіцяли потасовки зі скінхедами, які мали приїхати з Чернівців. Але ті наступного року приїхали і нічого не було. Взагалі, бійок на Шипоті ніколи не було – виключно миролюбна обстановка. Peace–Love–Vine–Rock'n'Roll!

Повертаючись зі Шипота, у Львові треба робити пересадку. Про вписку домовляються ще там. Того року до мене на Староєврейську вписалися білоруси Батя, Сеня, москвичі. Відтоді в мене почався флет.

В грудні 2001 року я вернувся з Іспанії і того ж дня раптово прийшов Ноні. Не те, щоб неочікувано – він мав ключі і жив тут, поки мене не було. Але якось дивно було – тільки-но я на поріг, а він тут як тут. Ноні не вписувався, просто спішив на поїзд до Пустомит, хотів побачитися. Я привіз йому компакт «Atomic Rooster», «Quicksilver Messenger Service» із Джоном Чиполліна. Ми домовилися здибатися десь через тиждень, перед польським Різдвом. Він спішив на поїзд і ми довго не говорили.

Через 4 дні прийшов Явор і сказав, що Ноні вже немає. Він вертався з якоїсь забави зі Щирця, як завжди, без квитка, його висадили з вагона. Ноні вирішив пройти одну станцію пішки по шпалах. Був п'яний, чи обкурений, в вухах мав навушники. То була остання електричка, і він не знав, що ззаду їде снігозбиральний вагон. Про все це ми довідалися пізніше, а в той день Явор просто сказав, що Ноні вже немає.

(опрацювали І. Банах, А. Олісевич)

Чарлі

Про Шипот

Спочатку була Гауя, зібрання хіпі у Латвії поблизу Риги, куди з'їжджались з усього колишнього Радянського Союзу. Олдові, які туди їздили, це добре пам'ятають. Всі тоді чекали літа, коли вже можна буде зустрітись зі старими друзями, відчути той настрій, ту вібрацію, яку відчуваєш, коли збираються схожі на тебе люди. А у совкові часи це було взагалі чимось особливим.

Я теж їздив років п'ять підряд, і тоді ще не знав, що колись це стане неможливим. З часом Союз розвалився, колишні республіки відокремилися, появились кордони, візи, і ця традиція перестала існувати. Паралельно рух хіпі, який тоді був досить ідейним і підтримувався зсередини енергією протесту проти нав'язування радянського способу життя та ідеології, почав розбавлятися меркантилізмом, який прийшов із Заходу разом з капіталізмом та іншими молодіжними течіями. Виглядало так, що все кудись зникає.

Десь тоді після кількох років застою і появилася ідея відродити зібрання, яке було на Гауї – тут у Карпатах. Доводилося чути багато версій, як то все починалося – думаю, варто написати, як воно було насправді.

Якось взимку, наприкінці 1992-го чи на початку 1993 року, ми йшли тусівкою Львовом, йшли до Пружини, який тоді жив у районі вулиці Окружної, на окраїні міста. Ми з Ноні відстали трошки. Не пам'ятаю, про що розмовляли, але мені враз прийшла в голову ідея зробити щось подібне до Гауї, але у нас в Карпатах, над водоспадом Шипот. Саме туди ми їздили відпочивати кожного року зі своєю ужгородською компанією (Шара, Петя, Робі, Рексі), в тому числі і з Ноні. Піднімалися біля водоспаду через величезну поляну, і далі в ліс, і на гору, де жили в закинутій колибі. Я відразу про це сказав йому, ідея сподобалась, ми

вирішили детальніше обговорити у Пружини вдома. Потім підключили Петю Молдавського (тоді ще Львівського). Він намалював запрошення, яке потім розмножили. Це стало традицією, потім ми кожен рік робили і розсилали запрошення, малював їх завжди хтось інший, усі вони зберігаються в особистому архіві. Цього року ми розіслали запрошення за адресами, які мали, традиційними листами, інтернету тоді ще не було, мобілок теж – і відклали цю справу до літа...

Відписало лише кілька людей, що, може, приїдуть. І коли прийшов час, зазначений у запрошеннях, ми поїхали туди, не знаючи, чи приїде хтось взагалі... Все-таки, далеко їздити в Карпати, наприклад, із Москви. І були дуже здивовані, коли у Подобовці зустріли купу довговолосих людей, що приїхали раніше за нас. Я тоді подумав: «Все, номер пройшов».

Пам'ятаю, був гарний сонячний день, але потім з'явилися хмари і почався дощ, який не переставав падати всі дні, поки ми там були. Думали, невідомо, чи з'їдуться всі знову через рік. Але наступного року була чудова погода, без краплі дощу, приїхало десь у два чи в три рази більше народу, і так почалася традиція під назвою Шипот. З Великою Вагрюю, походами на вершини гір Стой та Великий Верх, збиранням чорниці та акустичними концертами.

У Прибалтиці на Гауї було море, на Шипоті – гори і казкова природа з лісом, водоспадом та гірськими потоками. Багатьом це сподобалось і вони приїжджали кожний рік. Приїжджали з ними і нові люди, там знайомились, закохувались, і потім вже їздили разом зі своїми дітьми, яких тепер так і називаємо – шипотські діти.

Перших приблизно 10 років контингент складався переважно з хіпі. Проте з часом почала з'являтися молодь різного напрямку, стилю і смаку. Особливо після того, як один молодий письменник написав книжку, в якій події відбуваються саме на Шипоті.* Потім цю книжку публічно спалили у Великій Вагрі.

* – йдеться про роман Любка Дереша «Трохи п'їтьми» (2007) – прим. ред.

За цих 20 років шипотських зібрань можна простежити поступове зникнення хіпі як субкультури і оригінального самовираження, що як луна, відбивається від 1960-их років аж до наших днів. Маю на увазі не ідеї, які, до речі, є тими самими Божими ідеями чи енергіями, на яких тримається усе Боже Творіння, а, скоріше, хіпову культуру, естетику і той життєвий настрій, що їх вібрації сучасна молодь вже не сприймає.

Тому нема і поповнення хіпового табору, що стає помітно на Шипоті. Сучасний стиль життя, нові технології і культура, в якій навіть музика називається «техно», як видно, не сприяють цьому. Мабуть, тому і тягне всіх раз у рік на шипотську галявину, де нічого такого нема, крім чистого повітря, лісу та гірських річок. І, на мою думку, плюсом на Шипоті є те, що, на відміну від інших подібних зібрань, тут нема електрики, тобто нема сцен із концертами. Якби тут почали виступати різні рок-групи, то це був би вже не Шипот, а який неформальський балаган... Зате відбуваються акустичні концерти на Великому Камені і в окремих таборах, які створюють специфічну шипотську атмосферу.

І ще характерною ознакою Шипоту є те, що не існує жодних правил, яких усі мають дотримуватись. По-доброму ставитися один до одного – це зрозуміло і без правил. Вважаю, що коли існують які-небудь заборони і правила, то все це висить у повітрі тяжкою хмарою і впливає на відчуття свободи. Особливо, коли перебуваєш на подібних хіпових зібраннях.

На жаль, Шипот вже втратив свій хіповий імідж – більше половини приїжджих в останні роки складає просто сучасна молодь – та й число учасників теж іде на спад. Думаю, причиною цього є велика кількість інших фестивалів, що з'являються, і проводяться в той самий час.

Якось одного року загальна кількість людей досягла 1,5–2 тисячі – хтось підрахував за кількістю наметів. Великий процент завжди складають люди з-за кордону –

поляки, латиші, німці, білоруси та інші. За всі роки на- збиралася величезна кількість фотоматеріалу, яку варто якось зібрати і опублікувати у вигляді фотоальбому. Вони добре відображають колорит шипотських людей, завжди на фоні чудової природи. Можливо колись знайдеться видавець чи спонсор для такого проекту.

Цього року Шипот святкуватиме своє 20-річчя. За ці роки є що згадати, а крім спільних спогадів у кожного є ще й свої особисті шипотські історії. Невідомо, як буде далі, тому що це – стихійне явище, усе залежить від тих, хто бажає приїжджати. Закрити або відмінити цю традицію ніхто не в силах, адже все відбувається на вільному (поки що) просторі, на природі. І вона буде жити до тих пір, доки будуть ті, що влітку на початку липня приїдуть і поставлять на шипотській галявині свій намет чи тіпі.

(Ужгород)

Dogs 2012

Ерос і цивілізація

*Втрачений рай істинний не тільки тому,
що в ретроспективі колишня радість
здається більш прекрасною, аніж була
насправді, але тому, що тільки спогад
звільняє радість від тривоги, котра
викликана її швидкоплинністю...*

Герберт Маркузе

Дмитро «Казік» Кузовкін

Сексуальна гранда у Львові

Епізод 1

У Львові у центрі міста є багато цікавого. Навіть дуже цікавого.

Приміром, у кінці 70-х років чимчикую я центром Львова і бачу раптом те, що ніколи до того... Ну, дивина, та й годі!

Іду, тобто по вулиці Коперника і бачу: відкрився новий магазин – приблизно там, де зараз Палац мистецтв. Магазин ніби-то спеціалізований, це ніби магазин музичних інструментів. Дивуюся: навіщо? Адже один такий у Львові вже є, «Трембіта» називається, і так само на вулиці Коперника... трохи ближче до початку вулиці.

Придивляюся уважніше – і бачу, що цей магазин, мало того, що спеціалізований... а ще й спеціалізований, що дуже дивно, тільки на електричних гітарах!.. *(тільки у 2011 році я в реальності бачив такий магазин у Швейцарії, у Шаффгаузені, містечку поблизу Рейнського водоспаду...)*.

Гітар у цьому магазині – величезна кількість! І то всіляких, навіть таких, про які я зроду-віку не чув і яких ніколи не бачив. І ціни смішні – від 5 до 15 тодішніх совєцьких рублів... і це у той час, у 70-і роки, коли усілякі там «Джипсони» і «Фендери» коштували тисячі рублів – тобто, зарплату середнього робітника за пару років...

Кидаюся бігти до членів рок-групи, в якій я грав у той час (група називалася досить недотепно «Вуйки»): треба чимшвидше придбати якомога більше гітар, поки не розібрали... бо довго у магазині вони не затримуються, це ясно, як Божий день.

Біжу у напрямку до Костелу Кармелітів, в саду якого тусували тоді і «Вуйки», і багато хіпарів зі Львова. Але бігти

важко, чомусь ця віддавна знайома вулиця Коперника виявляється набагато довшою, ніж завжди.

Здається, що ця вулиця не має кінця. Бігти все важче, перехожих усе більше... але, на щастя, серед них все частіше трапляються знайомі хіпарі.

Розумію: це – шанс. Хапаю першого-ліпшого патлатого, виявляється, це – хтось зі знайомих хіппі. Але не можу пригадати його поганяло.

Я хочу переконливо попросити його подзвонити по телефону до «Вуйків» і покликати їх на вулицю Коперника... бо не маю двох копійок для таксофона, а хіппі можуть телефонувати безкоштовно, оскільки нещодавно затвердили Указ Районної Міністерії «Про безкоштовність функціонування хіппі»... Але хіпар мене не чує, точніше, не слухає: його увага прикута кудись у правий бік.

Що ж там такого цікавого?

Придивляюся і я, уважно спостерігаю за ще однією фігурою... а це, виявляється, хіппі жіночої статі! Тобто, як вони кажуть, «герла».

Вона якось неуважно дивиться на мене, потім починає задкувати. Але все одно – не обертаючись, обличчям до мене. Тобто, не перестає дивитися на мене. На мене... ніби гіпнотизує.

Дивиться довго. Поступово усе довкола завмирає, ми з нею тепер уже не на вулиці, а в якомусь залі з розкішними бароковими меблями. Вона продовжує дивитися на мене так само неуважно (ніби думає про щось своє), але незворушно...

Помічаю, що поруч із герлою світиться екран величезного кольорового телевізора. Дивно: екран набагато ширший, ніж зазвичай, його пропорції – як у широко-екранного кіно. І що найдивніше – він плоский!

Кольори чудові, чіткість надзвичайна. Розумію уві сні, що це видіння – з майбутнього (*такі «плазми» почали продавати тільки у XXI ст.*).

А на екрані – бурхливий секс! Оргія! Хіппі обох статей зливаються у пристрасних обіймах...

На шостому поверсі, знаю, є квартира № 19. Це невеличка «кавалерка» (якщо по-львівському), або «студія» (якщо по-американському). Тобто, одна кімната з газовою плиткою і умивальником, туалет відгороджений.

Дзвоню, але дзвінка чомусь не чую. Припускаю, що звукоізоляція дуже сильна. Про всяк випадок дзвоню ще і ще.

Відчиняють. Але фігура дівчини, яка мене зустрічає, настільки невиразна, її видно ніби через густий туман, такий густий... що я не наважуюся зайти у приміщення.

Все ж таки заходжу.

Половина маленької кімнатки відділена шафою, яка стоїть боком до стіни і залишає тільки невеликий прохід. За шафою чути голоси: хтось про щось розповідає, кілька людей мурмотять, коментуючи...

Дівчина, яка мене зустріла, досить сильно пхає мене в спину, спрямовуючи у вузький прохід між шафою і стіною – і ось я вже на цьому дивному засіданні.

Величезний круглий стіл, за ним сидять одинадцять патлатих «олдових» хіппі... Здогадуюся: їх одинадцять тому, що членів Політбюро має бути одинадцять, як це було у советів. А на столі, у центрі – розкішне барокове крісло, в якому сидить доповідач.

Він доповідає:

«Незабаром ми маємо зустріти славну річницю (нерозбірливо) руху. Ця славна річниця дасть нам привід зібрати кошти на те, аби ще раз зустріти цю річницю!...».

І доповідач починає сміятися. Через мить і решта одинадцять хіпарів вибухають реготом – до них доходить дотепність ситуації.

Уві сні ця ситуація і мені здається неймовірно смішною: ще б пак! Заробити гроші на забаві, аби ще раз забавитися!..

Дівчина, яка пхала мене у спину, сидить тепер праворуч від мене. Вона виглядає вже більш виразно. Це хіповка, і досить симпатична – я би не проти поспілкуватися з нею навпомацки...

Вона дивиться на мене запитливо, не розуміє, чого це я раптом заходжуся від сміху. Повертаюся до неї, кладу ліву руку їй на коліно (вона, виявляється, у міні-спідниці), а праву – на її потилицю, бо здогадуюся, що так швидше до неї дійде... і, захлинаючись від сміху, намагаюся пояснити: ти ж зрозумій! Ми ж можемо постійно отримувати гроші, нібито нізвідки, нібито з віртуального світу – але гроші будуть реальні! Ми ж можемо таким чином святкувати щодня!.. Розумієш, **щодня!** І на цьому заробляти – щоби знову і знову святкувати! І тому кохатися ми з тобою зможемо, скільки завгодно...

Бачу, що й вона починає розуміти.

Продовжую: ти ж тепер не мусиш пхати мене у спину, я тепер згоден...

Вона: а якщо я не витримаю? Якщо мені потрібно буде... ну, там, скажімо, писати статтю? Або лібретто до якогось там балету? Ти ж не можеш знати, у чому полягає істина?

Я й не претендую, відповідаю я. Мені би ще того забракло! Я що, анспіратор (*саме так!..*)?

Вона посміхається іронічно, але з лукавинкою: певна річ, який з тебе анспіратор!.. У вас, мужиків, одне на думці...

Ну то роздягайся, як ти така мудра, кажу. А вона: е ні, дорогенький, то вже твоя робота.

І трохи відсувається, одночасно лагідно посміхаючись і лягаючи на спину (*ми вже на якомусь дивані*).

Починаю її роздягати. Повільніше, не спіши, шепоче вона...

Роздягаю її повільно, збуджуюся, і – прокидаюся: поруч зі мною тихенько спить якась зовсім інша жіночка.

І поки ще не зовсім прокинувся, розумію у напівсні: «анспіратор» – це антонім до слова «конспіратор». Тобто, людина щира, відверта, людина, яка не «конспірує», яка завжди не проти написати статтю і навіть велике оповідання...

Епізод 2

Повільно насувається весна.

Вони їй сказали: ти готова?

Вона мовчки уважно подивилася на них: готова.

Вони сказали: ти носиш горде імено «герли». Чи ти зможеш?

Вона відповіла: зможу. Подолаю.

Хіппі по черзі мовчки потисли їй руку. Вона зосереджено дивилася на Вежу... Вона готувалася. Вона вже подумки була там, нагорі. Вона молилася Духові Хіппі, Великому Майстру Вільного Кохання.

Всі хіппі відійшли від неї і стали обабіч. Тепер вони могли тільки спостерігати...

Вона рушила в бік Львівської Телевізійної Вежі. Подивилася на блакитне небо... Над Високим Замком воно було абсолютно чисте.

Телевежа оточена дротяним парканом, її охороняють восьмеро здоровенних амбалів у латах, з булатними мечами, автоматичними гвинтівками Браунінга калібром 11,43 мм, з гранатометами «Стріла-7», а в ангарі, кажуть, сидів наготові ще й Дракон, який із задоволенням дихав вогнем... Але вона сміливо наблизилася до КПП.

Тут обернулася три рази довкола себе, промовила сім разів чарівну формулу «Хай собі!.. Най собі!.. Май собі!..» і стала незримою. Тобто, прозорою до повної прозорості.

Знялася в повітря, перелетіла через огорожу (вартові щось ніби відчули, один з них зі сумнівом подивився на небо – але нічого не побачивши, заспокоївся...), і опинилася біля нижнього ярусу Вежі.

Не аж занадто визначною Майстринею Левітації була вона, не могла злетіти вище, ніж на чотири метри... тому далі нагору мусіла видряпуватися власноруч. Це дуже важко: адже Львівська Телевежа тепер набагато вища, ніж була тоді, коли її тільки-но збудували... тоді вона мала менше, ніж двісті метрів, а тепер, після 2052 року, її висота вже більше, ніж півкілометра.

І вона почала своє історично-героїчне дряпання.

Перші сто метрів вона відчувала себе маленькою комашкою. Але що вище її свідомість, то сильнішим є відчуття повної всемогутності!.. Радість, радість починає переповнювати її!

Останні метри.

Дивно, але тут, на самій вершині, вона знову відчуває чарівну легкість. З подивом помічає, що знов левітує... що піднімається над Вежею, над її найвищою точкою ще на чотири метри – на свої «законні» чотири метри, на які вона вміє левітувати. Це щастя! Це – найвища насолода!

Довго не може вона оговтатися від такого стану... але поступово приходиться до тями і починає виконувати своє Завдання – те, заради чого вона й дісталася до найвищої точки Міста Лева.

Знову молиться: «Най собі!.. Дай собі!.. Май собі!..» і починає повільно обертатися довкола себе. І при цьому голосно промовляє: «Космос!.. Мир!.. Любов!..».

І так багато разів, поки її телепатичні імпульси не «накривають» ціле місто аж до горизонту, проникаючи вглиб кожної душі кожного жителя Міста. Кожного львів'янина.

...І тільки через три години вона починає свою дорогу вниз.

Її вже чекають.

Хіппі беруть її в свої обійми і майже несуть на руках – адже вона страшенно знесилена. Хтось витягає термос, їй дають напитися гарячої настойки пейотля... вона потроху відживає.

Всім кагалом вони йдуть до виходу з парку «Високий Замок», до вулиці Максима Кривоноса. Там на них чекають ще люди – це хіппі з інших міст Європи, ці гості зібралися, щоби переконатися в ефективності подібної «моральної терапії»... і запозичити цей досвід.

Знову лунають вітання. Гості в захваті: ми навіть гадки не мали, що це так діє! Бо ще навіть не закінчився сеанс, вона ще оберталася там, над Вежею – а вже якісь незнайомі люди почали дарувати нам квіти!..

Вниз вулицею Кривоноса всі йдуть до Центру Міста, до Мерії, яка ще досі розташована в будівлі Ратуші. Бо тут на них також чекають...

Чекають безсмертні хіппі старих часів, так звані «олдові». Чекають, щоби також привітати сміливу герлу, яка таки змогла!.. яка таки вирішила одвічну проблему пацифізму.

Вітають. Але їхній поважний вік – адже багато хто з них є ровесником руху хіппі, декому вже далеко за півтораста років – не дуже сприяє лаконізму, і тому їхні промови все тривають і тривають... Їм є що згадати: і перші демонстрації протесту у 70-их і 80-их роках ХХ сторіччя під проводом Аліка Олісевича, і мотохіпові рейди від Прибалтики до Чорного та Азовського морів, і концерти рок-групи «Вуйки» в час хіппі-сейшнів...

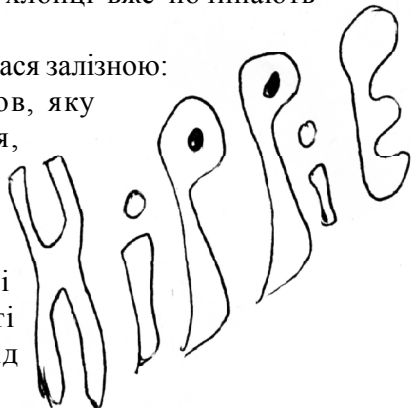
А юна героїня і її помічники слухають терпляче і деколи навіть уважно.

Але все колись закінчується, і врешті промовисті патлаті старигани замовкають. А величезний натовп хіппі – і старих, і молодих – суне до центрального проспекту Львова подивитися на результат героїчних зусиль молодої герли.

І бачать із задоволенням, що результат є, і дуже навіть помітний: на широкому проспекті, що тягнеться від пам'ятника Міцкевичу аж до Опери, вже розташувалися пари молодих людей – і хлопці вже починають роздягати дівчат.

Логіка подій виявилася залізною: тотальна Космічна любов, яку викликала юна героїня, викликала появу тотального Космічного еросу, тобто, сексу.

І ось уже хлопці кидаються на дівчат, а ті верещать і сміються від задоволення.

Епізод 3

Склад: цукор білий, терте какао, какао-масло, емульгатор соєвий, лецитин, ароматизатор «Ваніль», ідентичний натуральному...

Склад: пір'я натуральне, крила, як у янгола, сяючий німб, довгі патли, латаний джинсовий одяг...

Склад: філософія веданти, розумова концентрація, періодичні медитації над Божественним...

Склад: лекція на довільну тему.

Сидять двоє, уважно слухають. У залі великі тисячі людей, але зала – все ж таки це зала-аудиторія, а не амфітеатр. Тому фігура Професора ледве видніється за сотнями потилиць. І що він там каже біля дошки – годі почути.

Ті двоє, що сидять в останньому ряді – то два хіппі. Вони духовно вільні, тому і слухають лекцію саме на **вільну** тему. Щоправда, мало що чують – адже до Професора, повторюю, дуже далеко.

І ось один із цих двох хіппі починає... він слухає так уважно, що аж починає труситися. Тремтить. Швидко і голосно дихає. Помітно, що починає втрачати притомність.

Останнім судомним рухом дістає з кишені плитку шоколаду, хутко зриває обгортку і миттєво пожирає. І тоді починає потроху відживати.

І ось!..

Ось поступово в його зовнішності проявляються **пташині** риси. Очевидно, він так сильно хотів почути, що там мурмоче Професор вдалині біля дошки, що побажав перетворитися на птаха, аби підлетіти якомога ближче. Його бажання було почуте... він починає набувати пташиних рис.

Але набуває спочатку рис ангела: окрім великих крил, він ще отримує додатково німб і сяючий погляд. А латані джинси і куртяк він вже мав. І довге біляве волосся мав. Бо сам хіппі був.

Але, але, але, але!..

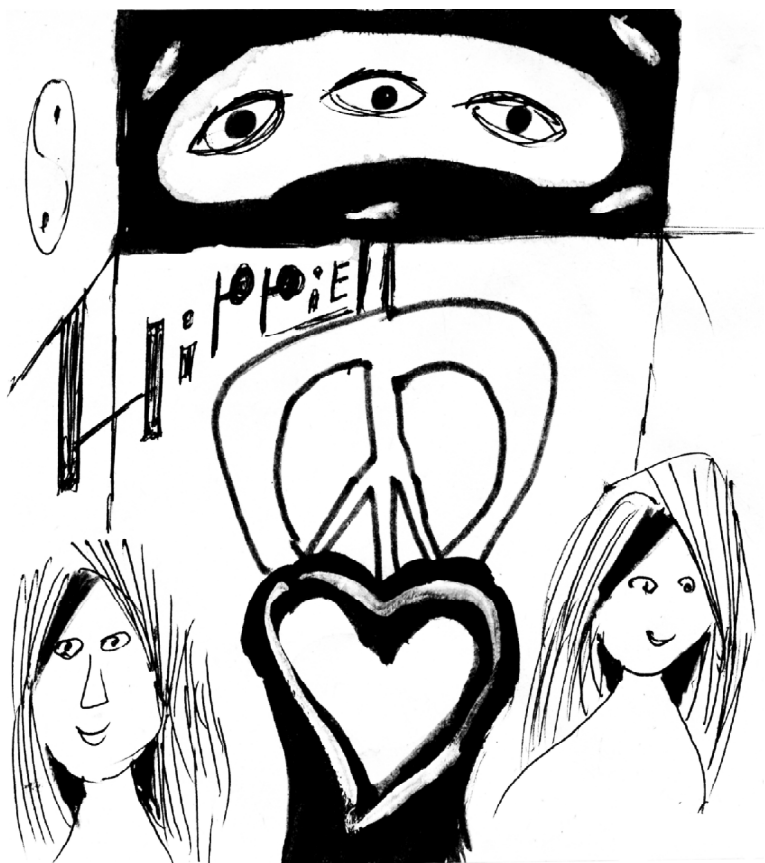
За що боровся – на те й напоровся.

Хотів підсвідомо стати птахом – і на, маєш!

Перетворення не зупиняється на півдорозі, воно продовжується до повної трансфігурації... і ось уже замість студента-хіппі ми бачимо невеликого симпатичного папугу. І як тут не згадати Кафку!

Папуга здіймається у повітря і летить до дошки. І сідає на плече Професора. І ось дивина: замість того, щоби уважно слухати Професора, папуга починає щось пошепки йому підказувати!

Якісь парадоксальні тези... бо Професор недвозначно виглядає ошелешеним від такого нахабства.

Лекція закінчується. Оглушливо реве у мегафон Старший Наглядач:

– Канчай базар! Усе на перекур, гандоны штопаные!

Студенти вже звикли до того, що вже з півроку замість традиційного дзвінка на перерву лунають матюки колишнього Вартового з нео-ГУЛагу..

Всі піднімаються і прямують до виходу. Але як через вузькі двері вийти тисячам слухачів?

І тому... як тут не згадати Набокова!.. задня стіна аудиторії зникає, коридор за нею перетворюється в літню галявину... а згодом і вся аудиторія стає такою собі китайською альтанкою.

Студенти виходять з неї і розташовуються на відпочинок. Дехто парується. Одні пари йдуть займатися сексом у кущі, інші не стидяться і починають статеві зносини просто на очах у присутніх.

Папуга теж вилітає на галявину. Тут з ним відбувається зворотнє перетворення – і ось він вже знову звичайний студент-хіппі.

Всі з цікавістю розпитують його: що сталося? Чому ти щось там говорив йому, замість слухати? Тобі ж було цікаво...

Та я ж гадав, що він каже щось мудре, а він лопотів своє...

Ну а ти що?

Ну а я що!.. А я проповідував йому свою теорію про необхідність поглибленого вивчення філософії веданти, про неминучість розумової концентрації для постійних медитацій над Божественністю...

Ну а він?

А він усе про своє вів: про сексуальну революцію. Бо там у першому ряді сиділа така симпатюля, що й я сам би не проти...

Антон Бриних

Спіраль любові

«Любовь – это не то, что ты думаешь, 57-я!» – мультфільм «Чертенок №13»

«Революція – це радикальна, докорінна, глибока, якісна зміна у розвитку суспільства або пізнання, пов'язана з відкритим розривом із попереднім станом» – Вікіпедія.

– Сексуальна революція? Ні, не чув.

А чи варто писати про любов? Певно що так, якщо тема актуальна. Але негоже розтікатися думкою по дереву, випещуючи красиві слівця та вигуки – достатньо викласти усе як є, зрозумілою мовою.

Подейкують, що хіпі проповідують так звану «вільну любов». Цікаве словосполучення, чи не так? А якою ж ще може бути любов? Любов, власне, і є рушійною силою свободи – лише любляча людина зі світлим глуздом здатна вільно керувати своїм життям. При цьому любов виступає не як засіб задоволення пристрастей за рахунок інших, але як готовність до самовіддачі: не ВЗЯТИ, а ДАТИ. Той, хто навчився давати, і є по-справжньому вільним, оскільки розуміє, що свобода дій та думок – це не безкарна вседозволеність, а здатність об'єктивно сприймати навколишню дійсність та без упереджень формувати власну реальність. Свобода нерозривно пов'язана з почуттям обов'язку: лише по-справжньому вільна людина усвідомлює свою колосальну відповідальність перед оточенням, і це почуття не є каменем на шиї – навпаки, воно дає людині силу крокувати життєвою стежиною ще з більшим оптимізмом, широко розкриваючи обійми для кожного.

Ревнощі, інстинкт власності, жадібність – це те, що вбиває любов.

Чи вправі чоловік ревнувати жінку, якій присягається, що любить? «Я хочу, щоб ти була щаслива» – каже він. То й забезпечуй їй це щастя в міру скромних можливостей, чого ж? Але ні... «У тебе хтось є? Навіщо він тобі, адже є Я? Я – найкращий, я готовий робити все, для тебе...» Ги-ги. Кумедно як – а з якого дива ти собі надумав, що саме твоя неперевершена харизма є необхідним та достатнім чинником для обіцяного «щастя»? Та любов'ю тут і не пахне – щастя ти, дорогенький, бажаєш для Себе-коханого, а дівчина тобі потрібна винятково як один із засобів для комфортного животіння. Якщо вона оголосить твого Великого і Могутнього сенсом свого жалюгідного буття, то буде тобі «вандерфул лайф». Така позиція може свідчити хіба що про моральну неповноцінність горе-залицяльника: він же ж «половинку» собі шукає, щоби припасувати собі цю цяцьку на палець, подібно до коштовного персня.

Ті, хто кажуть «моя дівчина», «мій хлопець», випускають з уваги важливе доповнення: хто, власне, МІЙ? Певно що: рідний, дорогий, коханий, любий. Інакше – ніхто нікому у світі не чий. Близька людина – не власність! Зазвичай партнери, які граються в «твоє-мое», забагато вимагають одне від одного, без готовності дати щось просто так, лише щоб отримати усмішку у нагороду.

...Сім'я живе десяток років, співжиття перетворилося на кошмар – «битовуха заїла», кажуть. Взаємні образи та докори за «зіпсовані роки» – нічого більше не ночує у такій оселі. Але ж між цими людьми існувало щось таке, що вклало їх на одне ліжко? Пристрасті холонуть з часом, сумісне проживання перетворюється на звичку, і корабель колись близького подружжя наскакує на рифи. У момент, коли хтось із пари намагається вирватися з ругини, на сцені може з'явитися новий персонаж: коханець або коханка.

Загальноприйнята мораль декларує поняття «коханець» з негативним відтінком – це є третя особа, яка руйнує сім'ю як чарунку суспільної стабільності. Певний відсоток сімей живуть за принципом «так треба». Між партнерами відсутня не те

що симпатія, а навіть елементарна взаємоповага: мусимо так жити, бо так є правильно, а «ходити наліво» – то гріх, який підлягає осуду з боку таких самих обивателів з обмеженим світоглядом. Але коли брак любові та доброти сягає критичної межі, доля дарує когось, хто готовий віддати себе для заповнення цієї порожнечі. Так чим же погано бути коханцем – просто зустрічатися час від часу із приємною людиною для емоційного та тілесного єднання, даруючи їй свято?..

...А у родинному гнізді вирують пристрасті: чоловік із дружиною дають волю емоціям, щоправда, доводять одне одного чомусь не до оргазму, а до істерики. Ревнощі, сльози, розбитий посуд. Бачите чи ні: одному погано від того, що іншому добре. Ех... І де ж ваша любов? Влаштуйте романтичний вечір, підіть на шпацер тими місцями, де вам було добре разом багато років тому – як подобає сильним люблячим особистостям. А там, дровинка за дровинкою, і полум'я колишнього кохання розпалиться з новою силою... Інакше – тупик і втеча від реальності, яка давно вже у кожного своя.

Закохатися можна запросто. Закрутити голову комусь із протилежної статі чи самому зануритися у вир пристрасті буває дуже навіть легко. Байдуже, яким чином досягається цей приголомшливий ефект: чи ми, як павич, розпускаємо пір'я, намагаючись сподобатися, чи просто є такими, як є, без масок і прикрас – імпульс, що зриває дах, обов'язково мусить відбутися. Відтоді – відрив по максимуму!

А поки коханці сі кохають, візьмемо паузу.

Отже, бувальщина з потойбічного життя. Кхе-кхе... Одного разу у раю організовували для праведників туристичну поїздку до пекла. Відпочинок – за вищим розрядом! Sex, Drugs, Rock'n'Roll – all inclusive! Замість херувимів у білих балахонах – розкуті дівичі в одязі прародички Єви. Замість фіміаму розкурюється ганджа. Замість церковних піснеспівів та остогидлих ангельських труб гримить тріо: Джимі Хендрікс, Джон Бонем, Джим

Моррісон. «Ха! Чи дурні ми – повертатися у нудне єлейне царство? – помислили туристи. – Хочемо у пекло на постійне проживання!» Слово сказано – справу зроблено. Щойно взяли новоприбульці розпаковувати валізи після прибуття до пекла – так чорти їх зразу в казан з киплячою смолою. Бо НЕ СЛІД ПЛУТАТИ ТУРИЗМ ІЗ ЕМІГРАЦІЄЮ!

Трапляється, що втративши голову та отримавши взаємність, партнери починають докладати зусиль, щоб утримати «мачо» чи «феміну» біля себе – вмикається інстинкт власності. У хід ідуть надумані «правила», спекулятивні тренінги, поради «доброзичливців»... Та я вас прошу! Забудьте про це! Поводимо себе природньо – насолоджуємося моментом радості та не плугаємо «туризм» із «еміграцією».

Принцип вільної любові не заперечує інституту сім'ї. Але сімейне життя є гармонійним, якщо ґрунтується на засадах взаємодовіри та дружби. Так-так, перш за все, дружби, готовності прийти на допомогу, бути поруч у важку хвилину, і розділяти радість, коли небо безхмарне. Біда закомплексованого суспільства в тому, що обивателі сприймають дружбу як неповноцінне явище: «залишимося друзями», «всього-навсього друзі». Так кажуть про тих, з ким з тієї чи іншої причини не виникає бажання «кохатися», тобто встановлювати емоційний контакт через секс. Поза сумнівом, поняття кохання та дружби – різні, але не такі, що виключають одне одного. Вічне питання: чи можлива дружба між чоловіком і жінкою? А відповідь елементарна? ТАК і ЗАВЖДИ. Негаразди виникають лише, якщо підключити фактор «амбіцій нижче пояса»: мовляв, «дружбою» задовільняються хіба що хлопчики, чії «подруги» вже мають «серйозні стосунки» зі «справжніми чоловіками».

«Серйозність» подібних стосунків продиктована знову ж таки бажанням прив'язати: «я не хочу щоб ти займалася сексом з кимось, окрім мене». І розбиваються такі союзи на друзки, коли дівчину починає бісити вигляд жириногого на канапі «коханого». Той – у вереск: «Мене дівчина кинула! Відлучили від теплої цицьки! Ве-е-е-е-eee!!!!».

Для справді сильного чоловіка найлегше і найдоцільніше – просто бути собою. Бути другом – це ж так почесно: давати подрузі впевненість у завтрашньому дні, бути відповідальним, чуйним та благородним. А якщо звинувачувати її в тому, що вона «настільки красива», і картати себе за неспроможність добитися права на її душу і тіло – ласкаво просимо до прірви підліткових страждань. Бути красивою та привабливою – мрія і органічна потреба кожної справжньої жінки, яка прагне бути коханою мужнім та впевненим у собі лицарем. Хочеш бути таким – працюй над собою. Не для того, аби когось «добитися» – так лише

доб'єш себе, – а для того, щоб самого себе усвідомити найкращим. Навчитися любити. Звільнитися від стереотипів. Стати відповідальним. Розвинути у собі силу. Радіти усьому, що оточує. Як наслідок – любити, любити, любити і дарувати любов.

Любов – свобода – відповідальність – сила – радість – ще більша любов.

Спіраль розкручується.

Здається, хтось там обмовився про революцію? Уявляю собі цю вакханалію: хвацько ламаємо устої старого ладу, а початок будівництва фундаменту нового досконалого світу відзначимо масовими оргіями, випустивши на арену негмамовного диявола сексуальних бажань! Та нічого подібного: тваринне злягання з ким заманеться не має нічого спільного з тим піднесеним почуттям, яким є вільна любов. Вільна – але не від зобов'язань, які гартують наш дух, а від безглузких надуманих упереджень, що заважають йому міцніти.

Революція триває, але хіба що без першої літери. Еволюція – більш точне визначення процесу, що відбувається з людством. Однак реалії життя свідчать, що розкріпачення свідомості, на жаль, неминуче без жертв, яке людство приносить, займаючись самознищенням через само-

обмеження. Резюмуючи вищенаписане, вдячному читачеві дуже-дуже хочеться побажати: скеровуй амбіції у позитивне русло, реалізуй себе, будь цілісним. Якщо є острах, що для старту розкрутки спіралі тобі бракує початкової дози любові – не переймайся. Я ТЕБЕ ЛЮБЛЮ. Будь вільним і примножуй любов у нашому багатостраждальному, але такому прекрасному світі.

Успіху!

Дмитро «Казік» Кузовкін

Революція в моментах

Серед людей, які мають якусь альтернативну модель власного іміджу і біографії, Алік Олісевич, гадаю, найбільш цілісний. Від дитячих років і ранньої юності він присвятив усі свої вподобання та інтереси рухові хіппі. Він був і є найбільш послідовним у справі пропаганди «хіповщини», наведення контактів з хіппі усюди там закордонних земель, у збиранні й архівуванні матеріалів для історії цього руху. Він зберігає тисячі фотографій на цю тему, пам'ятає про найдрібніші епізоди за останні сорок років «хіповщини» у Львові, у совку, закордоном... Якщо зібрати всі його фотоальбоми в один великий мішок і скинути його з десятого поверху – то можна, напевно, тим мішком нокаутувати бронтозавра.

Зважаючи на таку велику інформаційну базу, я пробує довідатися в Аліка Олісевича про все, що він думає з приводу сексуальної революції, і все це зіставляю із власними спостереженнями.

Алік каже:

– Так сі стало, що в середині 1970-их років більшість львів'ян – це були вихідці зі села. Тому у них можна було помітити неспівпадіння загального рівня культури і сексуальної моралі, яка базувалася на архаїчному світосприйнятті, на древніх, не придатних до сучасного урбанізму нормах. Освічені, культурні у багатьох аспектах колишні провінціали несподівано демонстрували таке печерне уявлення про секс, що...

– Ясна річ – проти природи не попреш, і сексуальне життя буває досить різноманітним. Але через свою традиційну, вмонтовану з дитинства суперцнотливість, такі люди грішать потайки, десь там у підвалах і під'їздах. А це мимоволі виховує з них лицемірів і дворушників. І де ж тоді

переваги традиційної моралі, про які на кожному кроці верещать горе-моралісти?

Тому, каже Алік, потрібна була у Львові сексуальна революція, дуже потрібна!

З однією інтелігентною хіповою студенткою Алік довго обговорював питання сексу і сексуальної революції.

Ходили по каварнях, по сінематографічних закладах, по парках, врешті-решт. І обговорювали. Тобто, розглядали теоретично.

Аж врешті дійшли до того, що час прийшов, щоби перевірити усі висновки на практиці.

Ходімо до мене, каже вона. Мама на роботі.

Вдома вони влаштувалися на дивані у кімнаті: голий Алік лежить горілиць, вона всілася на нього, ну, і тут, ясна річ, мама несподівано входить. Бо їй чомусь саме в цей день заманулося пообідати вдома.

Мама зазирнула у кімнату, швиденько зачинила двері, і з коридору пролунав трагічний голос:

«Доню, одягайся і йди на кухню. Будемо обговорювати твою сексуальну поведінку».

На кухні довелося відповідати на питання: хто такий? Звідки узявся? Що це за дивак такий, що тобою спокусився? Цікава він людина... познайом мене з ним!

І ось знайомство: Алік на допиті.

Ви що, прошу пана, ледацюга? Хіпар? Анархіст?

Та де, та що ви, та хіба можна?! Я чесний трудівник, гарую до посиніння, маю Переходяще знамя, почесне звання і медаль «За крашу позу», я почесний член-кореспондент «Міжнародної амністії»... *(членом МА Алік став набагато пізніше, вже у 80-их роках, а в ті роки працював натурником у Прикладному інституті).*

Ото добре, ото люкс, каже мама. Я у вашій порядності не помилилася! Тому я згодна: віддаю вам її! Дарую її руку і серце...

Ще один епізод: Алік у Естонії, на якомусь збіговиську хіпі.

Піпла зібралось десь так людей зо двадцять. Була одна дівчина з Риги.

Тут вони вже не гаяли часу, відразу почали сексуальну практику – не дуже зациклюючись на теорії. Рижанка взяла ініціативу в свої руки – і вони з Аліком почали вигадувати різноманітні пози. Тобто, у тому сенсі, що так – нема нічого більш практичного, ніж добра теорія – але і зворотне твердження недалеко від істини.

Багато усяляких позицій випробували. Добре було.

А роки були ще цілком сімдесяті. «Камасутру» годі було дістати почитати. Про неї ще майже ніхто не знав.

– Я відчув себе богом Вішну! – каже Алік, – коли пізніше, у процесі духовного зростання, вивчав цей розділ «Камасутри»...

Одного разу позував Алік студентам-художникам. Майже голий, тобто у плавках.

У цій групі вчилися тільки двоє дівчат, решта – хлопці. Цього дня дівчат на парі не було, тому хлопці попросили Аліка: зніми, будь ласка, плавки, поки бабів немає, нам би детальніше роздивитися рельєф мускулатури між ногами...

Алік – добра душа – погодився. Сकिनув плавки. Стояв голий, як Адам перед гріхопадінням.

Слід зауважити, що натурники, які погоджуються позувати цілком голими – то є великий дефіцит! Якщо десь-колись такий у природі з'явиться – то до нього відразу мчать сотні ректорів Художніх Академій.

Ректори плазують до його Трону навколишки, кожен три метри стукаючи чолом у паркет, підповзають до його черевиків і благають попозувати голим...

А в цей час раби – студенти старших курсів – вносять коштовні подарунки: золото, мішки діамантів, перли... Дарують і прекрасних рабинь-старшокурсниць, слонів, навантажених чорним деревом... Тільки щоб згодився позувати голим!

...Отже, заняття йдуть собі. Студенти малюють. Студенток нема...

Ну, ясна річ, одна з дівчат все ж таки прийшла на пару. Вперта дівчина – і тишком-нишком, щоб нікому не заважати, увійшла до приміщення.

На натурника не дивиться, тихенько скидає плащ, іде на цирлах до мольберта, сідає, тоді кидає погляд на п'єдестал – і бачить, що Алік цілком голий...

Заверещала голосно, що чути було аж у міськраді. Тобто, за три квартали.

Стрімголов вилетіла з аудиторії, бігла вулицею, істерично ридала. У такому стані довго мчала центром Львова, забігаючи час від часу до аптеки, купуючи масу транквілізаторів, судомно ковтаючи пігулки... У гастрономах купувала десятки пляшок коньяку, миттєво випивала їх з горла – і летіла далі... все ж таки потроху заспокоючись. Оговталася помалу і вирішила все ж таки повернутися на пару.

Викладач її заспокоїв: мовляв, не бійся, сміливо повертайся до аудиторії.

Бо перед тим в інституті розбиралися.

Проректор каже Аліку: «Ну дура она, что поделаешь. Ну рагулина, если по-вашему. Ну потерпи, надень всё-таки плавки...».

Алік погодився. І ось знову в плавках.

А хлопці знову починають: Алько! Цієї ідіотки нема і вже не буде, скидай свої майтки на фіг!

Алік знов погоджується. Знову стоїть голий.

І тут, ясна річ, відчиняються двері і знову входить ця студентка...

Остаточо переконався Алік у необхідності сексуальної революції пізніше, коли вже працював освітлювачем у Львівській Опері.

Пережив він тоді свого роду коан. У стилі дзен-осаяння.

...Освітлював одного разу якийсь балет. Спрямував світлову гармату на балерину – і несподівано висвітлив величезного щура, який виліз з-під сцени, щоб і собі помилуватися балетом.

Балерина, ясна річ, заверещала голосніше, ніж оркестр. І кинулася за лаштунки.

*Стрімголов вибігла на дах
Опери... знову згадала щура, під-
стрибнула від жаху – і полетіла.
Виявилось, що мала дар
левітації.*

*Летіла і стогнала:
Мамо! За що?!*

*Летіла – і пригадувала,
за що ж то Вищі сили
її так карають... Пригадала:
за те, що не уважно слухала
останню лекцію з Наукового
Комунізму...*

*Летіла – і відлетіла
зовсім. З того часу ніхто її більше
ніде не бачив.*

А щур? Що мав робити?

Він, бідолашний, розгубився, машинально став на задні ноги, зробив фуєте, вклонився профундо – і граціозною **балетною** ходою посунув назад до дірки, з якої перед тим виліз...

Глядачі були в екстазі, аплодували так довго і сильно, що Алік врешті зрозумів, як звучить плескіт однієї долоні...

Уявляю собі людство далекого майбутнього. Тобто, через сотні-тисячі-десятки тисяч років.

Велика Космічна Суперцивілізація. Підкорені час і простір. Люди фактично безсмертні...

І не вкладається мені у голову, що і тоді будуть мати місце усілякі там ревності, сімейні стосунки, почуття відданості і, відповідно, власності щодо сексуального партнера...

А ось що сексуальні стосунки будуть нагадувати «вільну любов» і «вільний секс» – вкладається.

Видається мені, що хіповські моделі статевої поведінки – з далекого майбутнього! Що це якийсь дивний профетизм, яким почав перейматися хіповий піпл у 70-х роках минулого сторіччя.

Чому?

Задаю питання Нестору, одному зі сучасних дослідників руху хіпі.

Він починає із досить несподіваної думки про те, що сексуальна революція, як і будь-яка інша, мусить мати і своїх героїв, і тих, хто програв. Поряд із тріумфаторами повинні бути й ті, хто постраждав, і провокатори, і зрадники.

– Хто програв внаслідок перемоги революції – це, ясна річ, наші попередники, носії завзятої рустикальної свідомості, довершених консервативних поглядів – привіт із неповторної тоталітарної доби! – адже все починалося проти цього.

Дід грізно подивився на бабу і попередив: Бабо! Ще раз побачу, що кокетуєш, то дивись мені!

Баба на те: Геть твою сексуальну тиранію! Хай живе вільна любов!

Дід: Бабо, не пискуй!

Баба: Моральний прогрес не спинити! Молодість завжди перемагає!..

Дід: А я тобі кажу: будеш весь час вирячатися в церкві на Семена – то!..

Баба: Не посмієш! Любов – величезна сила! Любов перемагає смерть!

Дід: А ось мого дрюка не переможе...

І заходився вкорінювати у бабину сідницю принципи консервативної статевої моралі.

– Хто ще міг постраждати від сексуальної революції?

– Постраждали, без сумніву, люди з вульгарними поглядами, в яких після перемоги революції настає деструкція психіки вкупі з повним набором девіацій і сексуальних перверзій.

...Він гамселив її гусячим пером: я тобі дам вільну любов! Я тобі покажу, як дивитися на фотографію Кіророва!.. Ти вже півроку, як моя дружина – і я не дозволю!..

Вона ж лупцювала його використанням тампоном «Тампакс»: ти – кобель поганий! Якщо ще раз побачу, що ти знову збуджуєшся від сідниць Дженніфер Лопес, то вважай, що ти вже пішов з Великого Сексу!..

Він: мусиш тільки зі мною! Роздягайся!

Вона: і ти тільки зі мною! Але перед тим – бігом до ванни, бо від тебе смердить, як від кросівок...

– Шизоїдні типи, – каже Нестор, – також не мають бути у захопленні від сексуальної свободи, це, зрештою, очевидно. – (До слова: виявляється, він і сам за собою щось таке помічає, бо дуже вже схильний до моногамії). – А ще, за висловом Віктора Неборака*, «прибульці зі світу сили волі» – ці також програли від революції. О, це гіпертрофоване відчуття обов'язку, ця **принциповість!** – це просто атас. Такий контингент неодмінно зіпсує справу, якогось мінімуму досягне, зате обов'язково перекриє краник і собі, й іншим. Особливо іншим. Дуже помагає тут повна

відсутність критики. Вони також повною мірою можуть претендувати і на роль провокаторів.

– Кого можна назвати зрадниками – які «передумали», «зіскачили», або не змогли до кінця триматися стандартів і покинули справу, чи просто «запали» на когось і ревнують до всіх стовпів?

– Із цього приводу процитую нашого колегу Явора, котрий однозначно трактує таких, хоча й з іншого приводу, як «лицемірів, пристосуванців, козлів і гімнюків»...

Неандерталець грізно дивився на неандерталку і гарчав суворо: ти, суко, якщо ще раз глянеш на того кроманьйонця, то дивись мені!..

А вона йому: ти сам, кобелино, на homo sapiens-ів дровичи!

Він: бабо! Не розстроюй мене! Бо зараз візьму оту мамонтову гомілку і навчу тебе поважати наші печерні моральні засади!

А вона на те: ти тільки то і вмієш, що кулаками махати. А у сексі з тебе користі, як з того хробака, що ти його на сніданок зхрумав...

А він на це нічого не каже, тільки бере у руку величезну мамонтову кістку і починає процес навчання.

Вона потужно верещить і починає захищатися. Хапає пательню, стає в позицію і енергійно відбиває удари...

Наприкінці ми традиційно пробуємо глянути на можливі перспективи сексуальної революції.

– Зважаючи на історичні закономірності, слід було б очікувати **контрреволюції**. Колись на заміну пізньоантичної розгнужданості прийшов похмурий період готики, а пуританство з'явилося після життєрадісної епохи Ренесансу. Але з іншого боку, оскільки революція перемогла, можемо сподіватися на прихід всезагального, безмежного і нев'є...нного щастя.

Сексуальна контрреволюція і нова хвиля пуританізму навряд чи загрожують людству. Нема чого боятися: поки Львів стоїть на сторожі нової статевої моралі, жоден традиційний мораліст не насмілиться про щось таке навіть мріяти. Нові культурні норми не впадуть під тиском патріархальної моралі...

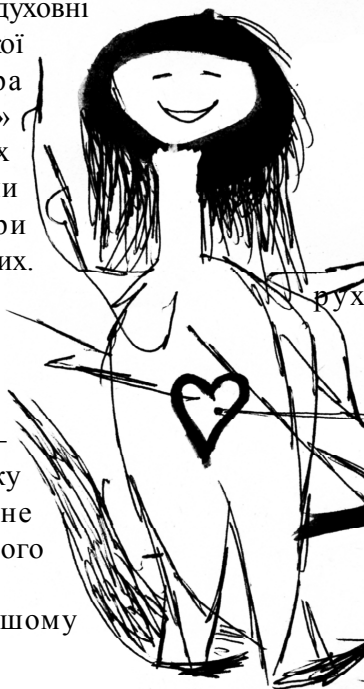
Не впадуть!

Бо не можна не помітити потужного фактора, який нікому не дозволить диктувати свої умови. Цей фактор, ця квінтесенція урбанізму, його непереможний імпульс, якому не надали належної уваги – **хіпі**.

Львівські хіпі 70-их – духовні спадкоємці довоєнної львівської «Дванадцятки»*, професора Рудницького**, «прикольних» інтелігентів і знаменитих «батьків»... Тобто вони мали потужну традицію – попри російськомовність багатьох із них. Саме через це «ретропідгрунтя» хіпі у Львові був набагато інтенсивніший, аніж в інших містах України.

Так що не бійтеся – урбанізм перетравить будь-яку дозу традиційної моралі і не допустить відродження «нового пуританізму».

Бо, як кажуть у нашому селі – **Хіпі ФорEVER!**

* – група молодих українських письменників у Львові (1934–1939 рр.).

** – Михайло Рудницький (1889–1975) – український літературознавець і критик.

Антон Бриних

М. Істерія

*Вкохайся в моє «Я», інакше розстріляю –
В долоні обійму кістлявий револьвер.
Вогонь твоїх зіниць мене розпопеляє –
Чому я до цих пір від жару не помер?*

*Ти – впевнена в собі Квітнева Королева,
А я – твій вірний кат і блазень водночас.
Я хочу, щоб тебе потішили дерева,
Обтяжені більмом повішених прикрас.*

*Плюється смолоскип на трона з черепами –
Фіналами фіаско знищених харизм.
Хитається твій трон, сплюндрований клопами –
Здіймається мій меч – безумний егоїзм.*

*Нещасним жебраком, не схожим на людину,
До трону черговий «король» пришкандибав –
А зараз в ланцюгах він йде до гільйотини –
Струменіють сурми, час його настав.*

*Скажи, о фіміам з кривавим ароматом,
Чи лестять твоїм вухам блазнів голоси?
Чи любить тебе бог-патологоанатом –
Кому, як не йому, ти душу віддаси?*

*Кохай мене, давай! А може, ї не потрібно?
Приборкай хтивий глузд, і серцю не переч.
Благаю, покохай – лиш істинно, не хибно,
Бо схопиться іржею мій шалений меч.*

Нестор

Воїн світла

Окремі епізоди тієї революції, що свого часу потрясала світом і ставила на вуха всіх бажаючих, неможливо відтворити без врахування інтонації її adeptів і практиків. По-друге, поряд із тріумфаторами повинні бути й ті, хто постраждав, і провокатори, і зрадники. Революція має своїх героїв, і тих, хто програв.

Врубачись у деталі всієї справи, в окремі делікатні нюанси, ми, тобто ті, хто в результаті скористалися її плодами, мусимо зважати на світовідчуття класиків, котрі вціліли під безжалісним катком контрреволюції.

Один із тих, хто вцілів – абсолютно досяжний, реальний і, здається, аніскільки не постраждав. Ось він сидить у Казіка на пристосованому табуреті – колись це могло бути фрагментом гарнітуру, давно переведеним у ранг відвойованого плацдарму. Довгий хайр із гамою попелястих, сірих і сивих барв, і така ж борода – свідчення зіткнень із занепадницькими настроями в суспільстві. Але герої не здаються! Хайратник! Той самий, що і в епоху живого харду, коли він слугував маркером революції.

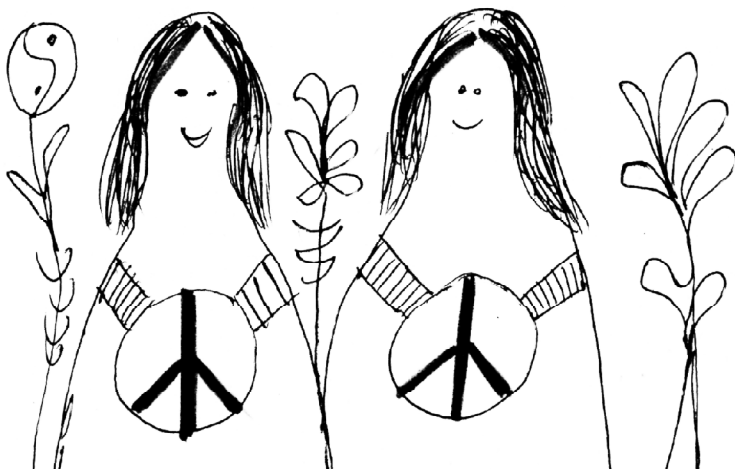
Nail the sexual revolution!

– Ми влаштовували пропагандистські рейди, пускали під укіс ешелони ідеологічного брукху, в нас було замало часу, щоб обґрунтувати концепцію, ми хотіли всього і негайно, адже попереду було Літо Любові! Біля протилежного бар'єру стояли комуністи, обивателі і патрійоти. Нас вважали головною загрозою. Нашим прапором був хайр, а знаряддям... Наші знаряддя ми завжди носили з собою. Хімісові комуни були знаряддям будівництва нового світу, хімічними лабораторіями і одночасно інкубаторами і казармами вільного духу.

Хіпісова комуна на Замарстинові засвітилася навесні 1978-го.

Щоб дістатися місця, де був облаштований один із полігонів революційної практики, потрібно було перейти через бурхливу течію Полтви. За мостом розлягався передміський парк, далі починалися хати зі садками. Двоповерховий будинок виділявся серед навколишніх особняків. Тепер на тому місці здіймаються дві дев'ятиповерхові вежі, та й Полтва вже давно під землею.

Таня жила у квартирі на другому поверсі. Її батьки проживали в іншому місті, раз на тиждень туди заявлялася якась тітка.

– Як зараз пригадую – романтичний вечір на початку травня 1978 року і романтичне знайомство.

Таня вчилася на підготовчих курсах, збираючись вступати до Інституту прикладного і декоративного мистецтва. Експресивну білявку з головою накрило бурхливою хіп-хвилею. Інші деталі надійно сидять у глибинах підсвідомості.

Заглянемо, що там у підсвідомості.

Там був вхід зі сходової клітки, навпроти – ще одна квартира. Коридор, кухня, через яку можна потрапити у велику кімнату. Велика шафа, диван, журнальний столик,

на підлозі кілька матраців. З балкона видно внутрішнє подвір'я, сад із яблунями і сливами, що на початку травня цвіли білим цвітом. Повсюди в кімнаті квіти, амулети, дзвоники, ікебана. На стінах – зображення Будди, Крішни, Христа, портрети Че Гевари, Дженіс Джоплін, Джімі Гендрікса, плакати «Led Zeppelin», «Deep Purple», «Doors», вирізані з польських і чеських журналів, репродукції Сальвадора Далі, Єроніма Босха, імпресіоністів, власні роботи маслом і аквареллю. Згодом там з'явиться і портрет Аліка Олісевича.

А ось і вони, прибульці з іншого світу – чудернацьке вбрання, незвичний вигляд, багато хто з перехожих змушений через це обернутися, потім ще раз, і ще, дехто хапається за своє обивательське серце. Автомобілі, потоки машин проїжджають Замарстинівською, сигналять, пасажери тикають в них пальцями. Ось ще автомобіль, там їдуть, напевно, найвідданіші фани, роти роззявлені, вони навіть покинули кермо. Назустріч ідуть хіпарі. Їх зустрічають, викидуючи з машини жест «Victory»!

Бумм! Трах-таррах!

Машина гупає в дерево, сиплется скло.

Трохи здивилися на всю компанію.

– Тоді було забагато романтики, якісь очікування, щось там в глибині ворушилося, я шукав почуттів. Не скажу, що свій попередній життєвий період я зовсім прошляпав, але тут я навіть не намагався торкнутися її своїми граблями.

Прошло півроку. Інтимний проект так і не наповнився реальним змістом, залишаючи дослідникам лише невиразні контури, пошуки не увінчалися взаємовигідним рішенням, що дає надхнення.

*No safety or surprise, the end
I'll never look into your eyes...¹*

¹ – Нема рятунку, ані чуда, це кінець // Я більш ніколи не побачу твоїх очей... (The Doors «The End», 1967).

Настала осінь. Таня не вступила до інституту, а в полі зору з'явилися мажорні тональності. Ресторани, світське життя і мажорний імідж. Хоча, зрештою, все це тільки пошуки сенсу існування в цьому жорстокому світі і пошуки себе.

Розчарування сягає висоти гребеня – це особиста драма Арлекіна. Але не тільки особиста.

Це була поразка у протистоянні з первісними інстинктами. Волдмур, приїхавши з Прибалтики, став свідком цієї сумної історії, і так з'явився перший напівсонний лист.

Як розрулювати ситуацію, що досягла кульмінації?

Один із варіантів обставлений цілком по-хіповому і націлений на досягнення психоделічного ефекту в інтерпретації Тімоті Лірі. У цей момент наш герой поїдає гриби, він їх буквально пожирає, тут замішаний надрив, алярм, азарт, бажання сатисфакції і схильність до пізнання інших світів. Наспіх приготована їжа, це навіть не їжа, в голові снують апокаліптичні видовища.

Слід визнати, що не все меню складалося з блідих поганок і мухоморів – щось там ще було у флорі і фауні на Голосках. Не будем згадувати про спазми і різучі болі в животі, брудні патьоки, що заливають виднокруг, і спринтера, котрий біжить прожогом.

Тут герой одночасно є жертвою революції.

Можна конвертувати первинний сюжет. Згущений простір наповнюють еманції реальних персон і обставин – тут мешканці фатального міста Суома, розмальований драндулет і циркова арена. Над усім цілковито домінує образ Арлекіна – «довговолосий, худий юнак з блакитними очима і гарним, наче в дівчини, обличчям, який зовсім несподівано закохався у ще не зовсім повнолітню дочку м'ясника Руту, і весь час думав лише про неї...»². Та недовго радіти закоханому Арлекінові! Ось на його щоці проступає печать

² – з роману Волдмура Яворського «Напівсонні листи з Діамантової імперії і Королівства Північної землі» (2001).

від дівочих пальчиків – тепер, як вихід, залишається блукати безлюдними вулицями та площами фатального міста і надіятися, що вони зустрінуться ще раз.

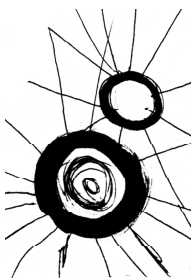
Алік Олісевич! Його хрестоматійний образ зринає перед натовпом здивованих громадян Суома.

Так – це порогова сила подразнення. Необхідне зло, яке має стати запалом, вже відбулося. Дрібні камінці, кинуті в бік адептів контркультури, перетворюються на дрова. Добротні поліна летять у вогнище, вогняний сніп вдаряє до небес. Іскри, тріск, дим – це розгоряється вогнище революції. Розпалена уява будить архетипічних монстрів і кличе до соціального бунту. Ми підемо іншим шляхом! Граблі будуть в роботі!

Полігоном, де відбувається трансформація конфлікту поколінь, стає Академічна. Осінь 1979 року. На згарищах переможці зможуть випити кави.

– Зустрічався я з цікавою богемною кобітою, та оскільки місця для усамітнення у нас не було, то доводилося займатися сексом, де Бог покладе – у різних незвичних місцях³.

*She comes in colors ev'rywhere
She combs her hair
She's like a rainbow
Coming, colors in the air
Oh, everywhere
She comes in colors⁴*

Аманда була надійним соратником і перевіреним камарадом, всі досягнення того періоду були б неможливі без неї.

³ – з книги Юрія Коха «Смарагдовий жмуток казусів» (2004).

⁴ – Вона іде вся в барвах // Вона розчісує волосся // Вона схожа на веселку // Знову барви в повітрі // Повсюди // Вона іде в барвах (The Rolling Stones «She's A Rainbow», 1967).

Здається, падав банальний дощ, під ногами лежало мокре листя, заняття у Політехніці пропущено, вимальовується брама будинку на Академічній, дія переноситься сюди, адже мамця на роботі і ніхто нічого не дізнається. Палітра вражень корелює з вигадливими переміщеннями в просторі, це може бути краб, змія або удар блискавки. У позі вершника настає духовне єднання і мамця встромляє ключ у щілину замка. Дочка вдома, на гачку висить її плащ. І ще якийсь червоний, незрозуміло, щось подібне на реквізит із театрального гардероба, з кімнати долинає якесь пирхання, сміх, недавно щось таке показували по польському телебаченні. Так що там таке?

Камасутрівський бенкет застигає в точці, з якої починається обвал, каменепад, лунає уривчастий виск, звук швидко гусне, кристалізується, підхоплений енергією нерозтраченого педагогічного ресурсу. Це має певне виховне значення, герой готовий вистрибнути з вікна другого поверху голяком, незважаючи на те, що за вікном дощ. Натомість із калатанням у грудях, яке неможливо спинити, він спускається по сходах, усім виглядом симулюючи безтурботність, поки мамця на кухні порпається в коробці з пігулками.

Наступний день починався нецікаво: аргументи сторін, з'ясування позицій – одна з них слабка – з цієї причини діалог був обірваний, «адже нас довго не затримували»:

– Ми увійшли в салон. Я був у своєму гусарському кітелі. Мамочка вже зовсім спокійна, всім єством демонструючи стриманість: «Ви збираєтеся поступати до театрального інституту?». – «Ні. Я актор по житті і граю свою власну роль». – «Тобто як? Ви десь працюєте?». – «Аякже. Звичайно. У прикладному інституті, на кафедрі рисунка натурником».

Наша кафедра містилася у старовинному будинку на вулиці Вірменській. Фасад із барельєфами, алегоричні зображення весни, літа, осені, зими, знаки Зодіака, маски вітрів з усіх чотирьох сторін світу, зображення бога Хроноса, який відраховує швидкоплинний час – справжній храм мистецтва.

Натурником до Інституту прикладного і декоративного мистецтва мене взяли у листопаді 1976 року, хоча й зі скрипом – не підходила довжина волосся. Я мав кілька годин на день стояти або сидіти на заняттях, де мене тиражували у сотнях і тисячах примірників. 45 хвилин працюєш, 15 хвилин – відпочинок. За цей час можна вивчати природу людських талантів. Дівчата завжди сачкували трохи більше і тому я більше любив «займатися» з ними. Творче спілкування доповнювало справу і приносило взаємну користь. Вони отримували загальний контур, я – можливість аналізувати сутність: хтось стане великим художником, а хтось ні. Крім того, вони починали цікавитися рухом, дехто з них тягнувся до хіппі. Отже, я, без сумніву, ще й впливав на їхній життєвий вибір.

Насправді це персеверація. Такий спіч не міг бути виголошений у повному обсязі, він не спромігся навіть на десяту частку задуманого, тільки головні сигнали, оскільки міноритарну сторону довго не затримували. Треба було сурмити відступ, тим більше, коли йшлося про те, щоб зберегти гідність.

Робота є робота. Зимового ранку в аудиторії холодно, ще не всі поприходили на заняття – в групі було 8 хлопців і 2 дівчини, котрі вічно запізнювалися, а тобі вже час роздягатися і підніматися на подіум, відтворювати гру світлотіней для старанних трудівників робітничо-селянського мистецтва. Калорифер включено, зараз стане тепліше, можна подумати про революцію.

– Я перепрошую, чи не могли б ви...? – Студентам треба краще роздивитися пахову зв'язку. Поряд стоїть уважний викладач.

– Чи не могли б ви...?

Не кожен натурник готовий до виклику, але дівчат у майстерні поки що немає:

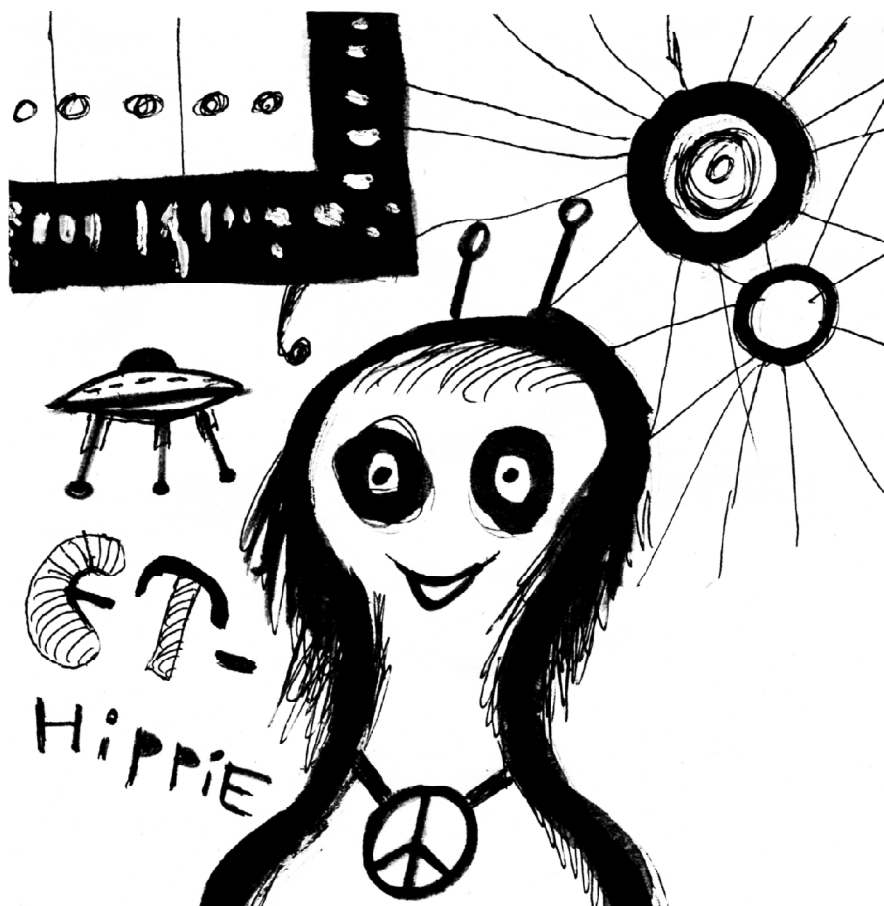
– Та чому ні?

Рештки екіпіровки летять набік. Концентрація допомагає втримувати корабель на плаву – воля і медитація, а ще думки про революцію.

Заходить Наталя, вона знову не в настрої, не дивиться ні на кого, вішає одяг на гак, розкладає мольберт, бере папір і олівці. Підводить очі, наші погляди зустрічаються.

– Привіт, Наталю!

В аудиторії розлягається скажений крик.

Це рик пораненого звіра, в ньому вчувається мисливський клич Тарзана, це плата за нечуване святотатство, голос похмурого середньовіччя, звідкись із готичної епохи. Але ж я не марсіанин, ти чуеш, Наталю?

Вона заверещала так, ніби стався землетрус.

Цього їй мало, на землю летить палітра, пензлі, непогамовані енергії стинаються в ударі, в них різні вектори, Наталя гримає дверима, старовинні стіни витримують удар, вони ще не бачили такої експлозії. А при чому тут двері? Вона верещить, як тільки може, це відбувається вже в коридорі... Ні, ну та це вже забагато навіть для персонажів героїчних легенд. Польське телебачення ще не завершило свого благодатного впливу на спадкоємців наших віковичних традицій.

Під кінець герой знову вилазить на подіум, що поволі, через силу, повертає собі авторитет центральної арени, символічні елементи екіпіровки займають своє місце, думки зайняті безкінечним тиражуванням цієї сцени. Потрібна праця, а з нею будуть нові досягнення, і поразки, і подальші жертви. Герой одночасно є провокатором – в цьому немає ані найменшого сумніву.

*All you need is love
All you need is love
All you need is love, love
Love is all you need⁵*

Інтернаціональна місія прибуває до Таллінна, наближаючись до епіцентру подій того буремного літа. Всі дороги вели до Естонії, там був головний плацдарм.

– Ми просувалися даліше, пункт призначення було накреслено на карті червоним олівцем.

⁵ – Все, що тобі потрібно, це любов // Все, що тобі потрібно, це любов // Все, що тобі потрібно, це любов // Любов – це все, що тобі потрібно (The Beatles «All You Need Is Love», 1967).

Пляц розгорнуто у Кехра за 50 кілометрів від Таллінна. Гоша жив в одноповерховому цегляному будинку, звідки було видно ліс. Нас, для кого хайр означало прапор, було півтора десятка – воїни світла, передовий загін герильєрос з оркестром.

Дівчину звати Сюзі. Вона з Риги, латишка, спритна, з неабиякими захцянками і досвідом, на рік старша за мене, хоч я вже вважався олдовим хіппі. Сюзі задає старт космічної гри. Джим Моррісон налаштовує мікрофона:

*Come on baby, light my fire
Try to set the night on fire⁶*

Божественна Ліла⁷ принесе звільнення від ілюзій. Сфера фантазії породжує план радості, фосфоричне світіння відсвічує чорні глибини, космічна енергія піднімається вздовж стріли, Шіва починає свій танець, стрімко набираючи велетенської сили, це танець радості, в лотосі буває взаємне переплітання, потім змагання слабне і чотирирукий Вішну встромляє пальця в отвір вогненного колеса. Клапті вогню бризкають на ілюмінатори, котрі поєднуються в ліхтарні замки під напливом рожевих хвиль⁸ і розтікаються всіма відтінками гарячих кольорів спектру.

Читати підручник Кама-сутри після занять із Сюзі було вже не цікаво.

⁶ – Давай, бейбі, запали в мені вогонь // Постарайся, щоб ніч спалахнула вогнем (The Doors «Light My Fire», 1967).

⁷ – Божественна гра, причина творення і існування Всесвіту.

⁸ – Асоціації з «Карколомних перевтілень» Віктора Неборака (зб. «Літаюча голова», 1990).

Літо сягає свого екватора. Вся компанія повертається до Львова, де має відбутися заключний акт світової драми.

Yeah!

Allright!

Починає падати дощ.

Sittin' down by my window // Lookin' out at the rain⁹ //

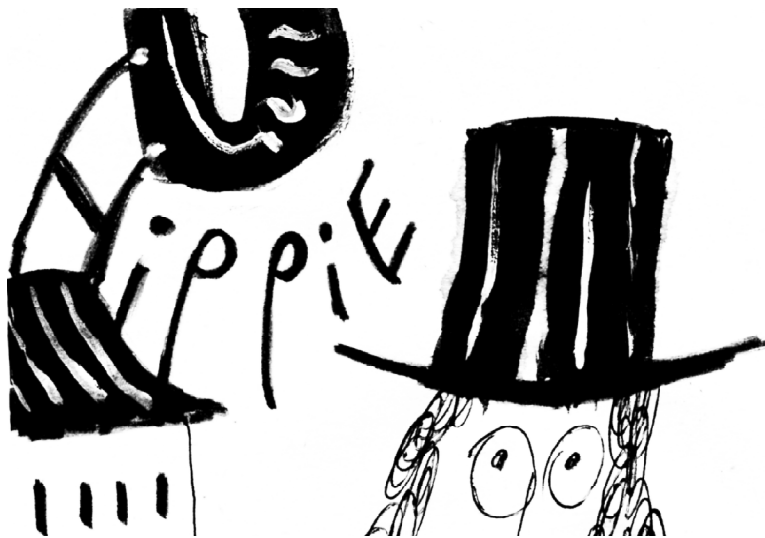
Грета Гарбо, полячка, кобіті років на 20 більше, герой знає про цю особливість дуету *// Somethin' came along, grabbed a hold of me // And it felt just like a ball and chain //* Ми збираємося повторити експеримент, відпрацювати найдрібніші деталі *// Love's got a hold on me, baby // Feels just like a ball and chain //* Голодні і ненаситні наближаються до бажаної розв'язки, балансуючи на межі реальності, це станеться швидко *// I hope there's someone out there who could tell me // Why the man I love wanna leave me in so much pain //* Передчуття справджуються, з хвилини на хвилину очікується з'ява Пікової Дами *// Here you gone today // But I wanted to love you // I wanted to hold you // Till the day I die //* Але дзеркало тьмяніє, і загоряється знову – в ньому видно політ валькірії, що розгортає крила, з кінської гриви крапає на землю плодотворна роса, її меч сяє сонячним світлом *// But you're gonna lose that one day //* За хвилю настане вирішальний момент, коли дівка-воїн втратить воїнську силу *// And that's*

⁹ – Сидячи біля вікна *// Дивлячись на дощ // ... //* Щось приходить і хапає мене *// І я відчуваю себе зв'язаною по руках і ногах // ... //* Любов заставляє мене *// Відчувати себе зв'язаною по руках і ногах // ... //* Я сподіваюсь, хтось скаже мені *// Чому людина, яку я люблю, хоче покинути мене, завдає такого болю // ... //* Ти пішов сьогодні *// А я хочу любити тебе // І мати тебе // Доти, поки помру // ... //* Але ти готовий втратити той один день *// ... //* А це все, що ми маєм *// ... //* Ти маєш кликати цю любов *// ... //* Це все той же падлючий день *// Отже, ти збираєшся втримати його, хто б він не був // ... //* Ти маєш втримати, так, ніби це останні хвилини у твоєму житті *// ... //* Ти маєш втримати (З пісні «Ball And Chain», яку виконала Дженіс Джоплін у 1967 році).

all you've got // Її кінець очевидний і саморуйнівний // You gotta call that love // Вона зіскакує з переможним кличем «Евое!» – амазонка зіскакує з бойового коня, звучить мисливський горн, його має почути подруга, ні, в неї інша мета, часу немає, замикаються потоки енергетичних кіл, непогамовна воля до життя будить змію Кундаліні – але часу вже немає зовсім! Все! Розверзається дупло, звідти б'є фонтан, на паркеті розповзається пляма і виграє полисками всіх кольорів райдуги // It's all the same fucking day // So you gotta, when you wanna hold somebody // Якусь мить в голові клубочиться думка, а чи не варто ушиватися звідси чимшвидше // You gotta hold 'em like it's the last minute of your life // Проте капітуляції не буде // You gotta hold // Герой залишається тут.

З погляду сьогоднішнього дня цей акт є свідченням повної перемоги над обивательськими інстинктами, у тому числі, над так званим здоровим глуздом.

Це апофеоз революції, котра розповзається по контурах географічної мапи, наповнюючи пори, вони обидва її герої.

Алік поправляє комір, витягуючи з-під нього волосся. Це вже не кітель, розшитий срібними шнурами, окантований, з обшлагами. Щось більш цивільне, хоча, по-своєму, не позбавлене символічного навантаження. Карнавал сьогодні перетворився на звичне, до певної міри, буденне явище, гаряча фаза конфлікту вичерпана, меридіани майбутнього будуть формувати власники невиразних обладунків, котрі повертаються в андеграунд.

Ми допиваємо каву на Вірменці – цитаделі андеграунду і органічного резистансу. Ще не все втрачено, можливо, попереду неочікуваний поворот; якщо це станеться – він буде остаточним доказом резистансу. Очікуваного резистансу – можна і так сказати.

О 16-й годині, як завжди, герой новітнього епосу встає з-за стола і вирушає на діло. Подальші кроки визначені пріоритетами прямої дії і революційної доцільності. З «пушкою»¹⁰ в руках – Ось Він, Почерк Воїнів Світла! – з балкона службової ложі другого ярусу вираховувати вульгарну нав'язливість обивательських стандартів серед любителів оперного мистецтва, що засіли в партері.

Walka nie jest skończona!

Революція продовжується!

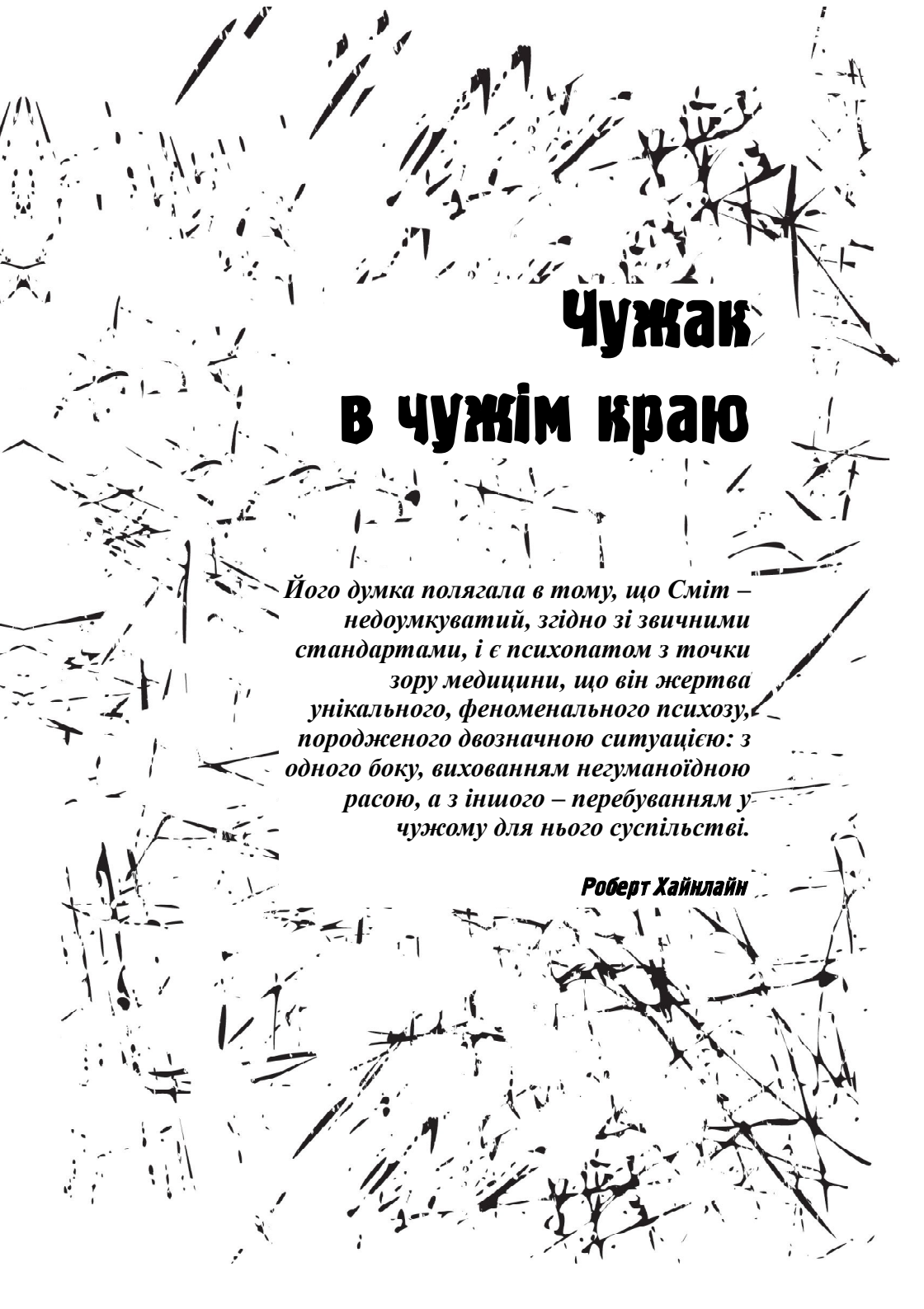
¹⁰ – Прожектор, ведучий промінь сцени.

HIPPY

Чужак в чужім краю

Його думка полягала в тому, що Сміт – недоумкуватий, згідно зі звичними стандартами, і є психопатом з точки зору медицини, що він жертва унікального, феноменального психозу, породженого двозначною ситуацією: з одного боку, вихованням негуманоїдною расою, а з іншого – перебуванням у чужому для нього суспільстві.

Роберт Хайнлайн

Наталя Конфетка

Намисто з білих грибів

*Вы слышите, хиппи, мы дети цветов,
Мы братья и сестры любви и надежды.
Мы не забываем своих праотцов
И не устыдимся рваной одежды.*

*Пусть волосы наши растут до пят,
И тело под Солнцем будет нагим,
Но знайте, что этот наш скромный наряд
Во веки-веков не уступит другим.*

*И пусть наш лозунг звучит всегда,
Мы презираем зло и мещанство,
Мы дети света, правды, добра,
Долой эту роскошь, шик и убранство!**

Серпень 1980 року. Я їду потягом «Львів-Рига».

Напередодні ми трохи посварилися з мамою. Вона тільки-но принесла новенькі «Jordan», куплені за 200 рублів:
– Наталю, дивись, це для тебе.

Мама промовила з радістю, вона хотіла, щоби я виглядала модно, як усі. Але на мене це не справило жодного враження:
– Дякую, але я хочу залишатися такою, як є.

Мама засмучена сиділа на кухні, а я гримнула дверима і вийшла на вулицю. Куди далі? Недавно хтось, здається, Алік

* – вірш 1978 року. Коли у 1980 р. до Львова приїжджали хіппі з Москви, вони розповідали про новий гімн, ще не знаючи, хто його автор (прим. ред.).

Олісевич, говорив про сейшн на Гауї. У мене в кишені було 20 карбованців і я пішла на вокзал. З Левандівки на вокзал можна зайти пішки за 15 хвилин. Квиток також взяла без проблем.

І ось я в поїзді.

Ім'я Конфетка причепилося до мене рік тому. Пізно увечері ми з компанією тинялися Львовом. Рубчик глянув на годинник і сказав:

– Вина мало, а «сквозняк»** вже закритий.

Пляшка була у моїй торбинці, і всі разом подивилися на мене. Я спробувала дістати її зі споду, натомість рука намацала кульок з цукерками:

– Ура! В нас на закуску є конфетки!

І кожному тицьнула по цукерці. Лемко схопив мене за плечі і чмокнув у щічку. Дем запротестував:

– Якщо цілуєш нашу Наташу за Конфетку – питай дозволу.

Дем промовив це дуже швидко і в нього вийшло «Наташу-Конфетку». Всі засміялися. З того часу я – Конфетка.

Тепер я їду в Латвію.

Пасажири оглядають мене насторожено, з голови до ніг.

А й справді! Мій одяг має неоднорідне походження – штани, подаровані Артуром Волошиним, коттонова сорочка 38 розміру, куплена за 3 рублі в дитячому магазині, на шії намисто з кольорового бісеру і шапочок жолудів, стулених одна до одної. В руках та сама торбинка, стягнута мотузком, у ній куртка, теж дитячого розміру, светр, колготи і книжка Хемінгуея «Старий і море». Я дійсно відрізняюся від основної маси.

В уривчастих поглядах вчувається ворожість. Ясно, потяг – не мій транспорт.

** – популярна назва гастроному на проспекті Шевченка, який мав два протилежних входи, за що отримав назву; він єдиний працював до 23-ї години щодня.

Мені нудно і голодно. Риюся в кишені, рахую гроші – 4 рублі 85 копійок. Плентаюся до вагона-ресторану – там так само недоброзичливі погляди. Виходжу в тамбур, курю. Вибігає офіціант – молодий хлопець. У нього смішний вигляд, волосся – як антени, росте, куди йому хочеться. Його хитрі сірі очі промовляють: Я знаю таких, як ти. Він докурює, кидає бичок і каже мені зачекати: скоро всі розійдуться на обід і щось вдасться придумати. За кілька хвилин я вже сиджу в ресторані за останнім столиком, переді мною миска з юшкою, в якій плавають дві великі фрикадельки. Юшка дуже солена, а фрикадельки страшенно несмачні. Розмова з офіціантом також не клеїться, і я, чемно подякувавши, вертаюся назад у свій вагон.

Ура! Рига!

Вже не пам'ятаю, як добралася до хати Октая – він єдиний, кого я знаю в Ризі. Ось під'їзд. Сходами невпевнено піднімаюся на другий поверх. Дзвоню у двері. Вибігає якась жінка, розмахує руками, щось вигукує по-латиськи, я нічого не розумію. Прошу Октая. Вона незадоволено показує у двері направо і зникає. Відчиняю двері і захожду до великої світлої кімнати.

Октай начебто не впізнає мене, його очі каламутні, він здивований. Проте поступово оговтується, погляд загорається радісним сяйвом:

– Конфетка, це ти? А де Рубчик?

Він хапає мене за зап'ястя, трясє, розпитує про львівських друзів, про жінку і малого сина, з якими розлучився. Видно, що він справді страждає.

Октаєва мати вийшла з кухні. Вона дуже добра жінка і потурбувалася про вечерю. Після вечері каже, що йде ночувати до знайомих.

Ми сидимо, п'ємо чай. Розмова не клеїться. Та криклива мегера, що відчинила двері – їхня сусідка по кухні, каже Октай. Він нарікає на життя, починає вигукувати щось образливе, обзиває усіх жінок на світі, дістається й мені.

Все, втомилася, хочу спати.

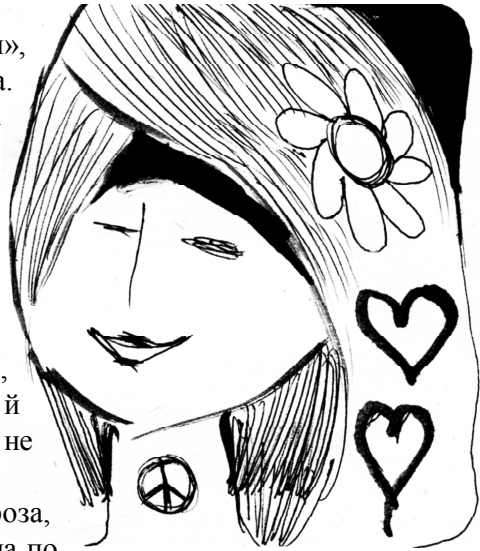
Наступного дня ми зустрічаємося з Жориком Чорним і разом їдемо на Гаю.

Від станції треба досить далеко йти. Всю дорогу через ліс. Врешті, за молодняком виходимо на галявину, де розкинувся табір. 5 наметів, проте людей досить багато. Одні ходять по гриби, інші шукають верес на чай, хтось про щось сперечається, хтось просто розчісує скуйовджене волосся, а дехто лежить на пухкій траві і бездумно дивиться в небо. Зі знайомих зустрічаю Мороза*** і уфимську Бейбі, котра приїжджала до Львова минулого року.

Бейбі з усіма на «Ви», навіть з дітьми. Вона татарка. Маленького зросту, хоча статурою зовсім не слабка. Очі гарні, великі, мигдалеподібної форми, карі. Широкі вилиці ховаються під густими пасмами каштанового волосся. Гордий, сміливий погляд. Здавалося, Бейбі зможе побороти й велетня. Разом з нею можна не боятися нічого.

Я заселяюся до Мороза, який жив у наметі один, хоча по інших тулилося і четверо, і п'ятеро. Вони розповідають, що табір вже раз розганяли, і тому багато людей пороз'їжджалося. Залишилися самі відчайдухи, які, зібравши речі, побродили по лісі, і коли правоохоронці вгамувались, повернулися в табір.

Я домовляюся з Морозом, що поїду до Риги, заберу речі в Октяя і повернуся останньою електричкою. Він обіцяє зустріти мене на станції у Вітрупе.

*** – Олександр Мороз.

І ось я знову піднімаюся по сходах, натискаю знайому кнопку дзвінка, переживаю, щоб, не дай Боже, не потурбувати сварливу відьму.

У кімнаті сутінки, фіранки завішані. Октаєва мати сидить на стільчику посеред хати, склавши руки на колінах, на її обличчі смуток і тривога.

Октай гасає по кімнаті вперед-назад зі скаженими очима, вигукує незрозумілі слова незнайомою мовою. Подумки я радію, що сьогодні не залишаюся в нього ночувати. Мати, побачивши мене, жвавішає і схоплюється зі стільця:

– Ти прийшла? Я йду до подруги. Їжа на кухні.

І вона тихенько причинила за собою двері.

Октай трохи втихомирився і починає накривати на стіл. Я, як можу, намагаюся заспокоїти його, відволікти від поганих думок. Але в мене не виходить. Октай розповідає про свій сон, який його дуже гнітить. Начебто він стоїть у церкві, молиться. До нього підбігають двоє в штатському – він знає, що це кагебісти – і тягнуть його в льох. Він пручається, але все безнадійно. Кришка закривається.

Пробую якимось розтлумачити йому: це означає, що його душа рветься до Львова, але щось не пускає.

Від поганого передчуття у мене стискається серце.

Дзвонять у двері. Це прийшов Жорик Чорний, аби провести мене на вокзал. Октай здивований:

– Ти що, їдеш? Я тебе дуже прошу, не залишай мене самого. Не йди.

Його голос тремтить, здається, він ось-ось заплаче. Раптом в очах спалахують злі вогники:

– Ну і забирайся геть. Мені тебе не треба.

Я починаю складати свою торбинку. Жорик каже, що почекає на вулиці. Октай знову міняється в лиці. Він стає добрий і привітний:

– Візьми побільше шкарпеток, – відкриває шафу, – в дорозі найбільше мерзнуть ноги. Чекай, я дам тобі варення. Ось плащ, ти в ньому не змокнеш, тобі буде тепло. А тепер йди.

Я чемно складаю все в торбу. Ще повертаюся у дверях: треба попрощатися. Він махнув рукою: «Йди».

Біжу у двір, де чекає Жорик. Раптом у торби обриваються мотузки і вона гупає на асфальт. Жорик поспіхом збирає речі. Я піднімаю голову і у вікні бачу Октя. Наші погляди зустрічаються і він знову волає щосили:

– Я тобі сказав, йди! Бігом!

Відтоді минуло понад 30 років, а я й досі картаю себе за те, що пішла.

Коли електричка під'їхала до Вітрупе, вже було зовсім темно. Пройшов невеликий дощ і світла піщана земля потемніла, зрівнявшись за кольором з навколишніми деревами. На станції немає нікого. «Мороз!» – гукаю в темряву. У відповідь тиша. Що робити? Залишатися до ранку на зупинці, чи йти в ліс до табору? Але ж я навіть не роздивилася, в який бік іти. Тут і вдень можна заблукати. Ну добре, йду. Я ж нічого і нікого не боюся. Крім Радянської влади, звісно. Витягнувши руки вперед, пронизую темряву, і маленькими невпевненими кроками рушаю вглиб лісу. За пару метрів обертаюся назад. Єдиний вогник, що горить на станції, ніби кличе: «Вернись». Повертаюся. Розум аж скувало від страху, тіло тремтить, чути, як цокочуть зуби. Що робити? Яка безглузда безвихідь. Я знову стою і дивлюся в бік лісу.

І тут – о диво! – на чорній мокрій землі я бачу світлі сліди. У темряві їх добре видно. Вони ведуть до лісу. Так-так, це сліди Мороза! Він приходив мене зустрічати, чекав, але не дочекався, пішов дощ, і він повернувся до табору. Мокра земля прилипла до підошов його величезних черевиків і на споді лишився сухий світлий піщаний слід.

І я пішла по сліду. Йти було довго і дуже важко. Темно. Гілляки хапали мене за волосся і сорочку, дряпали обличчя і гучно тріскали під ногами. Але вороття назад не було, я йшла вперед. Вогник на станції давно зник за стовбурами дерев.

Вибравшись із великого лісу, я потрапила в молодняк. Тут сліди щезли. Під ногами шерхла трава. Я зупинилася і стояла, прислухаючись до звуків ночі. Кричати боялася, щоб не розбудити лісових мешканців. Потім повернулася назад до слідів, по них визначила напрямок, і ввійшла в молодий ліс. Деревя були не вищі за мій зріст, і небо здавалося ближчим. Я, неначе маленьке беззахисне звірятко, прислухалася, вдивлялася, принюхувалася, лякаючись всього на світі, але все-таки йшла.

І тут я вловлюю ледь чутний кислуватий запах. Ще трохи. Стоп, сьогодні в таборі варили вересовий чай.

Розвертаюся назад, у той бік, присідаю, стаю навшпиньки, витягнувши шию, вдихаю холодне повітря – де ж той кислий запах? Ось він! Повертаю вправо. Продираюся просто через кущі, але вже не відпускаю від себе тоненький подих. Ось галявина. Ще пару кроків, і в темряві вимальовуються трикутники наметів. Ура! Ура! Ура! Я прийшла. Вогонь давно погас, всі сплять. Я тихенько влізаю в намет до Мороза.

- Хто тут? – питає сонний голос.
- Це я, Конфетка.
- Ти що, з неба впала?
- Спи, завтра розповім. Зустрів, називається.

На Гауї життя було тихим і безтурботним, неначе час зупинився. Кожен мав якийсь заняття. Хтось збирав дрова, хтось розпалював ватру, хтось варив їжу. Нашим обов'язком з Бейбі було ходити до сусіднього селища Царнікава за провізією. Йти треба було довго. Ми купували два кілограми макаронів, банку томатного соусу, буханку хліба, і з тим верталися назад. Їжа кожен день одна й та сама, і не дорожче, ніж на рубль-п'ятдесят.

Одного разу я попросила Бейбі зайти до бару, щоби хоч вдихнути запах кави. У барі тихенько грала музика, солодкий аромат приємно лоскотав ніздрі. Не було нікого, тільки за стійкою сиділо двоє гарних, стильно одягнутих хлопців. Вони окинули нас байдужими поглядами і відвернулися. Стали кликати офіціантку. І тут я почула, що вони розмовляють українською, та ще й із львівським акцентом:

- Цьоцю, цьоцю!
- Хлопці, ви звідки? – спитала я.
- Зі Львова, а що?
- Я теж зі Львова.
- Не може бути! В такій глухомані?

Я показала паспорт. У ті часи не можна було без нього, будь-якої хвилини подорожній міг опинитися у

спецрозподільнику. Хлопці тільки дивувалися і від щирого серця пригощали нас вином і кавою. Коли я сказала, що в таборі є ще один львівський, вони захотіли познайомитися. Взявши пару пляшок вина, ми всі разом подалися до табору.

– Мороз! – закричала я, коли ми прийшли до намету. – Тут люди зі Львова! З тобою хочуть говорити!

Але розмови не вийшло. Мороз, видно, мав якісь інші, невидимі справи. Він вискочив заспаний, зі скуйовдженою бородою, ледве встиг подякувати, поки хлопці тицьнули йому в руки пляшку, і зник у невідомому напрямку.

Пройшло пару днів. Погода зіпсувалася, почалися дощі. Люди стали роз'їжджатися хто куди. Ми з Бейбі вирішили рухатися на Валдай – туди поїхали «Львівські на мотоциклах», Пензель, Вишня – і вже з ними повертатися до Львова.

Ми з групою волохатих ішли до станції. Я раділа, як мала дитина. Ми їдем шукати наших на Валдай! Я йшла і підстрибувала. Ля-ля-ля! Раптом – один хибний крок, я наступаю на камінчик, нога підвертається і я падаю на землю. Дикий біль!

Приїхали!

До станції хлопці по черзі несли мене на руках. В електричці нога в коліні розпухла, як валянок. Біль був такий, що сльози котилися з очей. Тепер треба вирішувати, що робити зі мною. В Ризі мене відправили до лікарні швидкої допомоги. Зі мною пішов Саша Рішельє. Решта поїхали до когось на хату.

Лікар зростом із величезну шафу, з заковченими рукавами, обмацав здоровенними волохатими лаписьками мою ногу. Я лежала і тихо стогнала. Він взяв грубезну голку і з силою встромив у коліно. Я чула, як в лоток задзюркотіла якась рідина.

– Молодець, терпелива, – сказав монстр, зараз накладем гіпс, побудеш у нас, за три дні будеш, як нова копійка.

«Три дні? Як три дні? Мені завтра треба їхати на Валдай! Що ви мелете, дядьку?» – думала я, лежачи на

тапчані. У коридорі чекав Рішельє. Тут почувся брязкіт, двері прожогом відчинилися, і в операційну втягнули каталку з хлопцем. Тіло його було геть порізане, кров цебеніла на підлогу, здавалося, на ньому немає живого місця. Здійнялася метушня, лікар в одну мить забув про мене. Я, переборюючи біль, злізла з кушетки і почовгала в коридор.

– Швидше, швидше, втікаєм, – зашипіла я до Рішельє.

– Що сталося? – він взяв мене за руку.

– Нічого, але не хочу лежати тут три дні.

На хату ми потрапили, коли вже всі спали. Нам лишилося місце на підлозі біля шафи. Я довго не могла заснути, у мене, здається, піднялася температура.

Вранці ми випили гарячого чаю і вийшли на трасу Рига – Таллінн. Поділилися попарно, вийшло чотири пари. Ми з Бейбі виїхали першими.

До Таллінна ми доїхали легко, без пригод. Машини зупинялися часто, водії брали нас із задоволенням, розглядали, розпитували про життя. Дехто допомагав – хто дрібними грошима, хто сигаретами, а хто пригостив канапкою. Уявіть собі двох юних дівчат на трасі сьогодні – що би про них подумали?

Коли повернули на Нарву – Івангород, по трасі стрічали наших, які стопили парами: то ми обганяли їх, то вони залишали нас позаду. І от ми з Бейбі стоїмо край дороги, виглядаючи чергову машину. Зупиняються москвичі, вони з нашої компанії, але виїхали останніми. Я радісно підбігаю до них і тут чую страшну новину. У мене темніє в очах і підкошуються ноги. Вони кажуть, що Окай покінчив життя самогубством.

До сих пір я картаю себе за те, що тоді не лишилася в нього. Досі відчуваю провину за його смерть. От якби час повернути назад! – я би не лишила його самого. Але хто тоді міг думати, що станеться така трагедія?

У похмурій Ленінград ми в'їхали з похмурим настроєм. Очі в мене червоні, ніс розпух від сліз.

Переночували в Гени Зайцева і наступного дня вирушили на Валдай.

Під вечір ми потрапили до військового містечка, не доїжджаючи до Валдая. Постукали у двері невеликого чепурненького будиночка. Відчинила жінка. Довго випитувала, хто ми, до кого приїхали, як прізвище, і таке інше. Ми не могли казати правди, боялися лишитися вночі на вулиці. Врешті вона постелила нам у маленькій кімнаті і пішла. Ми заснули одразу. На ранок жінка показала нам дорогу в частину. Але нам треба було у протилежний бік.

Ховаючись по куцах, ми звернули в іншу сторону.

Ще трохи – і ми зустрінемо своїх.

Назустріч їхала військова машина, Бейбі підняла руку. Молодий хлопець, солдат запитав:

– Вам куди?

– Бейбі відкрила рота і – ...! Завмерла на місці у дивній позі, кліпаючи очима:

– Я... я забула, як називається село.

От тобі й на! Вона забула. А я взагалі не знала. І що тепер робити? Ми практично добралися до мети, а тепер не знаємо, як називається те село. Бейбі почала розпитувати солдата, які села є тут поблизу – він буде називати, і вона згадає. Нічого з того не виходило.

Ну добре. Сідаємо в машину і їдем. Бейбі розглядається по боках, у неї гарна зорова пам'ять. Минулого року вона їздила з нашими на Валдай. Може, просто впізнає те місце.

Так ми проїхали 30 кілометрів вглиб лісу. Потім військова дорога закінчилася, машина звернула на базу, і ми пішли по лісовій стежці самі.

Прекрасна природа. Високі дерева своїми верхівками тримають осіннє небо. Я назбирала білих грибів, поміж дерев їх була сила-силенна. А Бейбі навіть не дивилася під ноги, йшла вперед, і все намагалася згадати, як називалося те село. Я далі зривала гриби, ламала їх на невеличкі шматочки, ножа не було, і насилляла на довгу чорну шворку.

Вийшло три великі низки, я почепила їх на шию. Привезу додому і мама зварить смачний суп.

Нарешті видно хати. Біля паркану на лавці сиділа бабуся. Бейбі запитала, як називається село, і які ще є села поблизу. Бабуся відповіла, що тут живе п'ятеро людей – один дід і чотири старші жінки, і поблизу сіл нема. Напевне, ми йдем не в той бік. Було вже по обіді, дуже хотілося їсти.

– Ми голодні. Може б ви дали нам щось з'їсти? – попросила Бейбі.

– Ой, не знаю, – каже бабуся, – магазин приїжджає раз на тиждень, хліба нема, але якщо дасте трохи грибів, я вгощу вас супом. Я сліпа, сама грибів не назбираю, а дуже хочеться.

Я зняла з шиї одну низку і простягнула бабусі. Вона завела нас до хати і посадила за стіл. В юшці плавало

дві картоплини і трохи крупи. Замість хліба дала нам огірок.

Коли ми вийшли, біля хвіртки зібралися всі мешканці села. Старі бабки в чорних хустках і один хирлявий дідок з довгою сивою бородою. Ми, дві дівчини, які прийшли, не знати звідки і за чим, були для них дивом-дивним. Вони торкалися нас своїми тремтячими зморщеними руками, заглядали в очі, задавали всілякі смішні запитання. Ми чемно відповідали, сміялися з усіма, жартували, старалися нікого не обійти увагою. Коли запитали про навколишні села, вони, як діти, стали наввипередки називати – Рошино, Єгліно, Чеканово, Івантєсво...

– Івантєсво! – заверещала Бейбі. – Івантєсво! Так-так, нам треба в Івантєсво!

Буду вмирати – не забуду цю назву.

– О, дітки, – стурбовано зацокав беззубим ротом дідок, – це 40 кілометрів звідси у бік Валдая. Чим же вам добиратися, тут транспорт не ходить. Йдїть он цією дорогою, так буде ближче.

Отже, 40 кілометрів ми їхали не туди!

Ну що ж, повертаємось. Ми по черзі обійняли стареньких, дали кожному по жмені грибів. Розпрощались, як і з найдорожчими людьми. Я подумала собі: невже в цих стареньких добрих людей нема ні дітей, ні родичів, щоби хоч колись до них навідувалися?

Години дві ми йшли вузькою стежкою через ліс, поки не вийшли до великого озера, що наче велетенське чисте дзеркало впало з неба в лісові хащі. Посередині спокійного плеса плив одинокий човен. Рибалка підняв голову і дивився на нас. Нам треба було обходити озеро стежкою, але я сказала Бейбі:

– Ми стоимо машини, давай застопимо човен. Глянь, як він на нас дивиться.

– Егей, дядьку! – загорлали ми щосили, розмахуючи руками, – будьте добрі, перевезїть нас на той берег!

Що ви думаєте? Човен поволі розвернувся і почав рухатися в наш бік. За кілька хвилин ми вже сидїли всередині

і розмовляли з рибалкою. Це був чоловік старшого віку, він дав нам по шматочку хліба. Я насолоджувалася смаком шкуринки і дивилася на весла, які по черзі занурювалися в воду, здіймаючи дрібні хвилі. Бейбі про щось розмовляла з ним, а я закуняла, підперши голову рукою. Навколо мене стояв запах білих грибів.

На березі рибалка показав нам напрямок, і ми пішли далі. За мить почули глухий гуркіт мотора. Стрімголов помчали в бік дороги, там побачили людину на моторолері.

– Звідки ви і що робите в цих непролазних хащах? Хіба вам не страшно самим у лісі? – він був у шоці.

Ми все розповіли, і як опинилися тут, і куди нам треба.

Він довго не роздумував і сказав, що таких дівчат, як ми, його транспорт ще витримає. Притулив нас до себе на невеличкому сидзєнні**** і розвернувся в бік Івантєєво. Це було класно!

Від Івантєєво до Миробудиці знов пішки. Доріг вже не було. Ми продиралися крізь високу траву, мало не по коліна вгрузаючи в болото. Я зняла босоніжки і йшла просто в шкарпетках. Хворе коліно знов нагадало про себе. Нога знову розпухла і боліла. Бейбі час від часу прикладала свою долоню до мого коліна – цим вона знімала біль.

Бейбі була справжнім магом. Вона розповідала про Нострадамуса, про всякі дивні речі, і що скоро Союзу не буде. Я не могла в це повірити. Хіба війна, або величезна хвиля змие Союз? Або землетрус зітре його з лиця землі?

Так ми підійшли до закинутого села. На землю спускалася темрява. Гарні добротні хатини стояли у повній тиші. Здавалося, ще пару хвилин тому тут були люди, але якась невидима сила примусила їх покинути своє житло, залишити майно і пожитки. Ми проходили повз гарні обійстя, паркани, місточки, і голосно кричали: «Пензель!

**** – сидіння (полонізм).

Вишня! Звездний! Гей, хіппі, де ви є?» – Але нам ніхто не відповідав.

Горобина ніч впала на нас, накривши село чорною ковдрою. Темрява буквально заліплювала очі, вуха і розум. Ми стояли посеред закинутого села, розгублені, страшенно втомлені і голодні, вглядаючись у ніч, вслухаючись у тишу – все марно. Непроглядна п'ятьма. І тут я побачила вдалині ледь помітний вогник. Настільки слабкий, що можна було повірити, що мені привиділося.

– Бейбі, дивись, – я вказала рукою в той бік. Вона, не роздумуючи, вхопила мене за руку і поволокла навпростець через огорожі і рови до світла. Скоро ми підійшли до невеликого зрубу. В хатині дійсно жевріла свічка. Бейбі затарабанила у двері і щосили закричала:

– Хлопці, відчиняйте! Це ми, Бейбі і Конфетка!

Тихо.

– Ви що, не чуєте? Позасинали? Відчиняйте! – не вгавала Бейбі.

За дверима тиша.

Тоді вже я сама стала гримати і волати. Якщо там немає Пензеля і наших, все-одно, там хтось є. Свічка ж горить.

– Відчиніть, пустіть, ми вам не заповідіємо лиха, ми дуже змерзли, – благала я.

За дверима почувся якийсь шурхіт:

– Можете не просити, я вас не пущу. Я вже багато років не спілкуюся з людьми, – почули ми сухий, як тріска, голос.

– Тоді хоча би підкажіть, де наші хлопці? Таки волохаті, бородаті, на мотоциклах, ви мабуть їх бачили.

– Бачив. Сьогодні вранці вони виїхали звідси. А ви, якщо вже вам так погано, йдіть уперед, через сім хат, там поселилися студенти, вони вас пустять. А я ні, навіть не просить.

На цьому розмова скінчилася. Більше ми не почули звідти ані звуку.

Взявшись за руки, ми побрели через мертве село. І ось веселі вогники і дзвінкі голоси сповістили нам, що тут є живі люди. Ми впевненими кроками рушили до великої і цілком пристойної хатини.

Четверо студентів, побачивши нас, хвилин із десять не могли прийти до тями. А ми стояли посеред кімнати з брудними обличчями, скуйовдженим волоссям, мокрими до колін штанами, і взуттям, прив'язаним до торби. Мокрі шкарпетки лишали сліди по підлозі. Так, ми дійсно нагадували привидів.

– Може, ви дасте нам пити? – порушила я напружену тишу. Хлопці заметушилися по хаті, почали витягати горнята. Це справді були студенти з Москви. Вони приїхали збирати гриби і ловити рибу. Тараньку і сушені гриби продавали у Москві, це був непоганий підробіток до куцої стипендії. Нас напоїли вином і вгостили хлібом зі згущеним молоком. Більше нічого в них не було.

І все одно ми лягали із прикрим відчуттям, що не знайшли своїх мотохіппі.

Ну що ж, значить, і наша подорож на цьому закінчується. Треба вертатися до Львова.

Зранку ми встали, вмилися, розчесали волосся, почистили одяг. Хлопці звернули увагу, що ми досить таки симпатичні дівчата. Ми подякували їм за нічліг і їжу, і рушили в дорогу. Наш маршрут мав пролягати у зворотньому порядку: через Валдай, Ленінград, Таллінн, Ригу, Вільнюс – де у Бейбі були знайомі-хіппі, в яких можна переночувати.

Йшли пішки. Згодом побачили будинок. Гарний, цегляний, чепурний, подвір'я заасфальтоване, на городі великі парники. Він сильно вирізнявся на фоні маленьких хатинок-зрубів. Ми стали перед хвірткою і задумалися, чи варто заходити, просити їсти? Але тут із хати вибігла жінка і сама закликала нас на подвір'я. Тільки-но ми сказали, що голодні, як вона обійняла нас за плечі і повела до літньої кухні. За пару хвилин на столі стояло море всілякої їжі – пиріжки, котлети, риба смажена, риба фарширована, гриби всіх видів, помідори, огірки, всяка всячина. Ми просто не знали, з чого починати. А вона стояла ззаду, втирала сльози і шепотіла: «Їжте, дітки, їжте, наїдайтесь».

Мені стало ніяково:

– Чого ви плачете? Нам боляче на вас дивитися.

– Ой, дітки, їжте, не звертайте на мене уваги. У мене теж була донечка, вона з голоду померла у блокаду в Ленінграді. А ти, – вона тицьнула пальцем на Бейбі, – дуже на неї подібна. Мені здалося, що це вона прийшла і просить їсти. Вона була така сама маленька, гарна, з великими очима. Але померла, я не змогла її врятувати. Більше дітей у мене нема. Ми з чоловіком мешкаємо в Ленінграді, а тут наша дача. У нас все є, тільки донечки нам не повернути.

Вона заглянула Бейбі в очі:

– Може ти залишишся з нами?

– Ні, у мене є батьки, – не замислюючись відповіла та. – І Наталю я не покину.

Увечері ми добралися до Ленінграда. Перед тим, як шукати нічліг, ми пішли до магазину по хліб і макарони. Бейбі зайшла досередини, а я залишилася стояти надворі. Тут до мене підійшли місцеві випивохи і стали розпитувати про моє намисто. Я відповіла, що це гриби, і відірвавши пару шматочків, простягнула їм. Ті люди виявилися веселими і доброзичливими. Зраділи, обнюхували, пробували гриби на смак, задоволено покрекетували. Потім запропонували випити вина. Я сказала, що під магазином пити не буду, можуть загребти. У них тут же з'явилася бляшанка з-під халви. Туди налили вина, і я, підтримуючи її пальцями знизу, сьорбала, ніби з п'яла. В один момент по тілі розляглося приємне тепло. Я знову відчула себе спокійною і сильною.

Зранку ми вийшли на трасу до Таллінна. Вже не пам'ятаю, як добралися в Естонію. У Таллінні застопили машину, що їхала просто в Україну, до Луцька. Майже тисячу кілометрів. Ми дуже зраділи спочатку, але потім, чимдалі важче ставало витримувати таку їзду. «Запорожець» із двома чоловіками ледве повз по дорозі, на задньому сидінні було тісно, ноги позатерпали. Ми хотіли вийти і ловити щось інше. Але подумавши трохи, вирішили їхати далі. Як не як, тисячу кілометрів. Могла знову статися якась халепа. Найстрашніше було потрапити в кігті ментів. Та й починалася осіння дощова погода, вже не поспиш на траві просто неба. Одним словом, їдемо.

До Луцька ми в'їхали під вечір. Попрощалися з дядьками і стали думати, що робити далі. До Львова лишається якихось сто кілометрів, але машин на трасі нема. Треба проситися на ніч. Постукали в одну заможну хату, але нас не пустили. В другу, третю – те саме. Нарешті з одного будинку вийшов господар. Він мав досить поважний вигляд. Після довгих розпитувань, як у міліції, він пустив нас до кімнати. Нам поставив миску зі сливами і солодким

печивом, а сам за той час пішов у коридор. Невдовзі він повернувся і з підозрілим виглядом сказав, що нам не вірить. Ми пішли в коридор і побачили, що сумка Бейбі вивернута навиворіт. Значить, він рився по наших сумках, а її спальник не зміг вкласти назад.

Ми знов опинилися самі на дорозі. Було темно і холодно. Ми стояли мовчки і не могли нічого придумати.

Невдовзі під'їхав мотоцикл із двома хлопцями. Вони були напідпитку, зачепили нас, щось довго розказували, розпитували, поки не стало ясно, що нам треба десь переночувати.

– Ми завезем вас, де можна поспати. Сідайте.

Не дуже хотілося з ними їхати, але вибору не було. Втиснувшись на мотоцикл, ми помчали у невідоме.

Їхали близько години, поки попереду з'явилося село. Мотоцикл під'їхав до якоїсь незавершеної будівлі, чи то гуртожитку, чи контори. В одній кімнаті серед будівельного мотлоху стояло два ліжка. На одному хропів п'яний бугай. Хлопці сказали, що приїдуть за нами зранку. Ми тихенько вляглися на друге ліжко. Давалася взнаки втома, боліла спина, гули ноги, пульсувало хворе коліно. Але сон стуляв повіки.

І тут заворушився п'яний бугай. Він підняв голову і вилупився на нас дурними, каламутними баньками. Потім звівся на ноги, похитуючись, підійшов, і почав стягувати нас із ліжка. Було ясно, що проситися чи пояснювати щось цій людині немає жодного сенсу. Він боляче стиснув мені зап'ястя і поволік до свого ліжка. Другою рукою намагався стягнути з мене одяг. Тоді Бейбі, довго не задумуючись, підійшла ззаду і тріснула бурмила по голові своєю важкою торбою, ще й штовхнула з усієї сили. Він втратив рівновагу і гепнувся на підлогу, при цьому схопивши мене за ногу. З усієї сили Бейбі рвонула мене убік, моя нога висковзнула з його рук, і ми стрімголов вилетіли надвір.

Пробігши пару метрів, зупинилися. У мене тряслося тіло, серце гупало, як шалене. Із жахом я усвідомила, що один босоніжок залишився у нього в руках. Що робити?

Надворі справжня осінь, додому ще сто кілометрів, а я боса. Але повертатися в той будинок не було сил.

Так ми стояли в темноті з півгодини і мовчали.

– Ні, боса ти не підеш, – нараз промовила Бейбі і впевненим кроком попрямувала назад. Я пробувала її стримати, але марно. Мене знову скував жах. Здавалося, він її вб'є. Я стояла з двома торбами в руках, в одному капці і прислухалася до звуків. У будинку все завмерло. І раптом почувся дикий гуркіт, матюки, пронизливий вереск Бейбі, і знов усе стихло. За мить вона з переможним виглядом вигулькнула з темноти. В руці несла мій капець.

Ось такою відважною була моя Бейбі.

Ми схопилися за руки і побігли щосили від цього поганого місця. Бігли, поки не стомилися. Постояли, відхекалися, і побрели в темноті, невідомо куди. Минули цвинтар. До горла підступила нудота – що буде з нами? Глупа ніч, холод проймає до кісток. Ніде в хатах не світиться.

І тут ми побачили світло.

– Ну, що робимо? – невпевнено запитала я.

– А, що буде, те буде, – відповіла Бейбі і рішуче погрюкала у двері.

Відчинила жінка сільського вигляду у простенькій одежі.

– Нам би переночувати... – Бейбі навіть не встигла договорити, а жінка вже відступила від порога, даючи можливість пройти до хати.

У кімнаті сидів чоловік із привітними очима і трое малих діточок. Інтер'єр був зовсім бідненький. Господиня без зайвих слів поставила на стіл миску з гарячою картоплею в мундирах, квашені огірки і хліб. Яка то була їжа! Ми вечеряли мовчки, а вона за той час постелила чисту постіль і вийшла з кімнати, щоб ми переодяглися. За нею вийшли всі решта.

Коли зранку ми прощалися, я уперше за всю подорож пожалкувала, що не маю грошей, аби їм віддячити. Я зняла з шиї пару грибів і простягнула їх господині.

Вже після обіду ми були у Львові.

Пішли зразу до Пензеля. Я кинула торбу в куток, зняла куртку і впала на ліжко.

До кімнати зайшов Пензель:

– Ну що, втомилася?

– Трохи є.

– А це що? – він вказав рукою на шворку, на якій теліпалися два маленькі грибочки.

– Це мамі на суп, – відповіла я і повернулася до стіни.

Завтра зранку поїду додому, за два тижні я дуже скучила за мамою і братом.

Звёздный

От сумы и от тюрьмы...

Впереди было лето 1983 года, а хиппи летом любят путешествовать, и нужно было решать, куда же ехать на мотоциклах. Было настроение направляться к морю, и, возможно, на Кавказ. По дороге решили заехать в Киев. Там проживал наш приятель Юлиан Песнячевский, «деятель искусства с восемнадцатилетним художественным образованием», как он себя называл. В образование, кроме высшего, включались также детская художественная школа и художественное училище. Набиралось, действительно, много. Кроме того, Юлиан два года назад одолжил у Вишни десять рублей, это была цена примерно полтора литра водки, а также было интересно совершить экскурсию по Киеву.

Пензель вспомнилось, что после службы в армии, он со своим другом, путешествуя на мотоциклах, останавливались под Киевом в кемпинге, в котором было много иностранцев и атмосфера казалась, как за границей. И даже один темнокожий иностранец, расстелив на траве новые джинсы, отрезал ножницами штанины до колена, сделал таким образом шорты. А это воспринималось как высшее проявление свободы, потому, что у нас джинсы на черном рынке стоили две месячных зарплаты, и советские люди на такое не решались. Правда, пробухать могли и больше.

И мы отправились в путь тремя мотоциклами. Я с Пастернаком*, Пензель с Миклованом**, а Вишня должен был ехать с Орестом Хемием. Но выехать с нами Орест не смог, у его сестры была свадьба, на которой он играл на ударных. Поэтому он должен был прилететь самолетом.

* – Ярослав Пастернак.

** – Юрий Сколозdra.

Миклован был завсегдатаем бара «Нектар» на улице Саксаганского, который был любим богемной тусовкой, и был нашим давним знакомым. Он в свое время, просмотрев все фильмы про румынского комиссара Миклована, проникся восторгом от этого киногероя, копировал его манеры и цитировал крылатые фразы, за что и получил прозвище «Миклован».

Выехав рано утром, мы уже вечером были в этом самом кемпинге. Там сплошные удобства – стоянка для мотоциклов, городской автобус в Киев, и можно ставить палатки на траве за небольшую плату.

И дефицитные иностранцы, действительно, ходили здесь табунами, и вообще все было по-заграничному. Это вызывало восторг. Дефицит всегда в цене. Позже, когда Пензель с Миклованом попали в каталажку, сокамерники им говорили: «Ну и занесло же вас в этот кемпинг, да там на одного иностранца по два стукача под кустом».

Знать бы наперед.

На следующий день Вишня отправился в аэропорт встречать Ореста Хемия.

Вечером мы отдохали в кемпинге. Вишню, Пензеля и Миклована заметили двое испанцев, остановившихся неподалеку вместе с поношенным автомобилем «Рено». Вишня не задержался, так как непьющий, зато к интернациональному общению присоединился я.

Для меня извлекли складной шезлонг из багажника и пригласили к столу.

Беседа велась при помощи жестов с добавлением отдельных слов. Пензель в школе проходил французский, я – английский, и вместе нам удавалось вспомнить более десятка слов. По всему было ясно, что испанцам был непонятен наш внешний вид. Они пытались узнать, являемся ли мы членами «вэрдэ парти». Мы им объяснили, что мы просто «рашен хиппи», и ни в какие партии не записываемся за ненадобностью, и в общем – абстиненты. Но слово «вэрдэ» не давало покоя, хотя при этом испанцы показывали на листья и траву. И вдруг, эврика! Пензель вспомнил

надпись на банках с молдавским зеленым горошком – «Мазэрэ вэрдэ». Стало понятно, что речь идет о партии зелёных.

Мы сидели в складных креслах, закинув ногу на ногу, курили испанские сигары, беседовали с настоящими иностранцами и угощались испанским вином из бурдючка, который держат на расстоянии от рта, чтоб не облизывать рожок. Про такой бурдючок упоминал Хемингуэй в романе «По ком бьет колокол». И я его увидел единственный раз – в кемпинге. Все было как в кино. И в общем – весело. Это и была настоящая народная дипломатия, которой боялись вожди.

Беседа текла непринужденно, но мы были начеку. Пензель приложил палец к губам и, показав рукой на кусты, сказал:

– Тс-с-с! Полиция! – намекая на прослушку.

Испанцы засмеялись:

– А, полиция – пуф! пуф! – и пальцем изобразили стрельбу.

И это тоже слышали сексоты.

Вечерело. Мы пошли к своим палаткам у забора. И тут Пензель захотелось после хорошего вина купить шоколаду в местной забегаловке. Мы пытались его отговорить, учитывая наличие большого числа людей в штатском, которые прогуливались по территории. Но Пензель оставался непреклонен, утверждая, что в нашей стране каждый гражданин имеет право закусывать шоколадом. С ним вызвался идти за компанию Миклован, и они оба пошли в павильон навстречу судьбе.

В кафэшке они снова увидели наших знакомых испанцев, и опять была радостная встреча и беседа с усиленной жестикуляцией. Вино и эмоции переполняли, и Миклован пустился в пляс под игравшую музыку. Позже им это всё припомнили.

Вернувшись сильно раскрасневшимися, Пензель с Миклованом рассказали, что в забегаловке люди в штатском проявляли к ним заметный интерес, подсаживаясь за

соседние столики подслушать беседу «на пальцах», и что они «еле ушли от хвоста». Как оказалось, недалеко.

На следующий день мы поехали автобусом в Киев, повидали Юлиана, посетили Лавру, прогулялись по городу. Пора было и поест. Мы с Пастернаком зашли в столовую, а наши друзья – в соседний гастроном за покупками, намереваясь тоже потом подтянуться к столовой.

Мы уже закончили трапезу, но друзей все не было. Наверное, очередь, подумал бы Штирлиц. Мы зашли в гастроном – там никого. Мы спросили у грузчика, и он поведал, что наших друзей забрала милиция. Это было привычным, и мы поехали в кемпинг, особо не беспокоясь.

В кемпинге к нам вдруг подошёл посыльный с распоряжением явиться всем к гостиничному милиционеру. Через некоторое время явился он сам. Узнав, что еще не все на месте, повелел быть, когда все придут. Это настораживало.

Пришли наши друзья. Как оказалось, пока они были в гастрономе, бдительные пенсионеры «гражданской наружности» привели милицию, радостно указывая пальцами – «Вот они!». Всю компанию отвели в опорный пункт ДНД, потом приехал воронок, и их повезли в Печерский райотдел милиции.

Дежурные оказалось выпускниками Львовской школы милиции. Состоялась любезная беседа, они интересовались новостями о львовской «барахолке», сделали фотографии – фас, профиль, сняли отпечатки пальцев, и отпустили, даже не продержав и двух часов, как могли по закону.

Снова пришел посыльный от участкового, требуя всем явиться. Все пошли. Участковый стал рассказывать небылицы, что мы всю ночь шумели, что на нас пожаловались соседи. Мы отнекивались и говорили, что нас наверное перепутали, и что это армяне с болгарами по соседству жрали коньяк и не давали спать полночи. Он еще пополоскал нам мозги и сказал:

– Ладно, все идите, а вы, двое, останьтесь, – и указал на Пензеля с Миклованом.

Прошло более часа, мы собирались спать, а наших друзей все не было. Я пошел на разведку. Но оказалось, что в кабинете никого нет, контора на замке и концы в воду. Был человек и нет человека, как в 1937 году.

Дождались утра. Я снова пошел к злосчастному кабинету. Возле него прохаживались двое, милиционер-подполковник и человек в штатском с начальственной физиономией. Подхожу к штатскому, говорю:

– Добрый день, пропали двое наших друзей, вы не знаете, где они?

Он ласково улыбнулся, сверкнув золотым зубом, и сказал:

– О, еще один волосатый, его тоже нужно посадить.

Я струхнул немного, но виду не подал, и сделал морду кирпичом:

– Моя палатка там, у забора, а я хочу знать, где наши друзья. Они вчера остались в кабинете у участкового и до сих пор их нет, вы не знаете, почему?

Штатский перестал улыбаться. Его шутку никто не поддержал, а смеяться одному не интересно, и ответил:

– А они вчера себя плохо вели, им дали по 10 суток. Подробности спрашивайте у участкового, – и его интерес ко мне пропал.

Я отправился с новостью к друзьям, было не смешно. Потом пришел милиционер и подтвердил то же самое. Я выразил недоверие, что быть такого не может, наши друзья не хулиганы, и спросил:

– А вы почему не вмешались в нужный момент?

Он ответил, мол, было поздно, я уже ушел домой и сотрудники тоже. Было видно, что этой игрой руководит не он.

Посоветовавшись, мы решили не возвращаться домой, а ехать дальше – других вариантов не было – с надеждой, что Пензель с Миклованом присоединятся к нам после отсидки.

Мы поставили мотоцикл Пензеля на стоянку, припаковав к нему вещи, и заплатили за 10 дней. Когда мы отъезжали, участковый полюбопытствовал: «Куда вы теперь?». Я ответил: «Домой». И это было правдой. Просто я не уточнил маршрут. Мы поехали через Крым вдоль побережья Черного моря, растягивая время, чтобы через 10 дней достичь Хаджибейского лимана под Одессой, где мы несколько раз бывали с Пензелем. Ему дали телеграмму на адрес кемпинга. Тянулись дни, томительным было ожидание. Мы заблаговременно прибыли на Хаджибей на «наше место». И вот, по истечении 10 суток на шоссе послышался звук мотора, и появился мотоцикл с Пензелем и Миклованом. Они радостно размахивали руками.

Что же произошло?

После того, как они остались вдвоем в кабинете, участковый сказал, что на их безобразное поведение пожаловались шесть посетителей, и даже один гражданин Венгерской Народной республики. Дело пахло керосином и Пензель воскликнул: «Позвольте перед ними извиниться, а вдруг простят! Готов перед каждым хоть на колени упасть». Но участковый объяснил, что все уже разъехались, и гражданин Венгрии тоже, и придется отвечать по всей строгости закона. А если заявлений окажется мало, то будут еще. Их погрузили в ожидавший воронок и повезли в райотдел Ленинградского района.

На ночь наших друзей разместили в «обезьянник», где пребывали двое пьяных граждан непонятной ориентации, между которыми происходили сексуальные разборки, и один другого грозил изнасиловать. Микловану от всего этого экстрима стало плохо с сердцем. Он позвал

дежурного и попросил помощи. Его отвели в дежурку, дали валидол и перевели в другую камеру. Пензель провел ночь один с беспокойными соседями.

Наутро – разбор полётов у начальника отделения. По одному вызывают в кабинет. Начальник посмотрел бумаги Пензеля и сказал: «Отделаетесь штрафом». Блеснула надежда. Повезли на суд. Первым вызвали Пензеля. Судья с многозначительной фамилией Беда заглянул в его бумаги:

– Так. Приїхали в Київ бешкетувати? Десять діб арешту. Вистачить?

– А може би я заплатив штраф, скільки призначите?

– У мене штрафів нема, тільки 10 діб. Наступний!

Микловану судья намекнул, что может дать 15 суток. Но Миклован ответил, что они с Пензелем приехали вместе на одном мотоцикле, и ему тоже дали 10 суток.

Повезли отбывать админарест в суточной тюрьме, автозак был загружен арестованными под завязку. Им разрешили курить одну сигарету на всех.

Потом было построение в большом дворе, развод на работу, как в фильме «Операция Ы», только людей намного больше. Кто был нездоров или не мог работать, тем разрешали остаться. Пензеля с Миклованом взяли на киевский радиозавод им. Попова. Перед работой разводящий милиционер объявил – будете хорошо работать, будете обедать в заводской столовой. Распределили их на склад, и дали третьего. Было видно, что он «с бодуна». Нервно блестя глазами, он сказал:

– Я тут не первый раз, знаю, где есть спирт. Нужны деньги.

Миклован как раз припрятал десятку, которую и предложил на выпивку. Тот раздраженно прошипел:

– Так что ж ты раньше молчал, – схватил десятку и побежал в известное ему место. Но вскоре вернулся еще более раздосадованный:

– Все, поздно, уже нету.

Обратно десятку Миклован везти не рискнул, так как всех обыскивали утром и вечером, и попросил кладовщицу

отправить деньги сестре, написав на бумажке адрес. Десятка дошла, добрые люди есть везде. На эту сумму можно было купить шесть поллитровых портвейнов, что и было сделано по возвращении во Львов.

На проверке оказалось, что двое убежали, и потому всех оставили без обеда. Было обидно и хотелось жрать.

Работа длилась полдня. Потом наших друзей привезли обратно, но просто искупить вину трудом не удалось. В суточной тюрьме их ждали новые охранники, которые повезли машиной в неизвестном направлении. В пути милиционер, увидев в мешочке для личных вещей радио, спросил у Пензеля:

– Ігор Васильович, можна Ваше радіо послухати?

– Так, звичайно. А куди нас везуть, на нове місце арешту?

– Та ні, звідтам, де ми їдемо, тільки одна дорога – на суд і в тюрму.

И милиционер печально вздохнул.

Тучи опять сгущались.

Путь был долгим, на другую сторону Днепра, в сизо. Тюрьма была здоровенной, как корабль «Титаник», и о количестве пассажиров можно было только догадываться. Наших друзей повели в самый трюм, то есть в подвал.

Там они и провели почти весь срок, время от времени посещая допросы, проводимые людьми в штатском. Их обвиняли в злостном хулиганстве и буржуазном национализме, и аргумент, что оба учились в русских школах, никого не смущал. Обвиняли также в «восхвалении буржуазного образа жизни». В этот момент Пензель заглянув под стол, заметил у следователя дорогую импортную обувь и сказал:

– А у вас тоже ботинки не из магазина.

Была эпоха дефицита, и бойцы невидимого фронта ближе всех сидели к распределению товаров народного потребления, и это придавало сил в борьбе с негативным заграничным влиянием.

В завершение всех бесед была обрисована перспектива – три года за злостное хулиганство или три года за

«распространение измышлений, порочащих советский строй». На выбор.

В предпоследний день арестантов отправили обратно в пятнадцатисуточную тюрьму. Когда Пензель вышел из подвала, у него от воздуха и дневного света закружилось в голове.

Тюрьма не санаторий.

В последний день в суточной тюрьме их вызвали в ленинскую комнату и сказали, что добрый следователь решил пойти навстречу и дать шанс исправиться. Но для этого нужно подписать покаянную записку с обещанием больше так не делать. Пришлось, куда денешься.

По всему выходило так, что бдительным сотрудникам органов хотелось подловить «испанских шпионов» на горячем, но что-то не сложилось. Может их просто выдворили «с позором», может уехали сами.

А наши друзья негодились, и их выпустили. Пока. При освобождении сокамерники дали каждому символического пинка под зад, чтоб не возвращались, и они поехали в кемпинг за мотоциклом. В кемпинге ждала телеграмма – ожидаем на Хаджибейском лимане. Словно выросший из-под земли милиционер, заглянув через плечо, спросил, где это Хаджибей?

– На Шацких озёрах.

С тем и уехали. На выезде из Киева был пост ГАИ, рядом прогуливался гаишник. Увидев мотоцикл, он побежал в будку звонить по телефону. Но погони не было. Может, случайность. Главное, что мы всегда были под неусыпной охраной.

Под вечер Пензель с Миклованом остановились на ночлег в придорожных кустах. Достали припрятанную нами

перцовку и включили радио. В качестве награды за все неурядицы был приподнесён сюрприз – сорокапяти-минутный концерт «Beatles» по БиБиСи. Это был целебный бальзам на душевные раны.

А потом – радостная встреча на Хаджибее, и для этого тоже стоило родиться. И в завершение было возвращение в наш Богом хранимый Львов, который пережил и нашествие Чингисхана, и советскую власть, и много других напастей. И так будет долго, так будет всегда, вечно, как хиппи во Львове.

КГБ больше нет. Но от сумы и от тюрьмы зарекаться не следует. С тем и живём.

*When I get to the bottom I go back to the top of the slide
Where I stop and turn and I go for a ride
Till I get to the bottom and I see you again
Do you don't you want me to love you
I'm coming down fast but I'm miles above you
Tell me, tell me, tell me come on tell me the answer
You may be a lover but you ain't no dancer**

* – Коли я спускаюся вниз, я вергаюся на вершину гірки // Там зупиняюся і повергаюся і їду // Доки дістануся низу, я знову бачу тебе // Ти не хочеш мене любити // Я падаю вниз, а ось я вже вище на милью // Скажи мені, скажи мені, скажи мені, дай відповідь // Ти можеш кохати, але не танцюєш (The Beatles «Helter Skelter», 1968).

Speaker

Політ у вічність

Холодна пора року завжди вносить свої корективи у звичний і улюблений – коли тепло – ритм життя. Завершивши черговий робочий день, коли більшу частину часу доводиться спілкуватися переважно із совками (як «перебудованими», так і «законсервованими») з відповідним ставленням до життя та негативом до усіх, хто не сприймає їхньої вивіреної часом «життєвої мудрості», виходиш на холодну вулицю. Снігові замети, сірі, наче інкубаторні постаті, надуті, з пустими очима туристичні групи «Донецьк – Донбас ходіть до нас!», кіч новомодних кав'ярень та вже обридлих «різдвяно-великодніх ярмарків» – і ти, здається, на клітинному рівні прагнеш потрапити додому, у створений тобою власний світ, аби, зачинивши двері і відгородившись від набридливого гамору, зайнятися чимось своїм. І чекати. Чекати теплих днів, аби з головою поринути у вир свіжих, нових вражень.

Нарешті стало тепліше на вулиці, а з цим приходять і відповідний настрій. Видалася вільна хвилина, і я, покинувши стіни закладу, де здійснюю «трудові подвиги» (добре, що хоч не соціалістичні), прямую туди, де завжди знаходжу когось із друзів чи знайомих – до славнозвісної кав'ярні на вулиці Вірменській, чи простіше – на «Вірменку». Як завжди (не знаю чому), гляну на вікно над кав'ярнею, описане в оповіданні «Шибка у вікні» відомого в українській діаспорі письменника та громадського діяча Лева Бабія, що мешкав тут на початку ХХ ст., і заходжу досередини. Тут як завжди – у напівтемному приміщенні, серед звичних і знайомих інтер'єрів плавно тече своїм ритмом негамірне, проте завжди цікаве життя. Оглядаюся, шукаючи знайомі обличчя. Так і є: за одним зі столиків – завжди жвавий

і захоплений розмовою Алік Олісевич вже привітно махає рукою. Дійсно, це «час Аліка»: ще півгодини – і він змушений бігти до праці, в середовище «сірих» уламків советської епохи. Підходжу, сідаю за столик, замовивши перед тим пляшку пива. Алік щось жваво обговорює із своїми знайомими, не відомими мені, тому чекаю, поки він завершить, і ми зможемо вільно поспілкуватися. Аби я не нудьгував, Алік подає мені пакет із фотографіями, на яких зафіксовані останні події з його завжди експресивного життя. Переглядаю фото і ніби машинально зупиняюсь на фотокартці, на звороті якої читаю напис, що ніяк не входить у підсвідомість – «Вечір пам'яті Яна Метелика»... Ще раз перечитую, ще раз... Мозок не сприймає прочитаного, хоча ніби й не потребує жодних пояснень...

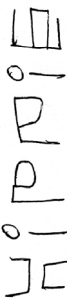

– Алік, вечір пам'яті якого ЯНА?..

– Ну як якого? Яна Метелика!

– Якого Метелика!...

Свідомість далі відмовляється сприймати відповідь, яку вже й так знаєш. Адже лише недавно (якщо півроку холодів – це «недавно») ти зустрічався з ним, як завжди, таким ЖИВИМ, на території Львівського скансену.

Друзі Аліка вже попрощалися, і вся його увага тепер звернена на розмову зі мною. Дізнаюся, що за той час, поки ми не бачилися, Ян помер, і фото, що у мене в руках, представляють першу його персональну виставку – посмертну... Слухаю Аліка і перед очима, ніби стрічка кінофільму, пробігають спогади про людину, з якою довелося бути знайомим та спілкуватися... Як виявилось, за той час помер ще один наш знайомий – Сергій «Цеппелін». Вічна їм пам'ять.

Не будучи ще персонально знайомим із Яном, я часто зустрічав його на вулицях Львова. Не звернути увагу на цю, непересічного вигляду, людину було просто неможливо. Високий, худий (можливо, зросту його фігурі надавала саме худорба, і це візуально робило його значно вищим, ніж він був насправді), він чимось нагадував сервантесівського Дон

Кіхота. Відкритий, широкий погляд сірих очей по-дитячому щиро і захоплено глядів на вир навколишнього життя. Великі вуса «а-ля Сальвадор Далі», гладко зачесане назад волосся – намагання приховати початки облісіння, кольоровий хіповий одяг та жилетка робили Яна надзвичайно схожим на персонажа з епохи популярної польської фолк-рок групи «Czerwony Gitary» – типового представника початку 1970-их. Взагалі, у зовнішності Яна було щось цілком чуже «українському типажу», що більше нагадувало поляка. Зрештою, як я дізнався значно пізніше, Ян справді мав польське походження. В його мові було багато витончених слів, характерних для галицької говірки 1930-их років, яких від пересічного представника (та й не пересічного) в наш час не почуєш. У Яна був навіть характерний акцент, і коли його чула якась випадкова людина, складалося враження, що перед тобою не особа, народжена в Україні, а поляк, що прибув до Львова і добре володіє українською мовою, проте не може приховати відповідного сухого акценту.

Безпосередньо я познайомився із Яном завдяки відомому львівському колекціонерові пивної атрибутики Андрієві Бірману в його помешканні на вулиці Староєврейській, де часто зустрічалися оригінальні особистості і просто цікаві люди.

Ян виявився надзвичайно відкритою та доброзичливою людиною, яка, незважаючи на свій вік (йому було вже за сорок), чимось нагадувала велику дитину, що продовжує тішитися життям і постійно відкривати його для себе. У Яна були дві пасії – мандрівки і вишивання кольоровими нитками фігур метеликів. Я часто запитував Яна, чому саме метелики є домінуючим сюжетом його копіткої мистецької праці – сюжети не зовсім характерні для чоловіків, та відповіді на це питання Ян дати не міг. Він просто любив метеликів. І саме за це до нього назавжди прикріпилося прізвисько «Метелик». За ним багато знайомих навіть не знали справжнього прізвища Яна – Ляшкевич. У нього було багато фотоальбомів зі знімками його робіт та

оголених фотомоделей, чиї інтимні місця були прикриті саме виробами Метелика. Про свої роботи (не про моделей) Ян міг розповідати надзвичайно довго і з любов'ю, демонструючи вишивки.

Життя Яна не було легким, швидше навпаки. На відміну від усіх відомих львівських хіпі, він не був міщанином, а походив із невеликого села Ріпнів Буського району на Львівщині. Розповідали, що ріс він без батька, а мати, аби виростити сина, була змушена важко працювати в колгоспі. Загадково, як серед негараздів і сірого життя радянського села, специфічного (назвемо відверто – рагульського) оточення і застійних часів епохи «розвинутого соціалізму» у простого сільського хлопця, відірваного від, і так нечисленних, іскорок вільнодумства, зміг сформуватися та розвинутися характер і свідомість незгодного з існуючим способом життя та мислення – Ян став хіпі. Наскільки легко бути хіпі, чи просто виглядати по-іншому, ба – мати довгий хаер – міг би напевно розповісти лише сам Метелик. Скільки треба було мужності і життєвих сил фізично слабкому Яну, аби лише пройтися до невеликого сільського магазину, під яким завжди стовбичить гурт недомитих дебілів, упевнених у своїй численній перевазі і готових крім образливих слів «замісити» «хіпаря». Чи ЛИШЕ проїхатися громадським транспортом серед звернених на тебе тупих, ненависних поглядів. Насмішки і кпини, аж до часу, коли здеградоване суспільство визнало його «хорим на голову», стали невід'ємною частиною існування Яна. Сірість визнає лише сірість, усвідомлюючи, що яскравість лише підкреслює її ницість. Ницість натовпу. Напевно саме ці фактори спричинилися до того, що одним із частих виразів обличчя Яна була якась тривога чи очікування чогось неприємного... І аби хоч на декілька годин змінити навколо себе життєвий простір, Ян мандрував до Львова, де шукав таких же, як він, хоч і відірваних від сільських реалій однодумців. Та навіть близьке йому львівське оточення певною мірою відчужувало Яна. Метелик гостро відчував своє провінційне походження.

Проблемою була постійна необхідність повертатися додому, бо він не мав де приткнутися голову у великому місті. Оскільки грошей на маршрутку завжди не вистачало, Ян економив та їздив потягами. Проте, їхній розклад руху не відповідав розкладу руху пересування Львовом Яна. І він, аби не ночувати чи чекати декілька годин на ненависному йому місці збору «блатных и нищих» – львівському приміському залізничному вокзалі, завжди просився до когось із львів'ян переночувати. Та більшості його друзів приймати на ночівлю Яна банально не дозволяли побутові умови. Метелик був змушений шукати прихистку у тих, яким побутові умови дозволяли. Деякі з таких осіб відверто знущалися з нього, дозволяючи йому заночувати у себе виключно на підлозі, і за умови, що той не промовить ані слова і «буде чемним». Ян, забившись у куток і замотавшись у спальний мішок, з переляканими очима чекав ранку. А інші просто виганяли Яна з порога без жодних пояснень. Як прибудного собаку... Та, здається, Ян не вмів довго тримати образ, і його через деякий час знову бачили у товаристві осіб, що відверто ігнорували та зверхньо ставилися до Метелика. Ян відверто боявся (напевно, не безпідставно) і свого давнього приятеля Пензеля, який часто після споживання певних напоїв, маючи богатирський ріст і більше, як у Метелика, фізичних сил, демонстрував своє вміння боксувати. Ні, не з Яном – в основному, із власними дверима. Та Ян панікував від цього, і як розповідали (сам автор цього не бачив), в

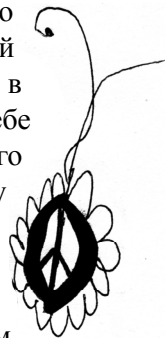
один із Пензелевих днів народжень якийсь час змушений був пересидіти під святковим столом, боячись безпідставного гніву розбушованого іменинника. Та навіть такі казуси не впливали на ставлення Яна до свого оточення і до Світу в цілому. «Дурнуватий Ясько» – доволі часто можна було почути навздогін за Яном від когось зі «своїх»...

До Львова Ян приїжджав не лише змінити життєвий уклад й оточення. Мандрівки переслідували і певну економічну мету: під час масових кічових народних гулянь і таких же фестивалів Метелик продавав усім охочим (а чи багато їх було?..) свої метелики, та не гірше від професійного перукаря робив різноманітні зачіски дівчатам: Ян був вправним майстром заплітати косички найрізноманітніших форм та конфігурацій. Тому в Метелика було надзвичайно багато юних та навіть ще дитячого віку знайомих, спілкування з якими повністю стирало вікові межі.

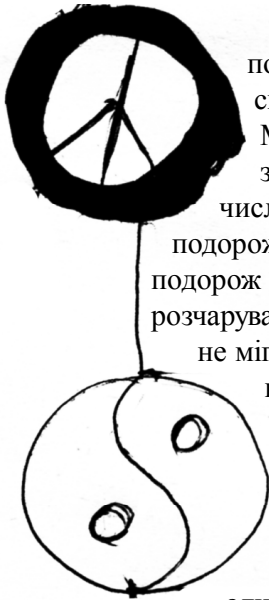
Старовинна латинська приказка каже, що про мертвих треба говорити лише добре. Автор до певної міри не погоджується з нею і вважає, що про всіх – і живих і мертвих – треба казати виключно правду, якою б вона не була. Бо саме вона формує об'єктивну картину дійсності і відображає реалії. Хоча, звісно, пам'ятати треба лише хороше. Незважаючи на свою неагресивність та хіповість, не був ідеальним і Ян, як зрештою і ми всі. Метеликові були притаманні декілька рис, які, можливо, негативно впливали на ставлення до нього навколишніх (мова йде про «своїх», системних, а не основну масу земляків-галичан).

Будучи назавжди вірним хіпівським ідеям, Метелик скептично і навіть зневажливо ставився до тих своїх друзів, які зрадили канони вільного життя і працювали на офіційних роботах – як він сам вважав, «продалися за гроші», – хоча насправді ніхто з них і не мав особливих фінансових надходжень. Швидше навпаки. Демонстративно не сприймав Ян і сімейного статусу багатьох хіпі, хоча особисто мені здавалося, що демонстрацією такої позиції та ставленням до родинного життя Ян маскував власне гостре

відчуття самотності, що була його невід'ємним супутником. Метелик завжди прагнув знайти, відшукати для себе сердечну пасію чи подругу для інтиму (як він казав – «порнографічну дівчинку»), однак на практиці всі його зусилля залишалися марними. Будучи демонстративно вірним та відданим хіпівському способу життя, захмелілий Ян (він не мав схильності до алкогольних напоїв і, в принципі, був до них байдужий) часто проголошував себе патріархом львівських хіпі, «правдивим патріархом», якого не визнають таким лише через те, що він проживає не у Львові... З приводу цього завжди м'який Ян висловлювався доволі брутально та не зовсім етично...

Багато хто звинувачував Яна у скупості та схильності до «халяви», напевно не задумуючись над тим, що і перше, й друге швидше були проявами супутньої упродовж всього життя Метелика бідності. Ян не відвідував кав'ярень, не тратив грошей на імпровізованих пікніках, хоча, у принципі, ніколи не відмовлявся бути присутнім на них. На спільних «фестах» було часто помітно, що Метелик голодний... Ян рідко робив дарунки своїм друзям, навіть з нагоди персональних свят. Дуже часто замість подарунка він привозив зі собою пакет квасолі, через що окремі «друзі» ставилися до нього зверхньо та з відвертим презирством, можливо, навіть не здаючи собі справи, що саме ця квасоля і була єдиним скарбом і харчем Яна, який він привіз зі села... Насправді, по-хіпівськи, віддаючи останнє... З ошадливістю Яна був пов'язаний і певний курйоз. Купивши десь на алкогуртівні півлітрову пляшку горілки (за старими цінами за 15 гривень), Ян міг заявитися з нею на якийсь фест і оголосити про свій подарунок винуватцю події. Коли господар і гості вже добряче (м'яко сказано) «насвяткувалися», Ян, логічно зміркувавши, що, зважаючи на стан публіки, його дарунок вже непотрібний, та навіть шкідливий, ховав пляшку до свого наплічника і чекав наступної підходящої події, коли її можна знову спrezentувати. Цей ритуал повторювався декілька разів, поки пляшку таки не «приговорили»...

Хронічна нестача грошей і відсутність постійної роботи виробили в Яна ще одну доволі специфічну рису – любов до своєрідної бухгалтерії. Метелик вів блокнот, у якому детально занотовував усі видатки та доходи під час своїх численних мандрівок. Коли випадково видатки на подорож перевищували видатки, затрачені на таку саму подорож минулого разу, це викликало в Яна неприховане розчарування та радикально міняло настроїв. Ніхто до пуття не міг зрозуміти значення для Яна цієї бухгалтерської книги, але її важливість для Метелика була колосальною. Побоювання, що його обов'язково пограбують односельці, виробила в Яна ще одну дивну звичку – він не любив відчиняти вікна у своєму домі, боячись «селян-форточників»... А в останні роки його життя розповідали про ще одну дивну рису, яку помітили в Яна – цікавість до міських смітників, де, на думку Метелика, можна знайти багато корисних речей, неоцінених «буржуями». Зрештою, Метелик усюди підбирав усе, що, на його думку, могло би йому знадобитися. Анекдотичною була історія, коли у Польщі Метелик знайшов на смітнику металевий ящик з інструментами. Серце його обливалося з жалю через те, що він змушений був усе-таки покинути випадкову знахідку через її вагу – ящик був надзвичайно важким і доповодилося його в Україну Яну не вистачало фізичних сил. Польща, таке водночас близьке і далеке закордоння, була улюбленим місцем мандрівок Метелика. Абсолютно інша ментальність західних сусідів, які не проявляли жодної агресії до зовнішнього вигляду Яна та обраного ним способу існування, рівномірний і спокійний плин життя, як напевно і польське походження, робили її ідеальним для Метелика місцем на Землі. Та все ж, скільки б не тривала мандрівка, Ян був змушений повертатися назад. У рідний та водночас ненависно чужий совок. Було дивно, як вдавалося Янові пробиватися серед натовпів напівзвірилих заробітчан та бариг, які на сотню метрів від